

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI MATEOE

*Ja' sc'opilalic ti antiguo statamoltac ti Jesucristoe ti ja' judioetique
(Lc. 3:23-38)*

¹ Ja' sunal ti antiguo statamoltac ti Jesucristoe. Ti Jesucristoe ja' statamol ti Davide. Ti Davide ja' statamol ti Abrahame.

² Ti Isaaque ja' stot ti Abrahame. Ti Jacobe ja' stot ti Isaaque. Ti Judae ja' stot ti Jacobe. Oy ep yermanotac ti Judae.

³ Ti Fares xchi'uc ti Zarae ja' stot ti Judae. Ja' sme' ti Tamare. Ti Esrome ja' stot ti Fares. Ti Arame ja' stot ti Esrome.

⁴ Ti Aminadabe ja' stot ti Arame. Ti Naasone ja' stot ti Aminadabe. Ti Salmone ja' stot ti Naasone.

⁵ Ti Booze ja' stot ti Salmone. Ja' sme' ti Rahabe. Ti Obede ja' stot ti Booze. Ja' sme' ti Rute. Ti Isaíe ja' stot ti Obede.

⁶ Ti Davide, ja' ti totil ajvalile, ja' stot ti Isaíe. Ti Salomone ja' stot ti Davide, ja' ti totil ajvalile. Ja' sme' ti yajnil ti Uríase.

⁷ Ti Roboame ja' stot ti Salomone. Ti Abíase ja' stot ti Roboame. Ti Asae ja' stot ti Abíase.

⁸ Ti Josafate ja' stot ti Asae. Ti Jorame ja' stot ti Josafate. Ti Uzíase ja' stot ti Jorame.

⁹ Ti Jotame ja' stot ti Uzíase. Ti Acaze ja' stot ti Jotame. Ti Ezequíase ja' stot ti Acaze.

¹⁰ Ti Manasese ja' stot ti Ezequíase. Ti Amone ja' stot ti Manasese. Ti Josíase ja' stot ti Amone.

¹¹ Ti Jeconíase ja' stot ti Josíase. Oy yermanotac uc ti Jeconíase. Ja' ic'bil ibatic ti Babilonia.

¹² Patil i'an snich'on ti Jeconíase. Salatiel sbi ti snich'one. Ti Zorobabele ja' stot ti Salatiele.

¹³ Ti Abiude ja' stot ti Zorobabele. Ti Eliaquime ja' stot ti Abiude. Ti Azore ja' stot ti Eliaquime.

¹⁴ Ti Sadoque ja' stot ti Azore. Ti Aquime ja' stot ti Sadoque. Ti Eliude ja' stot ti Aquime.

¹⁵ Ti Eleazare ja' stot ti Eliude. Ti Matane ja' stot ti Eleazare. Ti Jacobe ja' stot ti Matane.

¹⁶ Ti Josee ja' stot ti Jacobe. Laj yic' yajnil ti Josee. María sbi ti yajnile. I'an yol ti María. Jesús sbi ti yole, ja' ti Cristo x'utate.

¹⁷ Lajchavo' i'ech' ox ti balumil ti totiletique ja' ti yelnich'nabtac ti Abrahame c'alal ihul ti Davide. Ja' chanlajunvo' xchi'uc ti Abrahame xchi'uc ti Davide. C'alal ic'bil ibatic ti Babilonia, chanlajunvo' i'ech' ox ti balumil ti totiletique ja' ti yelnich'nabtac ti Davide. C'alal i'an ti Cristoe, ja' its'aqui yan chanlajunvo' ti totiletique xchi'uc ti Cristoe.

*Ja' sc'opilal ti c'alal i'an ti Jesucristoe
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Hech i'an ti Jesucristoe. María sbi ti sme' ti Jesuse. Jac'bil xa ti María yu'un ti Josee. Mu to yic'ojuc sbaic. Slicoj xa yol ti María ti sventa ti Ch'ul Espíritue.

¹⁹ Lec yo'nton ti Josee. Hech yu'un mu sc'an ti ac'o ac'batuc castigo ti María. Ja' no'ox tsp'ejan ti hun stuc ti Josee c'usi sventail ti tscomes.

²⁰ C'alal hech snopoj ti yo'nton ti Josee, ivachaj. Ti svaich laj sq'uel xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—José, yelnich'onot David, mu xaxi'. Ic'o ti Maríae. Mu snich'onuc vinic ti slicoje. Ja' slicoj yol yu'un ti Ch'ul Espíritue.

²¹ Querem chac'. Jesús chavac'be sbi yu'un ti sventa ti Jesuse chcol yu'un smulic scotol ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose —xchi ti xch'ul abat ti Diose.

²² Scotol hech ic'ot ti pasel yu'un chc'ot sc'op ti Cajvaltic Diose. Ti Diose laj xch'amumbe ye ti yaj'alc'op ti vo'one, hech laj yal:

²³ Ch-alaj jun soltera tseb.

Querem chac'.

Ch-ac'bat sbi Emanuel,
xchi. Ja' Dios jchi'uctic, xchi sjam sbi ti bats'ic'op.

²⁴ C'alal icux yo'nton ti vayel ti Josee, lic spas hech chaj c'u che'el i'albat yu'un ti xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Laj yic' ti Maríae.

²⁵ Muc xchi'in sbaic ja'to c'alal i'an ti sba yol ti Maríae. Querem laj yac'. Ti Josee, Jesús laj yac'be sbi ti olole.

2

*Ja' sc'opilal ti tal sa'ic ti Cajvaltique ti p'ijil vini-
quetique*

¹ C'alal i'an ti Jesuse te ti jteclum Belén te ti estado Judea, ja' ochem ti ajvalil jun vinic, Herodes sbi. Ti yan c'ac'al ic'otic ti jteclum Jerusalén p'ijil viniquetic liquemic tal ti sloq'ueb c'ac'al.

² Hech c'ot sjaq'uic:

—¿Bu oy ti ajvalil avu'unic ti anem xae, ho'oxuc ti judiooxuque? Ti jna'tutic ti i'an xae yu'un laj quilbetutic ti sc'anale ti bu nacaluntutique te ti sloq'ueb c'ac'al. Hech yu'un tal jquejan jbatutic ti stojol —xchiic ti p'ijil viniquetique.

³ C'alal laj ya'yic ti ajvalile, ja' ti Herodese, xchi'uc scotol ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Jerusale, toj xi'el ic'otic.

⁴ Ti Herodese laj yic' tal scotol ti totil paleetic cu'unutic xchi'uc ti much'utic chixchanubtasucutic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique, ja' ti jchi'iltique ti co'ol judiucutic xchi'uque. Laj sjac'beic bu jteclumal sc'opilal ch-an ti Cristoe.

⁵ Hech itac'avic:

—Ch-an ti Belén li' ti estado Judea. Yu'un hech ts'ibabil yu'un ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one:

⁶ Manchuc mi biq'uit no'ox jteclum ti Belene te ti estado Judea,

ja' pasbil ti muc' ti much'utic te nacajtique yu'un te chloc' tal jun ajvalil, ja' ti chaspasoxuc ti mantal, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele.

Ho'oxuc t'ujbiloxuc cu'un,

xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope —xchiic ti much'utic chixchanubtasucutic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.

⁷ Ti Herodese laj smucul'ic' tal ti p'ijil viniquetique. Lec laj sjac'be c'usi ora laj yilic ti c'anale.

⁸ Laj stac batel ti Belén. Hech laj yalbe batel:

—Batanic ti Belén. Ba sa'ic ti olole. C'alal mi laj ataique, xtal avalbun yu'un chba jquejan jba ti stojol uc —xchi ti Herodese. Ti hech laj yale, yac'o yal.

9-10 Ti p'ijil viniquetique c'alal laj ya'ibeic sc'op ti Herodese, hech ibatic. Te oy to ti c'anale ti laj yilic te ti sloq'ueb c'ac'ale ibaej batel yu'unic yan vuelta. C'alal laj yilic yan vuelta ti c'anale, hech nichim no'ox yo'ntonic ti p'ijil viniquetique. Laj sts'acliic batel. Ti c'anale te cajal ic'ot ti na ti yo' bu oy ti olole. Te icom.

11 Hech i'ochic ti yut na ti p'ijil viniquetique. Te laj staic ti olole xchi'uc ti sme'e, ja' ti María. Laj squejan sbaic ti stojol ti olole. Laj sloq'uesbeic smoton. Laj yac'beic c'anal taq'uin xchi'uc pom xchi'uc mirra perfume.

12 Yu'un mu laj sna'ic mi chlo'laat yu'un ti Herodese, hech yu'un hech i'albatic ti svaichic yu'un ti Diose:

—Mu me xasutic xa batel yo' bu ti Herodese —x'utatic. Hech yu'un c'alal isutic batel ti slumal, yan be laj stamic batel.

Ja' sc'opilal ti laj sq'uej sbaic batel ti Egipto ti Josee xchi'uc ti olole xchi'uc ti sme'e

13 C'alal batem xa ti p'ijil viniquetique, ivachaj ti Josee. Ivinaj ti svaich xch'ul abat ti Cajvaltíc Diose. Hech i'albat:

—Lican, ic'o batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Batanic ti anil ti slumal Egipto. Teanic te ti Egipto. Ja'to mi chacalbote, ja'to chasutic talel. Yu'un tsa' ti olole ti Herodese yu'un tsc'an tsmil —xchi ti xch'ul abat ti Cajvaltíc Diose.

14 Hech icux yo'nton ti vayel ti Josee. Ti ora ti ac'ubal laj yic' batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Ibatic ti Egipto.

¹⁵ Te ihalejic ja'to icham ti Herodese. Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi laj yal ti j'alc'op yu'un ti Cajvaltíc Diose ti vo'one: “Ti slumal Egipto chquic' loq'uel ti Jnich'one”, xchi ti Diose, xchi ti j'alc'o^{pe}.

Ja' sc'opilal ti ololetique ti imilat yu'un ti Herodese

¹⁶ C'alal laj sna' ti Herodese ti ilabanat yu'un ti p'ijil viniqétique, xtec'tun no'ox i'ilin. Laj spas mantal yu'un ac'o smilic scotol biq'uit queremotic te ti Belén xchi'uc ti sjoylejál Belén. Tsmil ti much'u mu to bu tsts'aqui oxib habil yu'un sna' ti Herodese ti c'usi ora laj yil ti c'anale ti p'ijil viniqétique.

¹⁷ Hech ic'ot sc'op ti Jeremíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal:

¹⁸ C'alal ti jteclum Ramá tsots chlic oc'uc ti antsetique, ja' ti achi'iltaque.

Ep chich'ic mul, choc'taic ti yolique.

Mu xmuc'ub yo'ntonic yu'un ti imilbat xa ti yolique,

xchi ti Diose, xchi ti Jeremíase.

¹⁹ C'alal icham xa ti Herodese, ivachaj ti Josee te ti Egipto. Ti svaich ic'o^{ponat} yu'un xch'ul abat ti Cajvaltíc Diose.

²⁰ Hech i'albat:

—Batan, ic'o batel ti olole xchi'uc ti sme'e. Sutanic batel ti alumal ti yo' bu nacajtíc ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Icham xa ti much'u tsc'an tsmil ti olole —xchi ti xch'ul abat ti Cajvaltique.

²¹ Hech laj xch'un ti Josee. Laj yic' sutel ti quereme xchi'uc ti sme'e. Ic'otic ti slumal.

²² Te ti estado Judea ochem xa ti ajvalil ti snich'on ti Herodese. Arquelao sbi ti snich'one. C'alal laj ya'i ti Josee, ixi'. Hech muc sc'an ch-och ti Judea ti Josee. Hech yu'un i'albat yu'un ti Diose ti svaich ti ac'o ba nacluc ti estado Galilea.

²³ Te c'ot nacluc ti jteclum, Nazaret sbi. Hech its'aqui ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one: “Ja' liquem tal ti Nazaret, xchiic ti crixchanoetique. Ja' sc'opilal ti Cajvaltique”, xchiic ti j'alc'opetique.

3

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ C'alal te nacal ti Nazaret ti Jesuse, laj sta yorail lic abtejuc ti Juane, ja' ti much'u laj yac' ich'ho'e. Lic xchol ti sc'op ti Diose te ti xocol balumil te ti estado Judea.

² Hech laj yal ti Juane:

—Suteso me avo'ntonic yu'un amulic, yu'un po'ot xa chtal sventaimbucutic co'ntontic ti Diose —xchi.

³ Ti Juane ja' albil sc'opilal yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal ti Isaíase:

Chlic jun jchi'iltic, tsots chc'opoj ti xocol balumil.

Hech chal:

“Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque”, chlic yut ti xchi'iltaque, xchi ti Isaíase.

⁴ Ti Juane ja' slapoj sc'u' meltsambil ti stsotsil camello. Ja' xchucoj xch'ut ti xinha. Puru c'ulub laj sve' xchi'uc ajapom.

⁵ Hech ba ya'ibeic sc'op ti Juane ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Jerusalén xchi'uc ti te nacajtic ti scotol yan jteclumetic te ti estado Judea xchi'uc ti te nopol nacajtic ti ti'uc'um Jordán.

⁶ Jamal c'ot yalic ti stojol ti Juane ti c'usi smulic jujun. Hech yu'un i'ac'batic yich'ic ho' yu'un ti Juane te ti uc'um Jordán.

⁷ Laj yil ti Juane ti ep chtal uc ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique, ja' ti jchi'iltique. (Ti fariseoetique ja' tsots sc'opilal c'otem yu'unic tscuyic ti smantal ti Diose. Ja'uc ti saduceoetique ja' chch'unic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie.) Italic yu'un tsc'an chich'ic ho' uc. Hech yu'un hech i'albatic yu'un ti Juane:

—Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti orachone mi chtal c'oc' cha'i, chjatav. Hech un ja' no'ox hech ti ho'oxuque, ¿mi yu'un chava'yic ti ta ono'ox xavich'ic vocol yu'un ti Diose yu'un ti natalic ti anil yu'un tal ac'aníc ich'ho' ti jtojol ti ho'oxuque?

⁸ Ja' tsc'an ti primero chavac' ti q'uelel ti av-abtelique mi melel ti sitem xa avo'ntonic yu'un ti amulique.

⁹ Mu me hechuc chanop ti avo'ntonic: “Ja' jtata-moltic ti Abrahame, hech yu'un chijcolucutic”, mu me xachiic. Melel ti c'usi chacalbee, ti Diose xu' tsc'atajes ti yelnich'on Abraham avi ton li'to.

¹⁰ Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti te'etique ti mu xac' lec sate, hech yu'un te xa oy eq'uel ti yoc. Ja' chich' ts'etel. Patil chtenat ochel ti c'oc'.

11 'Ho'oni ja' no'ox cabtel chcac'be yich' ho' ti much'u sitemic xa yo'ntonic yu'un smulic. Ti much'u patil chtale ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc. Ja' chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue xchi'uc c'oc' yu'un hech chloc' scotol ti sbolil avo'ntonique.

12 Jun to stsacoj ti sc'ob ti sjourquetae yu'un chic'a strigo. C'alal chlaj yo'nton laj yic'a strigo, tsmes ti yelae. Tstsob ochel ti sna ti strigoe. Ti spaxaq'uil trigoe chchic' ti c'oc' ti bu mu stac' tup'ele —xchi ti Juane.

*Ja' sc'opilal ti c'alal i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse, inoj ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)*

13 Hech yorail iloc' batel ti estado Galilea ti Jesuse. Ic'ot ti uc'um Jordán yu'un sc'an ti ac'o ac'batuc yich' ho' yu'un ti Juane.

14 Vocol chch'un ti Juane. Hech laj yalbe:

—Ho'oti, ho'ot chavac'bun quich' ho' ho'oni. Ho'oti mu yu'unuc natal yu'un chacac'bot avich' ho' —xchi ti Juane.

15 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ac'bun quich' ho' yu'un ja' lec ti jpastic scotol ti c'usi tsc'an ti Diose —xchi ti Jesuse.

Hech yu'un laj xch'un ti Juane. Laj yac'be yich' ho' ti Jesuse.

16 C'alal laj yich' ho' ti Jesuse, iloc' ti yut uc'um. Ti ora ijam ti vinajele. Ti Jesuse sq'ueloj iyal tal ti sba ti Espíritu yu'un ti Diose. Jun to culajte x'elan ti c'alal iyal tal ti sbae. Te icom.

¹⁷ Ti Diose ic'opoj te ti vinajel. Hech laj yal:
 —Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone.
 Nichim no'ox co'nton yu'un —xchi xc'opoj te ti
 vinajel.

4

Ja' sc'opilal ti tal pasbatuc proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Patil i'ic'at batel ti Jesuse yu'un ti Ch'ul Espíritue. I'ic'at batel ti xocol balumil. Te ital ti totil pucuje. Tal spasbe proval yo'nton ti Jesuse.

² Te ti xocol balumil cha'vinic c'ac'al cha'vinic ac'ubal yipanoj sba ti Jesuse. Muc xve' hech lic vi'najuc.

³ Ti totil pucuje, ja' ti mero jlo'lavaneje, lic sc'opon ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Mi ho'ot snich'onot ti Diose, paso mantal ac'o pasuc ti vaj avi ton li'to, hech chata ave'el —xut.

⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Hech ts'ibabil: “Ma'uc no'ox ti vaj chijcuxi. Ja' chijcuxi ti sventa ti sc'op Dios uque”, ti xchie. Hech ts'ibabil ti sun —xchi ti Jesuse.

⁵ Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti Jerusalén ti Jesuse. Te laj yic' batel ti muc'ta templo. Ti totil pucuje c'ot sva'an ti mero jol templo ti Jesuse.

⁶ Hech laj yalbe:

—Mi ho'ot snich'onot ti Diose, teno aba yalal li'i.
 Yu'un hech ts'ibabil:
 Chastacbot talel xch'ul abat yu'un chaxchabiot.
 Chastsacot ti sc'ob ti xch'ul abate chayic' batel
 yu'un hech mu xyaj avacan ti ton,
 xchi ts'ibabil —x'utat ti Jesuse.

⁷ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi ti jten jba yalel li'i, ti jpasbe proval yo'nton ti Diose yu'un ti jq'uel mi chiscoltaun. Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Mu me xapasbe proval yo'nton ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique”, xchi ts'ibabil —x'utat ti totil pucuje yu'un ti Jesuse.

⁸ Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti jol vits ti Jesuse. Toyol ti vitse. Ti ora i'ac'bat sq'uel ti Jesuse scotol ti ajvaliletique ti li' ti balumile xchi'uc ti sp'ijilique ti c'u che'el tspasic mantale.

⁹ Ti totil pucuje hech laj yalbe ti Jesuse:

—Mi chaquejan aba ti jtojol, mi chapasun ti muq'ue, ja' avu'un scotol ti avac'oj aba chaq'uel avi li'to —x'utat ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un mi chch'un ti Jesuse, jun chc'otic xchi'uc o.

¹⁰ Hech itac'av ti Jesuse:

—Batan, Satanás, mu stac' ti jch'un amantal. Yu'un hech ts'ibabil: “Ja' chapasic ti muc' stuc ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. Ja' chach'umbeic smantal stuc”, ti xchie. Hech ts'ibabil —xchi ti Jesuse.

¹¹ C'alal laj yo'nton ti totil pucuje ti muc' xch'un ti Jesuse, hech ibat ti totil pucuje. Ital ch'ul abatetic, tal scoltael ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti primero lic xchol sc'op Dios te ti estado Galilea ti Jesuse

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² C'alal laj ya'i ti Jesuse ti chucul xa ti Juane, isut batel. Te ba sq'uej sba ti estado Galilea.

¹³ Laj scomes o ti jteclum Nazaret ti bu ich'ie. Ba nacluc ti jteclum, Capernaum sbi. Ti Capernaume

te oy ti ti'nab te ti slum ti jtatamoltique, ja' ti Zabulone xchi'uc ti Neftalime.

¹⁴ Hech its'aqui ti c'usi laj yal comel ti Isaías, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal:

¹⁵ Ti slum ti Zabulone xchi'uc ti slum ti Neftalime te ti bu nopol ti muc'ta nabe te ti jech uc'um Jordán.

Ja' ch-ac'bat sbi Galilea yu'un ti yanlum vinique-tique.

¹⁶ Scotol ti much'utic oyic ti vocol te o, ti oyic ti xi'el yu'un mu sna'ic mi chcolic, nichim no'ox yo'ntonic ti patil yu'un te chc'ot ti stojolic ti Jcoltavaneje, xchi ti Diose,

xchi ti Isaías.

¹⁷ Ja' hech yorail ti lic xchol ti sc'op ti Diose ti Jesuse. Hech laj yalbe ti jchi'iltique:

—Suteso me avo'ntonic yu'un amulic yu'un ista xa yorail ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose —xchi.

Ja' sc'opilal ti chanvo' jtsacchoyétique ti i'ic'atique

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Ti Jesuse ixanav batel ti ti'ti'nab te ti estado Galilea. Te laj yil cha'vo' jchi'iltic. Yermano sbaic. Simón sbi ti june. Ja' chib ti sbie. Ja' Pedro x'utat. Andrés sbi ti yits'ine. Yac'oj sba tstenic ochel slebic ti ho' yu'un tstsauic choy. Ja' yabtelic o.

¹⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—La' chi'inun batel. Ti jel avabtelic. Chba asa'bucun tal crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

²⁰ Ti ora laj scomestic ti slebique, laj xchi'inic batel ti Jesuse.

²¹ Ixanavic batel. Ti Jesuse laj yil yan cha'vo' jchi'iltic. Yermano sbaic uc ti xcha'va'alique. Ja' xnich'nab ti Zebedeoe. Jacobo sbi ti jun snich'one. Juan sbi ti its'inale. Te tic'ajtic ti barco xchi'uc stot, ja' ti Zebedeoe. Tsmeltsanic slebic. Ti Jesuse laj yic' ti xcha'va'alique.

²² Ti ora laj scomesic ti sbarcoe. Laj scomesic uc ti stote. Laj xchi'inic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj xcholbe sc'op Dios ep crixcha-noetic ti Jesuse

(Lc. 6:17-19)

²³ Ti Jesuse ixanav batel ti scotol jteclumetic te ti estado Galilea. Te ichanubtasvan ti temploetic yu'un ti jchi'iltique. Laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ja' ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose. Icol yu'un ti Jesuse scotol ti jchameletique.

²⁴ Ti scotol slumal Siria ipuc sc'opilal ti Jesuse ti icol yu'un scotol ti jchameletique. Hech laj yiq'uiic talel ti stojol ti Jesuse scotol ti jchameletic yu'unique. Ep ti tos ti jchameletique ti italique. Ital ti much'u ip c'ux cha'yique xchi'uc ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique xchi'uc ti much'utic cha'yic tup' iq'ue xchi'uc ti much'utic sicuben yacanic. Icol yu'un scotol ti Jesuse.

²⁵ Laj sts'acliic batel ti Jesuse ep jchi'iltic. Liquemic tal ti estado Galilea xchi'uc ti slumal ti lajuneb jteclumetic xchi'uc ti jteclum Jerusalén xchi'uc ti estado Judea. Laj sts'acliic batel uc ti jchi'iltic ti liquemic tal lum ti jech uc'um Jordán.

5

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj xchol ti vits ti Jesuse

¹ C'alal laj yil ti Jesuse ti ep stsoboj sbaic ti jchi'iltique, imu batel ti vits jutuc. Te c'ot nac luc. Inopejic batel ti stojol ti Jesuse ti yajchanc'opetique.

² Te ichanubtasvan ti vits ti Jesuse. Hech laj yalbe ti yajchanc'opetique xchi'uc ti crixchanoetique:

Ja' sc'opilal ti much'utic chich'ic bendicione

(Lc. 6:20-23)

³ —Chich'ic bendición ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil ti yo'ntonique. Ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose.

⁴ 'Chich'ic bendición ti much'utic ch-oq'uic yu'un ti oy smulique. Ja' chmuc'ubtasbatic yo'ntonic yu'un ti Diose.

⁵ 'Chich'ic bendición ti much'utic mu sna' stoy sbaique. Ja' ch-ac'bat slumalinic ti ach' balumile.

⁶ 'Chich'ic bendición ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an ti toj yo'ntonique. Ja' ch-ac'batic yu'un ti Diose.

⁷ 'Chich'ic bendición ti much'utic chc'uxubinic yantique. Ja' chc'uxubinatic uc yu'un ti Diose.

⁸ 'Chich'ic bendición ti much'utic mu sc'an spas ti c'usi chopole. Ja' chba sq'uelbeic sat ti Diose.

⁹ 'Chich'ic bendición ti much'utic tspajesic pleitojele. Ja' col jnich'on, xchi sc'opilalic yu'un ti Diose.

¹⁰ 'Chich'ic bendición ti much'utic chich'ic ilbajinel yu'un ti toj ti c'usi tspasique. Ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose.

¹¹ 'Jun no'ox yutsil chc'ot ti aventaic mi ho'on ti jventa chayutoxuc ti crixchanoetique, chayilbajinoxuc, chasnopboxuc amulic.

12 Nichimuc me avo'ntonic yu'un. Mu me xavich'ic mul yu'un. Yu'un chc'o avich'ic ep amononic te ti vinajel. Hech ono'ox laj yich'ic ilbajinel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti much'u i'ayic ti balumil ti vo'onee.

Ja' sc'opilal ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ats'am c'otemoxuc yu'un ti crixchanoetique, xchi (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ats'am c'otemoxuc yu'un ho'oxuc ti aventaic ti chlecub ti crixchanoetique. Yu'un ti mi oy yutsil avo'ntonique hech yu'un chatunic li' ti balumile. Ti mi mu'yuc yutsil avo'ntonique, mu'yuc atuic li' ti balumile hech chaj c'u che'el ti mi mu xa chi'uc ti ats'ame, ja' chtenat loq'uel. Te chtec'at yu'un crixchanoetic.

Ja' sc'opilal ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el luz c'otemoxuc yu'un ti crixchanoetique, xchi

14 'Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el luz c'otemoxuc. Ti ho'oxuque ja' aventaic chavaq'uic ti q'uelel ti oy yutsil avo'ntonique hech chaj c'u che'el ti muc'ta jteclum ti te oy ti ba vitse. Ja' mu stac' naq'uel. Ja' chq'uelilangat scotol ora. Ja' hechoxuc ti ho'oxuque.

15 Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti toje ti muc un chavac' ti yolon almud. Ja' chavac' ti scuxabbil toj hech chac' squeval ti stojol scotol ti much'utic te oyic ti anae.

16 Hech yu'un ja' hech tsc'an ti ho'oxuque, chavaq'uic ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol crixchanoetic. Yu'un ti oy yutsil avo'ntonique, hech chlic spasic uc ti muc' ti Jtotique ti te oy ti vinajele

ti aventaic. Hech yu'un ja' atuic ti li'to oyoxuc ti balumile.

Ja' sc'opilal ti mu xljaj sc'opilal ti smantal ti Diose

¹⁷ 'Mu me xacuyic ti nital yu'un ti jch'aybe ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moise se xchi'uc ti c'utic laj yal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. Mu yu'unuc tal jch'aybe smantal, tal jts'acubtasbe.

¹⁸ Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal oy to ti vina-jele ti balumile, mu xljaj sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moise se ja'to mi ic'ot ti pasel scotol. Manchuc mi tscuyic ti oy bu mu tsotsuc sc'opilal, chc'ot ti pasel scotol.

¹⁹ Hech yu'un ti much'u tspec'tsambe sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moise se, manchuc mi jun no'ox tspec'tsambe sc'opilale, mi hech chac'be snop ti crixchanoetique, ja' mu lum lequil abatuc ch-ilat yu'un ti Diose ti much'u hech tspase. Ja'uc ti much'u chch'umbe scotol smantal ti Diose, mi hech chchanubtas ti crixchanoetique, ja' lequil abat ch-ilat yu'un ti Diose.

²⁰ Chacalbeic, tscuyic ti oy yutsil yo'ntonic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique. Ti ho'oxuque mu me xanopic hech. Ho'oxuque jelavenuc me yutsil avo'ntonic ti mero melel. Yu'un mi hech avo'ntonic hech chaj c'u che'el ti much'u chcale, mu stac' chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose.

*Ja' sc'opilal ti much'u ch-ilin ti stojol ti yermanoe,
ja' co'ol smul xchi'uc ti much'u chmilvane
(Lc. 12:57-59)*

21 'Ava'yojic xa ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mu me xamilvanic. Ti much'u chmilvane ja' chmilat uc", x'utatic.

22 Ho'oni chacalbeic, ti much'u ch-ilin ti stojol ti yermanoe, ti mu'yuc stu chil ti yermanoe, ti chixtalc'opta ti yermanoe, ja' imilvan xa hech chaj c'u che'el ti much'u imilvane. Co'ol chba yich'ic castigo ti c'atimbac xchi'uc ti jmilvaneje.

23-24 'Ja' tsots sc'opilal ti oy yutsil avo'ntonic ti stojol ti avermanoe. Hech yu'un mi oy avich'oj talel smoton Dios ti chavac'be yo' bu tscajambeic ti smoton ti Diose, mi te chana' ti oy amul ti stojol ti avermanoe, te chavac' comel bu nopol tscajambeic smoton ti Diose ti smoton Dios ti avich'oj tale. Jbael chba bic'tajan ti stojol ti avermanoe. Patil chtal avac'be smoton ti Diose.

25 'Mi oy ataoj amul ti stojol avermano, ba lequile'opono ti ora. Mo'oje, quechel to amul ti stojol ti Diose.

26 Melel ti c'usi chacalbeique, mi mu hechuc chapasique, ts'acal chayac'bot atoj ti Diose.

Ja' sc'opilal ti much'u tsc'upin ti antse co'ol ic'ot xa xchi'uc ti much'u imulivaj

27 'Ava'yojic xa ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mu me xamulivajic", x'utatic.

28 Ho'oni chacalbeic, scotol ti much'u tsc'upin ti antse imulav xa c'otem obi.

29 'Hech yu'un mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu lecuc. Hech yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el ti much'u mu xc'ot sate. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

³⁰ Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti ac'obe, ja' tsc'an ti mu'yuc ac'ob hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe. Hech cha'och ti utsilal. Ja' vocal mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

*Ja' sc'opilal ti much'utic tsutesic yajmile
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ Hech albil comel uc ti antiguoetic ti vo'onee: “Scotol ti much'u tsutes ti yajmile, ac'o sp'ejan ti hun ac'o yac'be ti yajmile ti c'usi sventailuc ti tsutese”, x'utatic.

³² Ho'oni chacalbeic, scotol ti much'u tsutes ti yajmile, mi mu scojuc ti imulav ti yajmile ti tsutese, ja' chac' mulivajuc ti yajmile. Scotol ti much'u chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti smalale, ja' chmulav chc'ot.

*Ja' sc'opilal ti meleluc me ti jc'optique ti mu me
jva'antixextico*

³³ 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: “Mu me hoviluc chaval ti stojol ti Cajvaltic Diose. Ac'o c'otuc ti pasel avu'un ti c'usi laj aval ti stojole”, x'utatic.

³⁴ Ho'oni chacalbeic, mi jutuc mu me xava'anic rextico. Mu me xava'an ti rextico ti vinajele yu'un ja' smuc'ta nacleb ti Diose yo' bu tspas mantal.

³⁵ Mu me xava'an ti rextico ti balumile yu'un ja' scajleb yacan ti Diose. Mu me xava'an ti rextico ti Jerusalene yu'un ja' slum ti Diose, ja' ti mero Totil Ajvalile.

³⁶ Mu me xava'an ti rextico ti stojol Dios ti ajole. Yu'un ti stsotsil ajole mu stac' xac'atajes ti sac, mu stac' xac'atajes ti ic'.

³⁷ Meleluc me ti ac'opique. Mu me xava'an rextico. Yu'un mi chavac' jelavuc ti ac'opique, ja' mulil c'otem obi. Ja' chach'umbeic smantal ti pucuje.

Ja' sc'opilal ti mu me jpactic sutel
(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "Mi chatup'be jp'ej sat yan, ja' chatup'bat jp'ej asat uc. Mi chapejbe jp'ej ye yan, ja' chapejbat jp'ej ave uc", x'utatic.

³⁹ Ho'oni chacalbeic, mu me xapacbeic sutel. Mi oy much'u chasmajot ti jech asate yu'un oy amul tscuy, ac'o smajot ti xcha'jechel uc.

⁴⁰ Mi oy much'u ti hovil chastic'bot amul ti stojol ti jueze, mi tsc'an chaspojbot ac'u', ac'o yich' batel achij uc.

⁴¹ Ti much'u oy yabtele mi chasujot ti icatsil jun reva, cuchbo batel chib reva.

⁴² Mi oy c'usi chasc'ambot avermano yu'un oy amul tscuy, ac'bo batel. Mi oy much'u tsc'an chch'amun ti c'usi oy avu'une, mu me xamac ti c'op.

Ja' sc'opilal c'uxubinic ti avajcontraique, xchi
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Ava'yojic xa uc ti hech albil comel ti antiguoetic ti vo'onee: "C'uxubino avecino, ilintao avajcontra", x'utatic.

⁴⁴ Ho'oni chacalbeic, c'uxubinic ti avajcontraique. C'ambeic bendición ti stojol ti much'u chayixtalc'optae. Ac'o ti q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol ti much'u chayilintae. C'opombeic Dios

ti stojolic ti much'u chasmajoxuque xchi'uc ti much'u chayilbajinoxuque.

⁴⁵ Mi hech chapasique, hech chvinaj ti yol snich'onoxuc ti Jtotique ti te oy ti vinajele. Ti Jtotique ti te oy ti vinajele, co'ol chac' quevanuc c'ac'al ti stojol ti much'utic mu xtun yo'ntonique xchi'uc ti much'utic lec yo'ntonique. Co'ol chac' taluc ho' ti stojol ti much'utic toj yo'ntonique xchi'uc ti much'utic mu tojuc ti yo'ntonique.

⁴⁶ Mi ja' no'ox chac'uxubinic ti much'u chaxc'uxubinoxuque, mu yu'unuc más lec avo'ntonic. Co'ol chapasic xchi'uc ti jtsobpatanetique.

⁴⁷ Mi ja' no'ox avermanotac chac'opon, mu xv-inaj ti oy yutsil avo'ntonique. Co'ol chapasic xchi'uc ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose.

⁴⁸ Ti ho'oxuque hechuc me yutsil avo'ntonic hech chac'c'u che'el ti yutsil yo'nton ti Jtotique ti te oy ti vinajele.

6

Ja' sc'opilal ti mu me jtoy jbatic ti c'alal chcac'tic ti motonil ti jtaq'uintique

¹ P'ijanic me, ti c'alal chana'ic ti Diose ti chvinaj ti chapasic ti muq'ue, mu me ja'uc chapasic yu'un chac'an ti lec chayiloxuc ti crixchanoetique. Mi hech chapasique mu xayac'boxuc amotonic ti Jtotique ti te oy ti vinajele.

² Hech yu'un ti c'alal chavaq'uic ti motonil ataq'uin, mu me xavalbe yan ti hech chapase hech chaj c'u che'el tspasic ti jlo'lavanetique te ti temploetic xchi'uc ti plazaetic. Hech tspasic yu'un

tsc'an tspasatic ti muc' yu'un ti crixchanoetique. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique.

³ Ho'oxuque c'alal chavaq'uic ti motonil ti ataq'uinique, mu me hechuc avo'ntonic ti ac'o yilot yan.

⁴ Hech mu xilic ti chavaq'uic ti motonil ti ataq'uinique. Ti Jtotique ja' chil. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

Ja' sc'opilal ti mu me ja'uc ti jc'antic chcac'tic ti q'uelel ti c'alal ti jc'opontic ti Diose

(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Ti c'alal chac'oponic ti Diose mu me hechuc chapasic hech chaj c'u che'el tspasic ti jlo'lavanejetique. Va'ajtic ti temploetic xchi'uc ti esquinaetic lec cha'yic chac' sbaic ti q'uelel ti stojol ti crixchanoetique ti tsc'oponic ti Diose. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique.

⁶ Ho'oxuque c'alal chac'oponic ti Diose, mu me hechuc avo'ntonic ti ac'o yilot yan. Q'uejo aba atuc, c'opono ti Jtotique. Ti Jtotique ja' chil ti hech chapasique. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

⁷ 'Ti c'alal chac'oponic ti Diose, mu me co'oluc chac'opon hech chaj c'u che'el tsc'opon ti yajsan-toic ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose. Co'ol no'ox chalilambe ti jujun vuelta tsc'opone yu'un tscuyic ti hech ch-a'ibat sc'opique.

⁸ Mu me hechuc chapasic. Ti Jtotique sna'oj c'usi chtun avu'unic ti c'alal mu to chac'ambeic ti stojol.

⁹ Ho'oxuque hech chac'oponic ti Diose:
Jtotic Dios, te oyot ti vinajel.

Ac'o xajpasotutic ti muc'.

¹⁰ Ac'o sta yorail chapas mantal atuc li' ti balumile.
Ac'o c'otuc ti pasel li' ti balumile ti c'usi tsc'an
ti avo'ntone hech chaj c'u che'el c'otem ti
pasel ti vinajel.

¹¹ Ac'bun tael jve'eltutic c'ac'al li'to.

¹² Pasbuntutic perdón yu'un jmultutic hech chaj
c'u che'el jpasojbetutic perdón much'u oy
smul cu'untutic.

¹³ Mu me xibatutic yo' bu chisujat ti mulil.
Coltauntutic me hech mu xistsaluntutic ti pucuje.
Ho'ot aventa chapas mantal sbatel osil.
Ho'ot jelaven ap'ijil atuc sbatel osil.
Ho'ot chapasat ti muc' sbatel osil.
Jun yutsil ti hech chc'ot ti pasel,
hech chavutic ti stojol.

¹⁴ 'Yu'un mi chapasilambeic perdón much'u oy
smul avu'unic, hech chaspasilamboxuc perdón
yu'un amulic uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele.

¹⁵ Mi mu xapasilambeic perdón much'u oy
smul avu'unic, hech mu xaspasilamboxuc perdón
yu'un amulic uc ti Jtotique.

*Ja' sc'opilal ti mu me xvinaj ti q'uelel ti c'alal
chquipan jbatique*

¹⁶ 'Ti c'alal chavipan abaic, mu me hechuc
chapasic hech chaj c'u che'el tspasic ti
jlo'lavanejetique ti tson satique yu'un hech
chaq'uic ti q'uelel ti chich'ic mul yu'un ti smulique

tscuyique. Melel ti c'usi chacalbeique, mu'yuc stu chil ti Diose ti hech tspasique yu'un mu hechuc ti yut yo'ntonic.

¹⁷ Ho'oxuque c'alal chavipan abaic, tuso me ajolic, poco asatic.

¹⁸ Hech mu xvinaj ti stojol crixchanoetic ti avipanoj abaique. Ja' no'ox chil ti Jtotique. Ja' chayac'boxuc bendición yu'un ti hech chapasique. Ti bendición ti chayac'boxuque, ti stojol scotol crixchanoetic chvinaj.

*Ja' sc'opilal tsobic ac'ulejalic ti vinajel, xchi
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ 'Mu me xatsobic ac'ulejalic li' ti balumile yo' bu tsep chon, yo' bu stsaqui ti cux, yo' bu tsjam na j'eleq'uetic yu'un ch-elc'ajic.

²⁰ Ho'oxuque tsobic ac'ulejalic ti vinajel yo' bu mu'yuc chon, yo' bu mu stsaqui ti cux, yo' bu mu'yuc j'eleq'uetic mu'yuc much'u ch-elc'ajic.

²¹ Yu'un ti bu oy ti ac'ulejale, te chbat avo'ntonic.

*Ja' sc'opilal ti mi mu jq'uelantic ti c'usi oy
cu'untique, j'ech'el nijcha'och yan vuelta ti mulil o
(Lc. 11:34-36)*

²² 'Hech chaj c'u che'el lámpara chac' squeval yu'un chtun yu'un yan, ja' no'ox hech ti jsatique ja' chtun yu'un ti jq'uelctic much'u chich' voloc yu'un hech ti jq'uelambetic ti c'utic oy cu'untique. Yu'un mi ti jq'uelambetic ti c'utic oy cu'untique, lec co'ntontic, lec jvinquileltic, lec oyucutic.

²³ Mi mu xac'an xaq'uelambeic ti c'utic oy avu'unique hech mu xu' ch-abtej Dios ti avo'ntonic yu'un oy mulil te. Hech yu'un chtup' ti sc'op Diose ti te ti avo'ntonique ti c'u yepal

ach'unojique. J'ech'el cha'ochic yan vuelta ti mulil o.

*Ja' sc'opilal mu xtun mi oy cha'vo' avajval, xchi
(Lc. 16:13)*

²⁴ 'Mu xtun mi oy cha'vo' avajval. Ti june chavilinta. Ti yane ja' chac'uxubin. Jun no'ox avo'nton ti stojol ti june, mu xtun chavil ti yane. Mu xu' chatun yu'un ti Diose mi ja' chavajvalin ti ataq'uine.

*Ja' sc'opilal mu me xlo'laj avo'ntonic bu chata
ave'elic, xchi
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ 'Hech yu'un chacalbeic, mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, yu'un ti c'usi chave'ic, c'usi chavuch'ic. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chata ac'u'ic. Ja' ti Diose laj yac'boxuc abec'talic, acuxlejalic. Hech yu'un chayac'boxuc uc ac'u'ic ave'elic.

²⁶ Q'uelo avil ti mutetique. Mu x'avolajic, mu xc'ajovajic, mu stsobic sve'elic, mu'yuc snail sve'elic. Mac'limbilic yu'un ti Jtotique ti te oy ti vinajele. Ti ho'oxuque jelaven pasbiloXuc ti muc'.

²⁷ Hovil ti chlo'laj avo'ntonique, mu yu'unuc más hal chacuxi yu'un ti hech chapasique.

²⁸ 'Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ac'u'ic. Q'uelo avil ti nichimetic ti yaxaltique c'u che'el chch'iic. Mu x'abtejic, mu xjalovajic.

²⁹ Chacalbeic, ti Salomone manchuc mi ep sc'ulejal stuc muc xco'olaj ti sc'u'e hech chaj c'u che'el yutsil ti nichime.

³⁰ Ti vomole t'ujum yox xa. Patil ti yan chib oxib c'ac'al chtaquij, hech chtun yu'un tsq'uixna orno

bu chta'aj caxlan vaj. Manchuc mi j'oc' no'ox li'oy ti balumile, t'ujum pasbil yu'un ti Diose ti vomole. Ti ho'oxuque jelaven chayac'boxuc ac'u'ic. Mu to chach'unic ti lec.

³¹ Hech yu'un mu me xlo'laj avo'ntonic. “¿C'u che'el chijve'ucutic? ¿C'usi chcuch'tic? ¿Bu ti jtatic jc'u'tic?” mu me xachiic.

³² Hech chlo'laj yo'ntonic ti much'utic mu xojtiquinic ti Diose. Ti Jtotique ti te oy ti vinajele scotol sna'oj ti c'usi chtun avu'unique.

³³ Mi toyol avo'ntonic yu'un chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose yu'un hech chapasic ti c'usi lec chil ti Diose, hech yu'un scotol chayac'boxuc ti c'utic chtun avu'unique.

³⁴ Hech yu'un mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'usi chc'ot ti pasel ti oc'ome. Stuc ac'o sventain sba ti oc'ome. P'isbil no'ox chquich'tic vocol ti jujun c'ac'al.

7

*Ja' sc'opilal mu me xasa'beic smul yan, xchi
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

¹ 'Mu me xasa'beic smul yan hech mu xc'ot yich'bot ac'opic.

² Mi ep laj asa'beic smul yan, ep no'ox chc'ot yich'bot ac'opic. Mi jutuc no'ox laj asa'beic smul yan, jutuc no'ox chc'ot yich'bot ac'opic. Mi lec ti c'usi chapasique, lec chaspasbeic uc. Mi mu lecuc ti c'usi chapasique, mu lecuc chaspasbeic uc.

³ Mu xtun chavil ti oy bu chjelav jutuc ti averma-noe. Mu xavil ti ep no'ox chajelav ho'oti.

⁴ Hech yu'un chavalbe ti avermanoe: “Mu me xapas hech”, xavut. Ho'oti mu xavil ti yac'oj sba chapas ep ho'oti.

⁵ Jlo'lavanejot. Ja' jbael chacomes scotol ho'oti. Hech patil xu' chacolta ti ac'o scomes ti bu jutuc no'ox chjelave.

⁶ Ja'uc ti much'utic j'ech'el perroique ti mu sc'an xch'umbeic sc'op ti Diose ti ja' no'ox batem yo'ntonic chcontrainvanique, mu xa me xacha'alilambeic ti sc'op ti Diose ti ja' jelaven yutsile, ti ja' chacuxi sbatel osil yu'une. Hech chaj c'u che'el ti ts'i' ti mu xa'i pajesel ti chti'vane, ja' hechic ti much'utic mu sc'an cha'i ti sc'op Diose. Hech chaj c'u che'el ti chitome ti ch-ech' stec' ti nats'ile ti bu toyol stojole, ja' hechic ti much'utic mu xch'unic ti jelaven yutsil ti motonil ti chich'ique.

*Ja' sc'opilal scotol ti much'u tsc'anilambe ti Diose, ja' ch-aq'uilambat, xchi
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

⁷ C'anilambeic ti Diose asta chayac'boxuc.

⁸ Yu'un scotol ti much'u tsc'anilabee, ja' ch-ac'bat scotol ti c'utic tsc'ane.

⁹ Ho'oxuque mi chasc'ambe vaj yu'un tsve' ti anich'one, mu tonuc chavac'be.

¹⁰ Mi chasc'ambe choy yu'un tsti', mu chonuc chavac'be.

¹¹ Ho'oxuque ti mu xtun ti avo'ntonique chana'ic c'usi lec motonil chavac'beic ti anich'nabique. Ja'uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele jelaven tsna' c'usi lec motonil chaq'uilambe ti much'u chc'anilambat ti stojole.

12 'Hech yu'un mi chac'an ti lec chaspasboxuc ti yan crixchanoetique, lec chapasbeic uc. Hech chal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moiseese. Hech chal uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one.

Ja' sc'opilal ti biq'uit ti sbelal cuxlejale

(Lc. 13:24)

13 'Tamo ti be ti bu biq'uit no'ox ch-oché. Yu'un ja' muc' ti sbelal ch'ayeleye. Jamal ti bu ch-oché. Ja' ep te chbatic yu'un mu vocoluc ti tamel ti be lume.

14 Ja' biq'uit ti sbelal cuxlejale. Biq'uit no'ox ti bu ch-oché. Atabil no'ox ti much'u ch-och bateleye yu'un ja' no'ox ch-och batel ti much'u tsbic'tajes sbae.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti yabtel ti nopbilal j'alc'ope, hech chavojtiquinic, xchi

(Lc. 6:43-44)

15 'P'ijaníc me, oy nopbilal j'alc'opetic. Chtal sva'an sbaic ti atojolic. Manso x'elan hech chaj c'u che'el carnero. Ti yo'ntone hech chaj c'u che'el bolom chti'van.

16 Ti sventa yabtelic chvinaj. Hech chaj c'u che'el mu xata durazno ti ch'ix, mu xata manzana ti bu tomal ch'ix, ja' no'ox hech mu xata c'usi lec ti stojol nopbilal j'alc'op.

17 Scotol lequil te' lec tsatin. Ti bu mu xtun ti te'e, mu xtun uc ti sate.

18 Ti lequil te'e puru lec sat chac'. Ti bu mu xtun ti te'e, puru mu xtun ti sat chaq'ue. Mu scap sbaic.

19 Scotol te' ti bu mu xtun ti sate, ja' chich' p'asel. Ja' chtenat ochel ti c'oc'. Ja' no'ox hech uc ti nopbilal j'alc'ope, ja' chtenat ochel ti c'oc'.

20 Hech yu'un mi chopol ti yabtelique, hech chavojtiquinic ti ja' nopbilal j'alc'opetic.

*Ja' sc'opilal ti Cajvaltique ti chojtiquin ti much'u
yu'une xchi'uc ti much'u mu yu'unuque
(Lc. 13:25-27)*

²¹ 'Ti much'u “Cajval, Cajval”, xiyutune, mu scotoluc ventaimbil yo'nton yu'un ti Diose. Ja' no'ox ventaimbilic yo'ntonic ti much'u tspas ti c'usi tsc'an yo'nton ti Jtote ti te oy ti vinajele.

²² Ti slajebal c'ac'al ep ti much'u chiyalbun: “Cajval, ho'ot ti aventa laj caltutic ac'op. Ho'ot ti aventa laj jloq'uestutic pucujetic. Ho'ot ti aventa ep jchop o abteletic laj jpastutic”, chiyutun.

²³ Hech jamal chcalbe: “Muc bu laj cojtiquinoxuc. Batanic, muc xapasic ti c'usi laj jc'ane. Atuc laj apas abaic ti mantal”, chcut.

*Ja' sc'opilal j'ech'el ibutq'uij ti nae
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)*

²⁴ 'Ti much'u chiya'ibun jc'o'pe, mi tspas ti c'usi chcale, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic lec p'ij. Laj smeltsan sna ti ba ton.

²⁵ Tsots ital ho'. Inoj tal ti ho' ti spatpat snae. Ital ic'. X'i'et ti iq'ue c'ot smaj sba ti sna. Muc xbut'q'uij ti snae yu'un meltsambil ti ba ton.

²⁶ Ti much'u chiya'ibun jc'o'pe, mi mu spas ti c'usi chcale, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic mu p'ijuc. Laj smeltsan sna ti hi'tic.

²⁷ Tsots ital ho'. Inoj tal ti ho' ti spatpat snae. Ital ic'. X'i'et ti iq'ue c'ot smaj sba ti sna. Ibut'q'uij ti snae. J'ech'el ibut'q'uij comel —xchi.

²⁸ Hech laj yo'nton c'opojuc ti Jesuse. C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique.

29 Yu'un ichanubtasvan hech chaj c'u che'el much'u oy tsots yabtel. Muc xchanubtasvan hech chaj c'u che'el ti much'utic ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyojs baique.

8

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ti much'u yich'oj c'a'el chamele

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ C'alal iyal tal ti vits ti Jesuse, ep ti jyalel ti jchi'iltique laj sts'acliic batel.

² Te laj snup ti be jun jchi'iltic. Yich'oj c'a'el chamel ti vinique. Tal squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Cajval, mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.

³ Ti Jesuse laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj yalbe:

—Hechuc, chopan —xut.

Ti ora ichop ti jchi'iltique ti c'a'el chamel yich'oje.

⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—A'yo' me ava'i, mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel ti stojol ti palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moises. Hech tsna'ic ti jchi'iltique ti nacol xae —xut.

Ja' sc'opilal ti icol ti smozo ti capitan soldadoe

(Lc. 7:1-10)

⁵ I'och ti jteclum Capernaum ti Jesuse. Te ital ti stojol jun yanlum vinic. Ja' capitan soldado ti vinique. Tal yalbe vocol ti stojol.

⁶ Hech laj yalbe:

—Cajval, oy jun jmozo te metsel ti jna. Sicuben ti yacane. Lum ep c'ux cha'i —xchi.

⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Te chibat. Chba jcolta comel —xchi xtac'av ti Jesuse.

⁸ Hech itac'av ti capitan soldadoe:

—Cajval, mu'yuc tsots cabtel yu'un ho'ot chabat ti jna. Ja' no'ox alo batel amantal hech chcol o ti jmozoe.

⁹ Ho'oni quich'oj mantal. Ti jpas ti mantal soldadoetic. Chcalbe ti june: “Batan”, chcut. Chbat ju'un. Chcalbe ti yane: “La”, chcut. Chtal ju'un. Chcalbe ti jmozoe: “Paso li'to”, chcut. Tspas ju'un. Ja' no'ox hech ti ho'ote ja' no'ox alo amantal —xchi ti capitan soldadoe.

¹⁰ Nichim no'ox yo'nton ti Jesuse yu'un ti hech laj yal ti vinique. Ti Jesuse hech laj yalbe ti much'utic xchi'inoje:

—Melel ti c'usi chacalbeique, mu to bu jtaoj junuc hech ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ti hech chch'un hech chaj c'u che'el chch'un ti yanlum vinic li'to.

¹¹ Chacalbeic uc. Ti yan c'ac'al ep yanlum crixchanoetic chtalic ti sjoylejal balumil. Te chc'ot xchi'inic ti jtotic Abrahame xchi'uc ti jtotic Isaaque xchi'uc ti jtotic Jacobe te ti yo' bu tspas mantal ti Diose.

¹² Ti much'utic ja' jtot ti Abrahame, hech yu'un xu' chi'och yo' bu tspas mantal ti Diose, ti xchiique, ja' mu x'ochic. Ja' chtenatic ochel ti ic' osil. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole —x'utatic yu'un ti Jesuse.

¹³ Ti Jesuse hech laj yalbe ti capitan soldadoe:

—Batan yu'un chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el ach'unoj —xut.

Ti ora icol ti smozoe.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scoltabe sme' yajnil ti Pedroe

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Ti Jesuse i'och ti sna ti Pedroe. Laj yil te metsel ti svayeb ti sme' ti yajnile. Oy sc'ac'al sbec'tal ti antse.

¹⁵ Ti Jesuse laj stsacbe sc'ob. Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ilic ti antse, lic mac'linvanuc.

Ja' sc'opilal ti c'uc no'ox chamelal ichop yu'un ti Jesuse

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ C'alal imal xa ti c'ac'ale, i'ic'atic tael ti stojol ti Jesuse ep ti much'utic ochem pucuj ti yo'ntonique. Jp'el no'ox mantal laj yal ti Jesuse hech iloc' ti yo'ntonic ti pucujetique. Icol yu'un uc scotol jchameletic.

¹⁷ Hech ic'ot sc'op ti laj yal comel ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal: “Ja' chixch'aybucutic jmultic. Chiscoltaucutic c'usuc no'ox c'ux chca'itic”, xchi ti Isaíase. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'utic tsc'an tsts'acliic ti Jesuse
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Ti Jesuse c'alal laj yil ti joyubtabil yu'un ep jchi'iltic, hech laj yal mantal:

—Batic ti jech nab —xut ti yajchanc'opetique.

¹⁹ Tal sc'oapon ti Jesuse jun jchanubtasvanej yu'un ti mantaletique ti scuyojoj sbae. Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Cajval, buc no'ox chabat chajchi'in batel
—xchi.

²⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Oy xch'en ti vete. Oy stso'op ti mutetique.
Ho'oni ti co'ol crixchanoucutique mu'yuc bu ti
jtaan jba —xchi ti Jesuse.

²¹ Ital jun jch'unojel. Tal yalbe:

—Cajval, coltaun batel. Chba jchi'in jtot. Ja'to mi
ichame, ja'to chtal jchi'inot —xchi.

²² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti much'utic jun to chamenic ya'yel yu'un
mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope, xu' tsmuc sbaic
stuquic. Ja' tsots sc'opilal ti chachi'inune —xchi ti
Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti ora ipaj yu'un ti iq'ue ti nabe ti
Jesuse*

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ I'och ti barco ti Jesuse. Laj xchi'in ochel ti
barco ti yajchanc'opetique.

²⁴ C'alal chanavic ti yut nabe, tsots ital ic'. Lic
nicuc ti jyalel ti nabe. C'an ch'ayuc yalel ti ho' ti
barcoe. Vayal ti Jesuse.

²⁵ Ti yajchanc'opetique laj stijic ti Jesuse. Hech
laj yalbeic:

—Cajval, coltauntutic. Chijch'ay xa ti ho' —xutic.

²⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un chaxi'ic? Yu'un mu ono'ox
ach'unojucun ti lec, hech yu'un chaxi'ic —xchi.

Ilic ti Jesuse. Laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe.
Hech ipaj yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe.

²⁷ Ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique:

—¿Much'u vinical li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'un —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'ntonic vini-quetic te ti jteclum Gadara

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Iloc' ti barco ti Jesuse lum ti jech nab yo' bu ti jteclum Gadara sbi. Ixanav batel ti be. Te laj snup cha'vo' jchi'iltic. Ochem pucuj ti yo'ntonic ti xcha'va'alique. Te iloq'uic tal ti campo santo yu'unique. Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un pujul ch'enetic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti áanimaetique te ti campo santo yu'unique. Perro ti jyalel ti jchi'iltique. Mu'yuc much'u tsc'an chjelavic batel te ti be yu'un xi'bil ti jchi'iltique.

²⁹ Ti xcha'va'alique hech laj yavtaic ti Jesuse:

—Mu aventaucuntutic, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Diose. Mu to tsta yoraíl ti chavilbajinuntutic —xchiic.

³⁰ Ti bu va'ajtic ti jchi'iltique te no'ox oy nopol chitometic. Te tsa' sve'elic.

³¹ Ti pucujetique hech laj yalbeic vocol ti Jesuse:

—Mi yu'un chaloq'uesuntutique, ac'un chi'och ti yo'ntonic ti chitometique —xchiic.

³² Hech i'albatic yu'un ti Jesuse:

—Te batanic —xut.

Hech ti pucujetique iloq'uic tal ti yo'ntonic ti jchi'iltique, hech ba stic' sbaic ti yo'nton ti chitometique. Ti chitometique scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.

³³ Ijatav batel ti jchabiejchitometique. I'ochic batel ti jteclum. Scotol ba xcholic ti c'u che'el

icham ti chitometique xchi'uc ti c'u che'el icol ti jchi'iltique ti oy ono'ox pucuj ti yo'ntonique.

³⁴Hech yu'un scotol ti jchi'iltique ti te nacajtique loc' sa'ic ti Jesuse. C'alal laj staic ti Jesuse, laj yalbeic voloc yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic.

9

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ti much'u sicuben yacane

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹Hech i'och ti barco ti Jesuse. Icha'sut batel ti jech nab ti bu itale, hech ic'ot ti slumal, ja' ti Capernaume.

²I'ic'at talel ti stojol ti Jesuse jun jchamel, ja' jchi'iltic. Sicuben yacan ti vinique. Metsel ti spop ital. C'alal laj yil ti Jesuse ti chch'unique, laj yalbe ti jchamele:

—Tote, mu xavich' mul. Ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.

³Te oy uc cha'vo' oxvo' ti jchi'iltique ti ichanub-tasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech laj yal ti yo'ntonic: “Ja' ti jchi'iltic li'to, Dios tscuy sba”, xchi xc'opojic ti yo'ntonic.

⁴Ti Jesuse sna'ojbe yo'ntonic. Hech yu'un hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj avo'ntonic?

⁵Melel much'uuc no'ox xu' chal ti ch'ayem xa amul, xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti lican, xanavan, xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech chc'opoje mi chc'ot ti pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal.

⁶Laj xa cal ti ch'ayem xa smul hech yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti melel ti

ho'on ti jch'ay mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.

Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:

—Lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele, xchi ti Jesuse.

⁷ Ti ora ilic ti jchamele. Ibat ti sna.

⁸ C'alal laj sq'uelic ti hech ic'ot ti pasele, toj xi'el ic'otic ti jchi'iltique. Laj yalbeic vocol ti Diose yu'un hech yac'ojbe sp'ijil jun crixchano.

*Ja' sc'opilal ti i'ic'at ti Mateoe yu'un ti Jesuse
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)*

⁹ Ixanav batel jutuc ti Jesuse. Laj yil jun vinic te nacal yo' bu tstoic spatanic ti crixchanoetique. Jt-sobpatan ti vinique. Ja' batem yo'nton chlo'lavan ti taq'uin. Ho'on obi, Mateoun. Ti Jesuse hech laj yalbun:

—Chi'inun batel —xiyutun.

Ti ora laj jchi'in batel ti Jesuse.

¹⁰ Te ba nacluc ti yut na ti Jesuse yu'un te chve'. Ep italic jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletique. Tal xchi'inuntutic ti naclej ti mesa, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti Jesuse.

¹¹ Te oy uc cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Hech yu'un c'alal laj yilic ti hech ic'ot ti pasele, hech laj sjac'buntutic:

—¿C'u yu'un chchi'in ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic ti maestro avu'unique? —xiyutuntutic.

¹² Ti Jesuse laj ya'ibe sc'opic, hech laj yalbe:

—Ti much'utic lec oyique mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique.

¹³ Ba nopo ava'yic c'usi sjam ti sc'op Dios avi to: “Ti jc'an ti chac'uxubinvanique. Mu jc'an ti chamilbucun jmotone”, ti xchie. Ti ho'one ma'uc tal jcolta ti much'utic ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal quic' ti jtojol ti much'utic mu junuc yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse c'uyun muxipan sbaic ti yajchanc'opetique

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Ital uc cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic ti Juane. Tal sc'oponic ti Jesuse. Hech laj sjac'be:

—Yipanoj sbaic ti fariseoetique ti ora to. Quipanoj jbatutic uc. ¿C'u yu'un muxipan sbaic ti avajchanc'opetique? —xchiic.

¹⁵ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti yorail tspasic q'uin ti jnupunele xchi'uc scotol ti yuts yalaltaque, mu lecuc mi chich'ic mul ti yuts yalaltaque ti c'alal te to xchi'inojic ti jnupunele. Mu hechuc sjam. Hech yu'un ti muxipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope.

¹⁶ Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un scotol ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu spac'an ti ach' poc' mi mu chuc'biluque.

Yu'un mi mu chuc'biluc ti ach' poq'ue, ja' chcha'jat nixtoc ti bu poco xae. Ja' más ep chjat ti bu pocoe.

¹⁷ Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyijube ti bu poco nucul ti spulobil ti vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyijube tsc'an pulel ti ach' nucul. Hech lec chcom xchi'uc ti yave —xchi.

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti stseb ti much'u oy yabtel te ti templo; ti icol uc ti antse ti laj stsacbe sc'u ti Jesuse

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ C'alal ta to xc'opoj ti Jesuse, ital jun jchi'iltic. Ja' tspas mantal te ti templo cu'untic ono'oxe, ho'ucutic ti co'ol judiucutic xchi'uque. Tal squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Ja'to no'ox icham ti jtsebe. La' ac'o ac'ob ti sjol yu'un ac'o cha'cuxiuc —xchi.

¹⁹ Ilic ti Jesuse. Laj xchi'in batel ti jchi'iltique. Hech yu'un ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jchi'intutic batel uc.

²⁰ Oy jun ants jchamel te jchi'inojtutic uc. Ja' jchi'iltic. Lajcheb xa habil tsacbil ti chamel ti antse. Scotol c'ac'al chil ti ch'ich'e. Ital ti spat ti Jesuse. Tal stsacbe sba sc'u' ti Jesuse.

²¹ Yu'un hech laj snop ti yo'nton: “Mi ja' no'ox ti jtsacbe sc'u', hech chicol o”, xchi ti yo'nton ti antse.

²² Ti Jesuse laj sjoyp'in sba. Laj yil ti antse. Hech laj yalbe:

—Mu me xavich' mul, me'e. Yu'un laj ach'un ti xu' cu'une, hech yu'un chacol —xut.

Ti ora icol ti antse.

²³ Ti Jesuse ic'ot ti sna ti much'u oy yabtel te ti temploe. I'och ti sna. Te laj yil oy much'utic choq'uesanic aj. Te xlaquetic ch-oq'uic ti jchi'iltique.

²⁴ Ti Jesuse hech laj yalbeic:

—Loc'anic batel. Mu chamenuc ti tsebe. Vayal no'ox —xchi ti Jesuse.

Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti jchi'iltique yu'un laj sna'ic ti icham xa ti tsebe.

²⁵ Ti Jesuse c'alal laj stac loq'uel ti jchi'iltique, stuc i'och batel ti bu oy ti ánima. Laj stsache sc'ob ti tsebe. Ti ora ilic ti tsebe. Hech icuxi ti tsebe.

²⁶ Ti ora ipuc sc'opilal ti sjoylejal balumil ti laj xcha'cuses ti tsebe ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijam sat cha'vo' ma'satetic

²⁷ Hech lic xanavuc batel yan vuelta ti Jesuse. Its'acliat batel yu'un cha'vo' jchi'iltic, ja' ma'satetic. Hech laj yavtaic ti Jesuse:

—Ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinuntutic —xchiic.

²⁸ C'alal i'och xa ti sna ti Jesuse, italic ti stojol ti cha'vo' ma'satetic. Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Mi chach'unic ti xu' jam asatique? —xchi ti Jesuse.

—Ti jch'un, Cajval —xchi xtac'avic.

²⁹ Hech yu'un ti Jesuse laj spicbe satic. Hech laj yalbe:

—Ac'o c'otuc ti pasel avu'unic hech chaj c'u che'el ach'unojique —xchi.

³⁰ Ti ora ijam satic. Ti Jesuse tsots mantal laj yalbe:

—Mu me much'u chavalbe yu'un ti hech laj jcoltaoxuque —x'utatic yu'un ti Jesuse.

³¹ Hech isutic batel ti bu talemique. Ba spucebic sc'opilal ti sjoylejaj ti bu oyique.

Ja' sc'opilal ti lic c'opojuc ti much'u uma' ono'oxe

³² C'alal mu to chloc' batel ti ma'satetique, i'ic'at tal ti stojol ti Jesuse jun jchi'iltic. Uma' ti vinique. Oy pucuj ti yo'nton.

³³ Iloq'uesbat ti pucuje te ti yo'nton. Ic'opoj ti uma'e. Ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique. Hech laj yalic:

—Mi jutuc muc bu xquiltic hech ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xchiic ti jchi'iltique.

³⁴ Ti cha'vo' oxvo' fariseoetic ti te oyique hech laj yalic:

—Tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje —xchi tslabanic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti uts sba laj yil ti crixchanoetique yu'un ti mu'yuc much'u ch-albat ti sc'op ti Diose

³⁵ Xmelmun ixanav batel ti Jesuse ti scotol muc'ta jteclumetic xchi'uc ti scotol biq'uit jteclumetic. Te ichanubtasvan ti templo yu'un ti jchi'iltique. Laj xchol ti lequil ach' c'ope ja' ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose. Icol yu'un scotol ti jchameletique xchi'uc scotol ti much'u ep c'ux laj ya'yique.

³⁶ Ti Jesuse c'alal laj yil ti te humajtic ti crixchanoetique, laj xc'uxubin yu'un uts sbaic laj yil. Colemic hech chaj c'u che'el carneroetic. Mu'yuc much'u chq'uelatic.

³⁷ Hech yu'un laj yalbuntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. Mu epuc ti much'u tsc'an chcholbe. Hech chac c'u che'el mi ep ti c'ajoje, mu epuc ti much'u tsc'aje.

³⁸ Hech yu'un c'ambeic vocol ti Diose, yu'un ja' Yajval ti abtele, yu'un ac'o stac batel yan ti much'u chcholbat ti sc'ope —xiyutuntutic ti Jesuse.

10

Ja' hech sbiic ti lajchavo' yajchanc'opetic ti Jesuse

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Ti Jesuse lic st'ujuntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, lajchavo'untutic. Laj yac'buntutic jp'iijiltutic yu'un ti jloq'uestutic pucujetic ti yo'ntonic ti crixchanoetique, yu'un chcol cu'untutic scotol jchameletic.

² Ja' hech jbitutic ti lajchavo'untutique, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Ja' jbael ti Simone, ja' ti Pedro x'utate, xchi'uc ti Andrese, ja' ti yits'in ti Pedroe. Xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti snich'on ti Zebedeoe, xchi'uc ti yits'in ti Jacoboe, ja' ti Juane.

³ Xchi'uc yan, Felipe sbi, xchi'uc yan, Bartolomé sbi. Xchi'uc yan, Tomás sbi, xchi'uc ho'on ti Mateoune, ho'on ono'ox ti jtsobpatanune. Xchi'uc yan, Jacobo sbi, ja' snich'on Alfeo. Xchi'uc yan, Lebeo sbi. Oy chib sbi. Tadeo yan sbi.

⁴ Xchi'uc yan, Simón sbi, ja' ti laj xchi'in ti cananetic ono'oxe. Yu'un ti cananetic sbiique ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an x'ochic ti mozoil

yu'un ti romaetique. Ja' zeloteetic sbiic ti griego c'op. Xchi'uc yan, Judas Iscariote sbi, ja' ti laj yac' entrecal ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)*

⁵ Ti lajchavo'untutique laj stacuntutic batel ti Jesuse quich'ojtutic smantal:

—Mu me xabatic ti slumal yanlum viniquetic xchi'uc uc ti slumal ti samariaetique.

⁶ Batanic ti bu oy ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yel-nich'onucutic ti Israele, yu'un ch'ayemic ti be hech chaj c'u che'el carneroetic.

⁷ C'alal chaxanavic batel, hech chacholic batel: “Ista xa yorail ti chisventaimbucutic co'ntontic ti Diöse”, xavutic.

⁸ Coltao jchameletic. Cha'cuseso animaetic. Lamantasbo xchamel ti much'u yich'oj c'a'el chamele. Loq'uesbo pucujetic ti yo'ntonic. Hech chaj c'u che'el nac'uxubinatic xa ho'oxuque, c'uxubino ti yantique.

⁹ 'Mu me xavich'ic batel ataq'uinic, manchuc mi c'anal taq'uin, manchuc mi saquil taq'uin, manchuc mi cobre taq'uin.

¹⁰ Mu me xavich'ic batel uc ave'elic. Mu me xavich'ic batel cha'lic ac'u' xchi'uc asempat xchi'uc anamte'. Yu'un scotol ti much'u ch-abteje ja' ch-ac'bat sve'el.

¹¹ 'Buc no'ox jteclumal cha'ochic, buc no'ox colonial cha'ochic, jac'o me ava'yic ti much'u lec sc'opilale. Ochan ti sna, tean ja'to mi laj anop ti chaloc' batele.

¹² C'alal cha'och ti sna, c'ambo bendición ti stojol scotol ti much'utic te oye.

¹³ Mi lec sc'opilal sjunul sna, chc'ot ti sventa ti bendicione. Mi mu lecuc ti sc'opilale, mu xc'ot ti sventa ti bendicione.

¹⁴ Ti much'u mu xayic'ot ochel ti snae, ti much'u mu sc'an xa'i ac'opique, c'alal chaloq'uic batel ti sna, mi ti slumal, ta me xalilinic comel stanil avacanic. Ti stanil avacanique, ja' señail ti icom ti sventaic yu'un muc xaspasoxuc ti muq'ue.

¹⁵ Melel ti c'usi chacalbeique, ti c'alal tsta yorail ti chac' castigo ti Diose ep chich'ic castigo ti much'utic nacajtic ti jteclum yo' bu chalilinic comel ti stanil ti avacanique. Ja' jutuc no'ox chich'ic castigo ti much'utic te nacajtic ti jteclum Sodoma xchi'uc ti jteclum Gomorra ti vo'onee.

Ja' sc'opilal ta me xavich'ic ilbajinel, x'utatic

¹⁶ 'Ayo' me ava'yic c'u che'el chajtaquic batel. Hech chaj c'u che'el ti carneroetic chc'ot sta ti bu jti'vanej bolom, ja' hechoxuc ti ho'oxuque. Hech chaj c'u che'el ti orachone ti p'ije, tsna' c'u che'el tscolta sba, ja' hech tsc'an ti p'ijoxuc ti ho'oxuque. Hech chac c'u che'el ti tsumute lec, ja' hech chapas abaic uc.

¹⁷ P'ijanic me. Oy much'u mu xasc'anic. Chayac'oxuc entrecal ti sc'ob ti much'utic tspasic mantal te ti templo yu'unique. Chayac'boxuc acial ti yut templo yu'unique.

¹⁸ Chayic'oxuc batel ti stojol gobernadoretic xchi'uc ti stojol yan ajvaliletic ho'on ti jventa. Hech chacholbucun jc'op ti stojolic xchi'uc ti stojol yanlum viniquetic.

¹⁹ C'alal cha'ac'atic entrecal ti sc'obic, mu me xacajnopilanic ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic xchi'uc

ti c'usi chatac'avique. Ja' cha'albat ti avo'ntonic ti c'u che'el chatac'avique.

²⁰ Mu ho'ucot ti chac'opoje; ja' no'ox chaxch'amumbot ave'ic ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Jtotique.

²¹ 'Oy chac' ti milel yits'in. Oy chac' ti milel sbanquil. Oy chac' ti milel snich'on. Oy tscontrain stot sme'. Chac' ti milel uc.

²² Chayilintaouxuc ep crixchanoetic ho'on ti jventa. Ti much'u scotol icuch yu'un c'alal tsta ti slajebal c'ac'al, ja' chcol.

²³ Mi te chavich' ilbajinel ti bu chac'ote, chaq'uej aba batel ti yan jteclum. Melel ti c'usi chacal-beique, mu to xu' avu'unic chaq'uel scotol ti jteclumetic ti li' ti jlumaltique, tal xa cac' castigo ho'oni ti co'ol crixchanoucutive.

²⁴ 'Ho'oxuc ti cajchanc'opoxuque, ho'oxuc ti cabatoxuque, mu me xacuyic ti más lec chayiloxuc.

²⁵ Ta me xavich'ic contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'on ti maestroun avu'unique, ho'on ti avajvalune. Ho'ot pucujot, xiyutun ho'on ti totilune, hech yu'un ti ho'oxuque ti jnich'naboxuque, jelaven chopol chayalboxuc.

Ja' sc'opilal ja' me xaxi'ic ti Diose ti xu' chayac' ti c'atimbaque, xchi

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Hech yu'un mu me xaxi'ic ti stojolic. Scotol ti c'utic snopoj ti yo'ntonique persa ch-ac'at ti q'uelel scotol ti c'utic mu xvinaj ti ora to.

²⁷ Ti ho'oxuque ja' aventaic ti jamal chaval scotol ti jc'ope.

²⁸ Mu me ja'uc chaxi'ic ti much'u xu' chasmilot yu'un mu xu' chasmilbot ach'ulel. Ti Diose ti xu' chasmilbot ti abec'tale xchi'uc ti ach'ulele te ti c'atimbac, ja' me xaxi'ic.

²⁹ 'Chana'ic ti cinco cobre no'ox stojol ti cha'cot biq'uit mutetique. Ti mutetique mi jcotuc mu xp'aj yal tal ti lum mi mu sc'an ti Jtotive.

³⁰ Ti stsotsil ajolic uque scotol atabil.

³¹ Hech yu'un mu me xaxi'ic. Ho'oxuque jelaven ac'opilalic; mu'yuc sc'opilal ti biq'uit mutetique.

Ja' sc'opilal ti mi mu jamaluc chcalcic ti jch'unojtic ti Cristoe, mu xijyojtiquinucutic ti Cristoe

(Lc. 12:8-9)

³² 'Hech yu'un scotol ti much'utic jamal chal ti stojol crixchanoetic ti chiyojtiquinune, jamal chcal uc ti chcojtiquin te ti stojol ti Jtote ti te oy ti vinajele.

³³ Scotol ti much'utic chismucun ti yo'ntonic ti stojol crixchanoetic, hech jamal chcal ti stojol ti Jtote: "Mu xcojtiquin", chcut.

Ja' sc'opilal tal cac' yu'un tscontrain sbaic ti snaic, xchi ti Jesuse

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Mu me xacuyic ti tal jtojobtas ti balumile ti ora to. Mu yu'unuc tal jtojobtas ti balumile, tal cac' yu'un tscontrain sbaic.

³⁵ Tal cac' yu'un tscontrain stot. Ja' no'ox hech uc ti tsebe tscontrain sme'. Ja' no'ox hech uc ti alibale tscontrain ti sme'el'alibe.

³⁶ Ja' contra chil sbaic xchi'uc yermanotac te ti yut sna.

³⁷ 'Ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope yu'un naca me ilinuc ti stot sme'e, mu stac' chixchi'inun. Ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope yu'un naca me ilinuc ti yol snich'onique, mu stac' chixchi'inun uc.

³⁸ Yu'un ti much'u mu sc'an chich' vocol ti jventa hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni, mu stac' chixchi'inun.

³⁹ Ti much'u tsots sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile, ja' chch'ay. Ti much'u mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile ho'on ti jventa, ja' chcuxi.

Ja' sc'opilal ti ch-ac'bat bendición yu'un laj spas ti muc' ti much'u toj yo'ntone

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Ti much'u chaspasoxuc ti muq'ue, ho'on chispasun ti muc' uc. Ti much'u chispasun ti muq'ue, ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele.

⁴¹ Ti much'u tspas ti muc' ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose, yu'un yich'oj yabtel yu'un ti Diose, co'ol ch-ac'bat bendición xchi'uc ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose. Ti much'u tspas ti muc' ti much'u toj yo'ntone yu'un toj yo'nton chil, co'ol ch-ac'bat bendición xchi'uc ti much'u toj yo'ntone.

⁴² Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chayac'boxuc avuch'ic ho' manchuc mi jun no'ox taza siquil ho' chayac'boxuc yu'un chil ti ach'unobjun jc'ope, ja' ch-ac'bat bendición yu'un hech laj spas —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti tal sc'opon ti Jesuse ti much'u itacatic talelyu'un ti Juane

(Lc. 7:18-35)

¹ C'alal laj yo'nton laj spasuntutic ti mantal ti lajchavo'untutique ti yajchanc'opuntutique, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Ti Jesuse ba chanubtasvanuc, ba xchol ti sc'op Diose te ti jteclumetic te ti bu jlumaltutic, ja' ti Galileae.

² C'alal tiq'u'il ti chuquel ti Juane, laj ya'i ti c'usi abtelal laj spas ti Cristoe. Laj stac talel cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opetic yu'une.

³ Hech laj yalbe:

—Ba jac'bo ti Jesuse: “¿Mi ho'ot ono'ox ti ac'opilal chatale, mi ta to jmalatutic yan?” xavut —xchi ital sc'op ti Juane. Hech tal sjaq'uic.

⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ba albo ya'i ti Juane scotol ti c'u yepal laj ava'yic ti ora to, scotol ti c'u yepal laj avilic ti ora to.

⁵ “Chc'ot xa sat ma'satetic. Chanav xa mecanetic. Ichop xa xchamel ti much'u c'a'el ono'ox cha'yique. Cha'i xa c'op ti much'u maquem ono'ox xchiquinique. Icha'cuxi xa ánimaetic. Icholbatic xa ti lequil ach' c'ope ti me'onetique.

⁶ Nichim no'ox yo'ntonic scotol ti much'utic mu xchibaj yo'ntonic ti jtojole, xchi ti Jesuse”, xavut ti Juane —x'utatic yu'un ti Jesuse.

⁷ C'alal isut batel ti viniquetique, ti Jesuse lic yalbe ti jchi'iltique ja' sc'opilal ti Juane:

—Ti much'u ay aq'uelic te ti xocol balumile, chana'ic ti ma'uc ti much'u chib ti c'usi tsnope hech chaj c'u che'el ti tsisan cotstique ti buc no'ox chjimat yu'un ti iq'ue.

⁸ Laj avilic ti ma'uc ti much'u tslap lec sc'u' spoc' ti c'alal na'ayique. Yu'un ti much'utic tslap lec sc'u' spoq'uique, te nacajtic ti sna ajvaliletic.

⁹ Laj ana'ic ti ja' j'alc'op yu'un Dios ti c'alal laj aq'uelique. Chacalbeic, jelaven sc'opilal stuc ti Juane ti laj aq'uelique; jutuc no'ox sc'opilal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose.

¹⁰ Ja' ti Juane ti hech ts'ibabil sc'opilale: Ja' chbaej avu'un ti j'alc'op ti jtac batele. Ja' tscajmeltsambe yo'ntonic yu'un hech chaxch'umbot ac'op, ti xchi ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Juane.

¹¹ Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u anem li' ti balumile mu'yuc much'u hech tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Pero ti much'u ti chventaimbat yo'nton o yu'un ti Diose, manchuc mi mu'yuc tsots yabtel chich', ja' más ep bendición yich'oj. Ti Juane ja' muc xich' ep bendición.

¹² 'Asta c'alal i'och ti abtel ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e, asta ti ora to oy much'u toyol yo'ntonic yu'un ac'o ventaimbatuc yo'nton yu'un ti Diose. Ti much'u toyol yo'ntonique ja' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose.

¹³ Scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'onee hech laj yalic ti hech chc'ot ti pasele. Hech ts'ibabil uc ti sun ti Diose c'alal mu to chtal ti Juane.

¹⁴ Mi chach'unique hech chana'ic ti ja' xq'uexol ti Elíase ti Juane ti ital xae.

¹⁵ Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa cal-boxuc.

¹⁶ 'Chacalbeic ac'opilalic c'u xa'elanic li' ti balumil ti ora to. Ho'oxuque hech chaj c'u

che'el ololetic nacajtic ti plaza ti hech chalbeic ti xchi'iltaque:

¹⁷ “Laj xa coq'uesantutic aj ava'yic, muc xa'ac'otajic”, x'utatic. Chtac'av ti xchi'iltaque: “C'alal ni'oc'tutic, ho'oxuque muc xavich'ic mul”, xut sbaic.

¹⁸ Yu'un c'alal ital ti Juane, muc xaxchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Oy pucuj ti yo'nton”, xachiic. Ja' sc'opilal ti Juane.

¹⁹ C'alal nital ho'oni ti co'ol crixchanoucutic uque, laj jchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Q'uelo avil, scotol c'ac'al chve', chuch' vino. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic”, xachiic. Ti ja'uc laj yac'boxuc ap'ijilic ti Diose ti ja' jelaven sp'ijil stuque, hech laj apasucuntutic ti muc' ti hechuque. Hech laj ana'ic ti ac'biluntutic jp'ijiltutic yu'un ti Diose ti hechuque —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti tsots castigo chich'ic ti much'utic laj yilic ti jchop o abteletique

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe sc'opilal ti jchi'iltique ti te nacajtic ti jteclumetic yo' bu laj spas ep jchop o abteletique. Hech laj yalbe sc'opilal yu'un muc sutes yo'ntonic yu'un ti smulique:

²¹ —Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Corazín. Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Betsaida. Ti yanlum crixchanoetic ti te nacajtic ti vo'one ti jteclum Tiro xchi'uc ti jteclum Sidón, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti jchi'iltic ti nacajtic ti ora to te ti Corazín xchi'uc ti Betsaidae, laj slapic

coxtal poc', laj sbon sbaic ti stanil c'oc' ti hechuque. Ja' señaíl ti tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique.

²² Hech yu'un chacalbeic sc'opilal ti ora to. Ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic yamal castigo chich'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajtíc ti Tiro xchi'uc ti Sidón ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltique ti te nacajtíc ti Corazín xchi'uc ti Bet-saida ti ora to.

²³ Ti jchi'iltic ti te nacajtíc ti jteclum Capernaume, tscuyic ti más ech'em ch-ac'bat bendición. Mu hechuc, ja' más ech'em ch-ac'batic castigo. Ti crixchanoetic ti te nacajtíc ti vo'one ti jteclum Sodoma, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti ora to ti jchi'iltic ti te nacajtíc ti Capernaume, te to oy ti jteclum Sodoma ti hechuque.

²⁴ Hech yu'un chacalbeic sc'opilal ti ora to. Ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic, yamal castigo chich' ti much'utic te nacajtíc ti Sodoma ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltic ti te nacajtíc ti Capernaum ti ora to —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal la' ti jtojol, chacac'boxuc ti chcol ti libre ti avo'ntonique, xchi

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hech lic sc'opon Dios ti Jesuse:

—Tote, Ho'ot Ajvalilot yu'un ti vinajele ti balumile. Hocol avalbun, Tote, ti amacojbe yo'ntonic ti much'u p'ij yo'ntonic scuyojiique yu'un mu me xa'ibeic sjam. Avac'ojbe sna'ic ti much'utic tsc'an chchanic hech chac c'u che'el ololetique.

²⁶ Lec oy, Tote, yu'un hech tsc'an ti avo'ntone —xchi.

²⁷ Lic sc'opon ti jchi'iltique yan vuelta ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Scotol yac'ojbun ti jc'ob ti Jtote. Ho'on ti Snich'onune mu'yuc much'u chisna'bun ti co'ntone. Ja' no'ox stuc ti Jtote chisna'bun ti co'ntone. Mu'yuc much'u chna'bat yo'nton ti Jtote. Ja' no'ox jtuc ti Snich'onune ti jna'be yo'nton xchi'uc scotol ti much'utic chcac'be sna'beic yo'nton ti Jtote.

²⁸ La' ti jtojol acotolic ho'oxuc ti nalubic xa, ti chavich'ic mul yu'un ti mu xataic ti chcol ti libre ti avo'ntonique. Ho'on chacac'boxuc ti chcol ti libre ti avo'ntonique.

²⁹ Ajvalinun, chambun co'nton yu'un lec co'nton ti ho'one, mu jna' jtoy jba. Mi hech chachambun ti co'ntone hech chcol ti libre ti avo'ntonique.

³⁰ Yu'un lec ti jmantale. Mu vocoluc ti ch'unel —xchi ti Jesuse.

12

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetique ti isa'bat smul yu'un laj stuch'ic jutuc trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Ti yan c'ac'al ni'ech'tutic xchi'uc ti Jesuse ti bu ts'umbil trigo. Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntonic c'alal te ni'ech'tutic xchi'uc ti Jesuse. Nivi'najtutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech yu'un laj jtuch'tutic jutuc trigo laj ju'tutic, laj jc'uxtutic.

² Niyiluntutic cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Q'uelo avil, tsp'aj mantal ti avajchanc'opetique yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'uti ti Jesuse.

³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique.

⁴ Ja' i'och ti templo yu'un ti Diose. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose. Manchuc mi yalaj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide xchi'uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic.

⁵ Ho'oxuc aq'uelojic xa uc ti sun ti Diose yo' bu laj sts'iba ti Moise se ti scotol c'ac'al sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ch-abtejic te ti muc'ta templo ti paleetique. Mu'yuc smul yu'un hech tspasic.

⁶ Yu'un xu' ch-abtejic ti templo ti paleetic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic hech yu'un xu' tstuch' jutuc trigo yu'un chc'ux ti cajchanc'opetique. Yu'un más tsots cabtel quich'oj ho'oni; mu tsotsuc yabtel laj yich' ti jtotic Moise se.

⁷ Hech yalaj ti Diose: “Ja' ti jc'an ti chac'uxubinvanique. Ma'uc ti jc'an ti chamilbucun jmotone”, ti xchie. Ti lajuc ava'ibeic sjam avi c'op lume, muc chasa'beic smul ti much'utic mu'yuc smul ti hechuque.

⁸ Ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique ho'on ti co'ol crixchanoucutive. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop ti sc'ob ti vinique ti sicuben sc'obe

(Mr. 3:1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ixanav batel ti Jesuse. Te i'och ti templo yu'un ti jchi'iltique, ja' ti co'ol judioutic xchi'uque.

¹⁰ Te oy jun jchi'iltic sicuben sc'ob. Lic sjaq'uic cha'vo' oxvo' ti fariseoetique, laj sjac'beic ti Jesuse:

—¿Mi stac' chijcoltavan ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic? —xchiic yu'un tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse.

¹¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique mi chp'aj ti ch'en jcot acarnero, ¿mi mu xba aloq'ues?

¹² Mu tsotsuc sc'opilal jcot carnero, ja' tsots sc'opilal jun vinic. Hech yu'un ti c'usi lec ti pasele stac' ti jpastic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic —xchi.

¹³ Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ti vinique:

—Xach'o ac'ob —xut.

Ti ora ichop ti sc'obe. Laj xach' ti sc'obe. Lec xa oy hech chaj c'u che'el ti jun sc'obe.

¹⁴ Hech iloq'uic batel ti fariseoetique, ba xchapambeic sc'opilal smilel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chc'uxubinvan ti Snich'on ti Diose

¹⁵ Ti Jesuse laj sna' ti hech ba spasic, hech yu'un laj sq'uej sba batel. Its'acliat batel yu'un ep jchameletic. Scotol icol yu'un ti Jesuse.

¹⁶ Ti Jesuse hech laj spas ti mantal:

—Mu me xba apucbun jc'opilal —xchi.

¹⁷ Hech ic'ot ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj sts'iba ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj sts'iba:

¹⁸ Q'uelo avil ti cabate,

ja' ti much'u t'ujbil cu'une.

Ep c'ux ti co'nton.

Nichim no'ox co'nton yu'un.

Chcac'be yich' ti Ch'ul Espíritu cu'une.

Ja' yabtel chich'be sc'op ti much'utic mu xixch'umbucun ti jc'ope.

¹⁹ Mu x'utvan, mu stsac sbaic ti c'op xchi'uc yantic, mu xac' sba ti pasel ti muc'.

²⁰ Mu yu'unuc chba xchibajesbe yo'ntonic ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil ti yo'ntonique.

Ja' ti much'utic hech chaj c'u che'el aj ti oy xchamele, o candil ti mu xtil leque.

Ja' chba scolta hech chcolic sbatel osil ti sventa.

Hech mu xba yich'ic castigo.

²¹ Ti yanlum crixchanoetique chilic ti xu' chcolic uc ti sventa ti cabate, xchi ti Diose, xchi ti Isaíase. Ja' sc'opilal ti Cajval-tique.

Ja' sc'opilal ti much'utic chopol chc'opojic yu'un ti Ch'ul Espíritue

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² I'ic'at tal ti stojol ti Jesuse jun jchi'iltic. Oy pucuj ti yo'nton. Ma'sat uma' mu xloc' xc'opoj ti jchi'iltique. Icol yu'un ti Jesuse, hech lic c'opojuc ti jchi'iltique, hech iyil ti balumile.

²³ Ich'ay yo'ntonic scotol ti yan jchi'iltique.

—Jun to ja' ti yelnich'on ti Davide li'to ti sc'opilal chtale —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

²⁴ C'alal laj ya'yic ti cha'vo' oxvo' fariseoetic ti te oyique, hech laj yalic:

—Ti vinic li'to ja' tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje, ja' ti Satanase —xchiic.

²⁵ Sna'oj ti Jesuse ti hech laj yal ti yo'ntonique, hech yu'un hech laj yalbe:

—Mi tscontrain sbaic ti much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox gobiernoe, chjin ti gobiernoe. Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox snaic xchi'uc jun no'ox slumalic, mu xcuxiic ep c'ac'al.

²⁶ Mi Satanás tsloq'ues ti Satanase, ja' tscontrain sba obi. Mi hech tspase, mu haluc tspas mantal.

²⁷ Ti sventauc ti Satanás ti jloq'ues pucujetic ti ho'one ti chavalique, ¿much'u tsbiiltas c'alal tsloq'ues pucujetic ti avajchanc'opetique? Ho'oxuque mu xtojob avu'unic. Xu' chastojbtasoxuc ti avajchanc'opetique.

²⁸ Ja' ti sventa ti Ch'ul Espiritu yu'un ti Diose ti jloq'ues ti pucujetique hech yu'un li' ti ora to tspas mantal ti Diose.

²⁹ 'Ti much'u tsc'an ch-och ti sna c'oc' vinic yu'un chelc'ambe batel c'usi oy yu'un, persa chchuc jbael ti c'oc' vinique. Patil xu' chelc'ambe batel c'usi oy yu'un te ti sna. Ti Satanase hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti sc'ob ti vinique.

³⁰ 'Ti much'u chopol chil ti cabtele, ja' chiscontrainun obi.

³¹ 'Hech yu'un chacalbeic, scotol ti much'u chopol ti c'usi tspasique, chopol ti c'usi chalique, chopol ti c'usi tsnopique, oy to perdón mi tsc'anique. Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul Espiritue, mu'yuc xa perdón.

³² Scotol ti much'u chopol chc'opoj ti jtojol ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ja' tspasbatic perdón to. Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj yu'un ti Ch'ul Espiritue, mu spاسبatic perdón manchuc mi ti ora to, manchuc mi lum to batele.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan co'ntontic ja' hech chloc' ti quetic

(Lc. 6:43-45)

³³ Ti c'u x'elan chac' sat ti te'e, ja' ojtiquimbil. Ti bu lec ti te'e lec chac' sat. Ti bu mu xtun ti te'e, mu xtun ti sat chac' uque. Hech yu'un nopic mi lec ti mu xtun chavilucune yu'un puru lec ti cabtele.

³⁴ Ho'oxuque chopoloxuc hech chaj c'u che'el orachon. Mu stac' ti lec chac'opojic yu'un chopol avo'ntonic. Yu'un ti c'usi chnoj ti co'ntontique, ja' chloc' ti quetic.

³⁵ Ti much'u lec yo'ntone, ja' chloc' ti ye ti c'usi lec snopoj ti yo'ntone. Ti much'u chopol yo'ntone, ja' chloc' ti ye ti c'usi chopol snopoj ti yo'ntone.

³⁶ Chacalbeic, ti jayp'el laj snopbeic smul yan ti crixchanoetique, chc'ot jac'batuc ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic.

³⁷ Yu'un ti sventa ti c'u che'el nac'opojic chaloq'uic ti libre. Ti sventa ti c'u che'el nac'opojic cha'ac'batic castigo —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelic señail ti much'utic chopol yo'ntonique

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, ti jc'antutic chavac'bun jq'ueltutic muc'ta señail yu'un hech ti jna'tutic ti tsots avabel —xchiic.

³⁹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Tsc'an tsq'uelic señail ti jp'ijile ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic laj xa scomesic ti Diose. Mu'yuc c'usi yan ch-ac'bat

sq'uelic. Ja' no'ox ch-ac'batic sq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose.

⁴⁰ Hech chaj c'u che'el i'ay ti yut xch'ut ti muc'ta choy oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal ti Jonase, hechun uc oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal chicom ti yut ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutive.

⁴¹ Ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic mu'yuc xa smulic ch-ilat yu'un ti Diose ti much'utic te nacajtic ti jteclum Nínive ti vo'one. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti c'alal icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose yu'un ti Jonase ti much'utic te nacajtic ti Nínivee laj sutes yo'ntonic yu'un smulic. Ti Jonase mu tsotsuc yabtel laj yich'. Ho'on más tsots cabtel quich'oj, ho'on ti li' va'alun ti atojolic ti ora to. Mu xac'an chapasbucun ti muc' ti jc'oqe.

⁴² Ti yanlum antse ti i'och ti ajvalil ti balumil te oy ti stojol sur, mu'yuc xa smul ch-ilat yu'un ti Diose ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti antse nom tal ya'ibe sc'op ti Salomone yu'un lum p'ij ti Salomone. Ho'oni ti li' va'alun ti atojolic ti ora to, yu'un jelaven jp'ijil. Mu xac'an xapasucun ti muc'.

Ja' sc'opilal ti chcha'bolib ti much'u ti mu j'ech'eluc chch'une

(Lc. 11:24-26)

⁴³ 'Ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ti chopol avo'ntonique, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy pucuj ti yo'nton. Ti c'alal chloc'

ti yo'nton, chanav batel ti xocol balumil, tsa' bu chnaqui. Mu sta.

⁴⁴ Hech yu'un chal: “Chisut batel ti bu ono'ox niloc' talele”, xchi. C'alal te chc'ot, mesbil xa, lec meltsambil mu'yuc yajval chc'ot sta.

⁴⁵ Hech yu'un chba stsob tal hucvo' xchi'iltac, ja' ti much'u ech'em chopole. Te ch-ochic ti yo'nton ti vinique. Te chnaquiic o. Hech chcha'bolib nixtoc ti vinique. Ech'em chbolib ti jyalel. Hech ono'ox uc chapasbatic ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to yu'un mu yu'unuc j'ech'el chac'an chach'unic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ C'alal yac'oj sba tsc'opon ti jchi'iltique ti Jesuse, te oyic ti amac' ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti yits'inabtaque. Sc'an tsc'oponic ti Jesuse.

⁴⁷ Oy much'u laj yalbe ti Jesuse:

—Te va'ajtic ti amac' ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Sc'an chasc'oponot —x'utat.

⁴⁸⁻⁵⁰ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Hech, ja' jme', ja' quits'inab pero más tsots sc'opilal scotol ti much'u tspas ti c'usi sc'an yo'nton ti Jtote ti te oy ti vinajele. Ja' quits'in obi, ja' quixlel obi, ja' jme' obi chc'ot —xut.

Ti Jesuse laj yac' señail sc'ob ti jtojoltutic ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic. Hech laj yal:

—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to —xchi. Ja' jc'opilaltutic jayvo'untutic ti yajchanc'opuntutic.

13

*Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba svaj strigoe
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)*

¹ Patil iloc' batel ti sna ti Jesuse, ba snacan sba ti ti'nab.

² Ep laj stsob sbaic tal ti stojol ti jchi'iltique. Hech yu'un i'och ti yut barco ti Jesuse. Te inaquì ti yut barco. Te va'ajtic ti ti'nab scotol ti jchi'iltique.

³ Ti Jesuse laj yalbe ya'yic ep lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Oy much'u ba sts'un strigo.

⁴ C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo ti ti'be. Ital mutetic, tal stamic.

⁵ Oy ic'ot sat strigo ti tontic ti bu mu'yuc ep slumal. Ti ora ich'i yu'un mu epuc ti slumale.

⁶ C'alal iq'uep ti osile, ilaj ti c'ac'al, itaquij yu'un mu'yuc lec yibil.

⁷ Oy ic'ot sat strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i ti ch'ixe, iquevtaat ti strigoe, hech muc xch'i.

⁸ Oy ic'ot sat strigo ti lequil lum. Ja' lec laj yac' sat. Oy laj yac' sat ho'vinic ti p'ej, oy laj yac' sat oxvinic ti p'ej, oy laj yac' sat lajuneb xcha'vinic ti p'ej.

⁹ Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

*Ja' ti c'u yu'un laj yal lo'il ti Jesuse
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

¹⁰ Ninopejtutic batel ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic, ba jac'betutic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un chavalbe lo'il ti jchi'iltique? —xcututic.

¹¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti yantique mu hechuc ac'biluc sna'ic hech chaj c'u che'el ho'oxuque. Ti ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crixcha-noetic ti Diose. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el ti ho'oxuque.

¹² Yu'un scotol ti much'utic xch'unoj jutuc, ti Diose chac'be xch'un yan asta ep tsna'ic. Ti much'utic mu sc'an xch'un, ja' chpojbatic ti jutuc sna'ique.

¹³ Hech yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il. Hovil ti chililanique, mu ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic.

¹⁴ Hech yu'un hech ic'ot sc'opilal ti laj sts'iba ti Isaías:

Hovil ti chava'ilanique, mu xc'ot ti avo'ntonic.

Hovil ti chavililanique, mu xach'unic.

¹⁵ Yu'un laj xa atsatsubtas avo'ntonic hech mu xc'ot ti avo'ntonic.

Laj xa amac achiquinic, hech mu xu' chava'yic.

Laj xa amuts' asatic, hech mu xu' chaq'uelic.

Yu'un mu xac'an xasutes avo'ntonic yu'un amulic yu'un hech chacolic cu'un,

xchi ti Diose, xchi ti Isaías.

¹⁶ Ho'oxuque yu'un laj xa yac'bot bendición ti Diose hech yu'un chavilic, hech yu'un chava'yic.

¹⁷ Melel ti c'usi chacalbeique, ep ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ep ti much'utic toj yo'ntonic uque sc'an chilic uc ti c'usi chavilic ti ora to ti ho'oxuque, muc xilic. Sc'an cha'yic ti c'usi chava'yic ti ora to ti ho'oxuque, muc xa'yic.

*Ja' sjam ti lo'il yu'un ti much'u laj sts'un strigoe
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

¹⁸ 'A'yo' me ava'yic c'usi sjam ti lo'ile ti laj xa calboxuque, ja' sc'opilal ti much'u laj sts'un ti strigoe.

¹⁹ Ti crixchanoetique ti cha'yic ti xu' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, yu'un ti mu sc'anic ventainel yu'un ti Diose, hech yu'un mu xcom ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose ti laj ya'yique. Ja' tspas ti pucuje ti mu xcom ti yo'ntonique. Ja' hech chaj c'u che'el ti sat trigoe ti ic'ot ti bee.

²⁰ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu tontique, ja' señail ti much'u ti ora no'ox chch'un c'alal cha'ibe sc'op ti Diose. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xch'un.

²¹ J'oc' no'ox te oy ti yo'nton. Mu xcom ti yo'nton. Mi chich' vocal, mi chich' ilbajinel ti sventa ti sc'op ti Diose ti ora chchibaj yo'nton.

²² Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu ch'ixtique, ja' señail ti much'u batem ti yo'nton ti c'usi oy li' ti balumile. Ja' te chlo'laat yu'un ti c'usi tsc'ane. Hech yu'un ti sc'op ti Diose ti cha'ie, ja' chquevtaat ya'yel yu'un ti sbic'tal yo'ntone. Hech mu satin ti sc'op ti Diose te ti yo'ntone.

²³ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu lequil lume, ja' señail ti much'u chac' ti yo'nton ti sc'op ti Diose. Te tsatin ti yo'nton. Oy tsatin ho'vinic, oy tsatin oxvinic, oy tsatin lajuneb xcha'vinic —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti trigoe ti capal xchi'uc ti c'ut'ule

²⁴ Oy yan lo'il uc laj yalbe ti jchi'iltique ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti ba sts'un lequil trigo ti slum.

²⁵ C'alal vayajtic scotolic, ital ti yajcontrae. Tal sts'un c'ut'ul ti bu ts'umbil xa ti strigoe. C'alal ilaj yo'nton laj sts'un comel ti sbec' c'ut'ule, ibat ti yajcontrae.

²⁶ C'alal ich'i ti trigoe, ich'i uc ti c'ut'ule. Co'ol isatin ti xcha'tosole.

²⁷ Hech yu'un italic ti smozotac ti yajval ti balumile. C'ot sjac'beic: “Cajval, ¿mi mu yalojuc sba puru trigo laj ats'un lum toe? Ti ora to te capal xchi'uc c'ut'ul laj quiltutic”, xchi ti smozotaque.

²⁸ Hech itac'av ti yajval ti balumile: “Ja' laj sts'un ti cajcontrae”, xchi. Hech laj sjac'beic ti smozotaque: “¿Mi chac'an ti jbultutic loq'uel ti c'ut'ule te ti yut atrigo?” xut ti yajvale.

²⁹ Hech itac'av ti yajvale: “Hu'u, naca me abulic loq'uel uc ti jtrigoe c'alal chabulic loq'uel ti c'ut'ule.

³⁰ Te ac'o ch'iuc xcha'tosol ja'to mi laj sta yorail ti jcuptique. Mi laj sta yorail ti jcuptique, hech chcalbe ti much'u tscupe: Ja' jbael chatsobic ti c'ut'ule, chasut'ic yu'un ch-och ti chiq'uel. Patil chatsobic ti jtrigoe, chatiq'ueic ochel ti bu ti lequil na cu'une, chcut”, xchi ti yajval ti trigoe —xchi ti Jesuse.

Ja' lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Oy yan lo'il laj yalbe uc ti jchi'iltique ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti biq'uit sbec' mostazate' ti laj sts'un ti slum jun vinic ti muc' chc'ot.

³² Lum biq'uit ti sbec' mostazate'e. Ja' más muc'tic ti yan ts'unubiletique. Mi ich'ie, muc' chbat. Ja' biq'uit chc'ot ti yan ts'unubiletique. Ja' muc' chc'ot ti mostazate'e. Chtal mutetic, chtal spas stso'op ti sc'ob ti te'e —xchi ti Jesuse.

*Ja' lo'il yu'un ti spumesbil xch'ut vaje
(Lc. 13:20-21)*

³³ Oy yan lo'il laj yalbe uc ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti jutuc ti spumesbil xch'ut vaje ti tspumesbe xch'ut ti vaquib cuartiya harina ti laj scap jun ants. Hech ipum xch'ut o —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti puru lo'il laj yal ti Jesuse
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Hech laj yalbe lo'il ti jchi'iltique ti Jesuse. Puru lo'il laj yalbe pero oy sjam ti lo'ile.

³⁵ Hech ic'ot sc'op ti yaloj comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Hech yalojbeic sc'opilal ti Jesuse:

Puru lo'il chalbe ti crixchanoetique.

Chchol ti c'usi mucule ti mu'yuc much'u laj
sna'ique ti c'alal ilic ti balumile asta ti ora
to,

xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

*Ja' sjam ti lo'il yu'un ti trigoe ti capal xchi'uc ti
c'ut'ule*

³⁶ Ti Jesuse laj sc'opon comel ti jchi'iltique. I'och ti sna. Hech lic jac'betutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Albun ca'itutic c'usi sjam ti lo'ile, ja' ti sc'opilal ti c'ut'ule —xichitutic.

37 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ho'on laj jts'un ti lequil trigoe, ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

38 Ti jlume ja' scotol ti balumile. Ti lequil trigoe ja' seña'il ti much'utic ventaimbil yo'ntonic yu'un ti Diose. Ti c'ut'ule ja' seña'il ti much'utic yol snich'on ti pucuje.

39 Ti cajcontrae ti laj sts'un comel ti c'ut'ule, ja' ti totil pucuje. Ti yorail ch-och ti cupele, ja' ti slajebal c'ac'ale. Ti much'u tscupe, ja' ti ch'ul abatetique.

40 Hech chaj c'u che'el itsob yu'unic ti c'ut'ule, ichic'at, hech ono'ox uc chc'ot ti pasel ti slajebal c'ac'al.

41 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique ti jtac talel ti ch'ul abatetic cu'une. Ja' chtal stsobic scotol ti mulile xchi'uc scotol ti jp'ajmantaletique ti i'ech'ic ono'ox li' ti balumile.

42 Ja' tstenic ochel ti c'oc'. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole.

43 Patil chlic quevanuc ti much'utic toj yo'ntonique c'alal te xa oyic yo' bu tspas mantal ti Jtotique. Ja' chquevanic hech chaj c'u che'el chquevan ti c'ac'ale. Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc.

Ja' lo'il yu'un ti me'taq'aine

44 'Ti yu'un ti chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose hech chaj c'u che'el me'taq'uin mucul ti jtuch' balumil. Oy much'u laj sta, laj xcha'muc yan vuelta. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xa sta, hech yu'un ba xchon scotol ti c'usi oy yu'une yu'un tsman ti jtuch' balumil bu mucul ti me'taq'aine. Ja' hech tsc'an ti toyol avo'ntonic chac'anic ti ventaimbil ti avo'ntonique.

Ja' lo'il yu'un ti nats'ile ti toyol stojole

⁴⁵ 'Ja' tsc'an ti toyol avo'ntonic chac'anic ti ventaimbil avo'ntonic yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el ti much'u chmanolaje ti tsa' lequil nats'il. Perla sbi ti nats'il ti tsa'e.

⁴⁶ C'alal laj xa sta jun perla ti toyol stojole, ba xchon scotol ti c'usi oy yu'une yu'un tsman.

Ja' lo'il yu'un ti lebe yo' bu ch-och tal ep choye

⁴⁷ Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun leb ti tstenic ochel ti yut nab. Te ch-och tal ep ti tos choyetic.

⁴⁸ C'alal mi inoj, tsnitic loq'uel ti ti'nab ti vinique-tique. Te chnaquic tst'ujic ti bu leque, tstiq'uc ti moch. Ti bu chopole tstenic batel.

⁴⁹ Hech ono'ox uc chc'ot ti pasel ti slajebal c'ac'al. Chtal ti ch'ul abatetique, chtal xch'auquic ti much'u chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'u toj yo'ntonique.

⁵⁰ Chtenatic ochel ti muc'ta c'oc' ti much'u chopol yo'ntonique. Te chc'ot yoc'ta sbaic o. Te xjep'et yeic o yu'un ep ti vocole —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yajval nae ti laj xa sta scotol ti c'utic chtun yu'une

⁵¹ Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:

—¿Mi laj ava'ibeic sjam ti scotol ti lo'il ti laj xa calboxuque? —xiyutuntutic.

Hech nitac'avtutic:

—Laj ca'ibetutic sjam, Cajval —xcututic.

⁵² Hech laj yalbuntutic:

—Lec ti laj ava'ibeic sjam ti jc'ope. Yu'un ho'oxuc ti chana'ic ono'ox ti smantal ti Diose ti

vo'onee, ti chac'anic pasel ti mantal yu'un ti Diose ti ora to, ja' hechoxuc hech chaj c'u che'el yajval na ti oy scotol ti c'utic chtun yu'une. Yich'oj comel ti c'utic oy yu'un ti statamolique. Stuc laj xa sta yan uc. Hech yu'un scotol ti c'usi chtun yu'une, te xa oy ti sna —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti muc spasat ti muc' te ti Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ C'alal laj yo'nton laj yal lo'il ti Jesuse, iloc' batel ti bu oye.

⁵⁴ Ibat ti slumal, ja' ti Nazarete. Te ichanubtasvan ti templo yu'un ti jchi'iltique, ja' ti co'ol judioutic xchi'uque. Ich'ay yo'ntonic ti much'utic laj ya'yique. Hech laj yalbe sbaic:

—¿C'usi chcutic ti jelaven sp'ijil ti jchi'iltic avi li'to? Jchop o ti yabtel tspase.

⁵⁵ Ja' snich'on ti carpintero li'i. Ja' yol ti Maríae avi to. Ja' yits'in ti Jacoboe xchi'uc ti Josee xchi'uc ti Simone xchi'uc ti Judase.

⁵⁶ Ja' yixleltac ti tsebetic ti li' nacalucutic xchi'uque. ¿Bu xchanoj tal scotol c'op li'to? —xut sbaic.

⁵⁷ Hech muc xch'umbeic sc'op. Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Buc no'ox chbatic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ja' tspasat ti muc'. Ja' no'ox te ti slumal xchi'uc ti sna ja' mu spasat ti muc' —xchi.

⁵⁸ Hech yu'un te ti slumal mu epuc laj spas jchop o abteletic yu'un muc xch'umbat ti sc'ope.

14

*Ja' sc'opilal ti imilat ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)*

¹ Laj ya'ibe sc'opilal ti Jesuse ti gobernadore, ja' ti Herodes sbie.

² Hech laj yalbe ti abatetic yu'une:

—Lume ja' ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Icha'cuxi xa loq'uel ti ch'en. Hech yu'un oy sp'ijil yo'nton yu'un tspas jchop o abteletic —xchi.

³ C'alal cuxul to ti Juane, ti Herodese laj stsac, laj xchuc, laj stic' ti chuquel ti scoj ti Herodíase, ja' ti yajnil ti yits'ine. Ja' Felipe sbi ti yits'in ti Herodese.

⁴ Yu'un ti Herodese hech i'albat ono'ox yu'un ti Juane:

—Mu xtun ti laj apojbe ti yajnil ti avits'ine laj avic' —xut.

⁵ Hech yu'un ti Herodese sc'an smil ti Juane. Ixi' yu'un ti jchi'iltique yu'un laj xch'unic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane.

⁶ Laj spasic q'uin yu'un iloc' sabilal ti Herodese. Te ti q'uin i'ac'otaj ti stojolic ti yol ti Herodíase. Puru viniquetic te o. Yu'un ti i'ac'otaje ja' no'ox yu'un ac'o c'upinatuc. Lec laj yil ti Herodese.

⁷ Hech yu'un hech laj yalbe ti tsebe:

—C'usuc no'ox chac'an chacac'be. Yiloy ti Diose chacac'be —xchi.

⁸ Hech yu'un ti tsebe jbael ba sjac'be ti sme'e. I'ac'bat c'op yu'un ti sme'e. Patil tal yalbe ti Herodese:

—Ac'bun ti plato ti sjol ti Juane, ja' ti much'u chac' ich'ho'e —xchi ti tsebe.

⁹ C'alal laj ya'i ti Herodese, ep laj yich' mul. Scoj ti hech yaloje, scoj uc ti laj ya'yic uc ti much'utic

te xchi'inojic ti mesae, hech yu'un hech laj yal mantal:

—Ac'bo ti sjol ti Juane —xut ti yajsoldadoe.

¹⁰ Hech yu'un hech laj stac batel ti yajsoldadoe yu'un chba sc'oc'be tal sjol ti Juane ti te tiq'uil ti chuquele.

¹¹ Hech i'ich'bat tal sjol ti plato. I'ac'bat ti sc'ob ti tsebe. Ti tsebe ba yac'be ti sme'e.

¹² Patil ital ti yajchanc'opetic ti Juane, tal yich'be batel ti sbec'tale, ba smuquic. Patil tal yalbeic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti imac'linat más ti ho'mil crixchanoetic

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ C'alal laj ya'i ti Jesuse ti imilat xa ti Juane, hech i'och ti barco. Laj sq'uej sba batel ti yan balumil. Ja' xocol balumil. C'alal laj ya'yic ti jchi'iltique ti bu ibat ti Jesuse, hech iloq'uic batel ti jujun jteclum. Laj sts'acliic batel, ja' laj stamic batel ti ti'ti'nab.

¹⁴ Ti Jesuse, c'alal iloc' ti barco, laj yil ti ep ti jyalel te humajtic ti jchi'iltique. Ic'uxubinvan ti Jesuse. Laj scolta ti jchameletique ti te xchi'inojic tale.

¹⁵ Mal xa c'ac'al ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech lic jc'opontutic ti Jesuse. Hech laj calbetutic:

—Xocol balumil li'to. Ich'ay xa ti c'ac'ale. Taco batel ti jchi'iltique ac'o batuc ti jteclumetic. Ac'o ba sman sve'elic —xcututic.

¹⁶ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:

—Mu persauc chbatic. Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xiyutuntutic.

¹⁷ Hech nitac'avtutic:

—Ja' no'ox ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot choy quich'ojtutic —xichitutic.

18 —Ich'o talel —xiyutuntutic ti Jesuse.

19 Ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltique ac'o ba nacluc ti stenlej. Ti Jesuse laj stsac ti ho'ob muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti cha'cot choye. Laj sq'uel muel vinajel, hech lic yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj stuch'ilan ti choye. Laj yac'buntutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Ti ho'ontutique laj cac'betutic ti jchi'iltique.

20 Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o. Patil laj jtsobtutic ti xet'elal caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj lajcheb almud ti sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye.

21 Ho'mil ti viniquetique ti ive'ique. Mu atabiluc ti antsetique xchi'uc ti ololetique.

*Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)*

22 Ti Jesuse laj stic'untutic ochel ti barco, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj stacuntutic batel. Hech nibatutic ti jech nab. Te to icom ti Jesuse. Stuc laj sc'opon comel ti jchi'iltique.

23 C'alal laj yo'nton laj sc'opon comel ti jchi'iltique, imu batel ti vits. Stuc ba sc'opon Dios. C'alal i'ic'ub ti osile, stuc no'ox o.

24 Te nixanavtutic batel ti barco te ti o'lol ti nabe. Oy yip ti iq'ue tspajesvan. Tsots chnicat ti barcoe yu'un ti ho'e.

25 Po'ot xa tsacub c'alal ital ti Jesuse ti bu cac'oj jba chixanavtutic batele. Ixanav talel ti yacan ti ba ho' ti Jesuse.

26 Ho'ontutic c'alal laj jq'ueltutic ti chanav talel ti yacan ti ba ho', toj xi'el nic'otutic.

—Ch'ulelal van —xichitutic. Ni'avantutic yu'un nixi'tutic.

27 Ti Jesuse ti ora ic'opoj, laj sc'oponuntutic:

—Mu me xaxi'ic yu'un ho'on Jesusun. Muc'ubtaso avo'ntonic —xiyutuntutic.

28 Hech itac'av ti Pedroe:

—Cajval, mi melel ti ho'ote, pasun ti mantal yu'un chixanav tal ti cacan ti ba ho' te ti yo' bu oyote —xut.

29 Hech itac'av ti Jesuse:

—La' me —xchi.

Hech yu'un iloc' ti barco ti Pedroe, ixanav batel ti yacan ti ba ho'. Sc'an chba sta ti Jesuse.

30 C'alal laj yil ti tsots ital ti iq'ue, ixi'. C'an ch'ayuc yalel ti ho'. Hech yu'un hech laj yavta ti Jesuse:

—Cajval, coltaun yu'un chich'ay yalel —xut.

31 Ti Jesuse ti ora laj stsac ti Pedroe. Hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un naxi'? Mu'yuc lec xch'unojel avo'nton chquil —xut.

32 C'alal i'ochic ti barco ti xcha'va'alique, ipaj ti iq'ue.

33 Hech yu'un ti ho'ontutique ti te oyuntutic ti yut barcoe, laj jquejan jbatutic ti stojol ti Jesuse.

—Melel ti ho'ot Snich'onot ti Diose —xcututic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta ep jchameletic te ti Genesaret
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Nic'otutic ti jech nab. Niloc'tutic ti barco te ti jteclum Genesaret.

³⁵ Ti jchi'iltique ti te nacajtique, c'alal laj yoj-tiquinic ti ja' ti Jesuse, iloc' yajval yu'un ba spuquic ti sjoylejaj slumal ti ital xa ti Jesuse. Hech i'ic'atic tal ti stojol Jesús scotol ti jchameletique.

³⁶ Laj sc'ambeic vocol manchuc mi sba sc'u' no'ox tspicbeic. Scotol ti much'utic laj spicbeic ti sc'u'e, hech icolic uc.

15

Ja' sc'opilal ti c'utic chisbolibtasucutique
(Mr. 7:1-23)

¹ Iloq'uic tal ti Jerusalén cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Tal sc'oponic ti Jesuse.

² Hech laj sjac'beic:

—¿C'u yu'un mu xa spasic ti avajchanc'opetique hech chaj c'u che'el laj spasic ti antiguo jtatamoltique? Ti antiguo jtatamoltique hal laj spoc sc'obic c'alal ive'ic yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti Diose. Ti avajchanc'opetique mu xa hechuc tsnop c'alal tspoc sc'obic c'alal chve'ique —xchiic.

³ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'oxuque scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguo jtatamoltique hech chap'ajbeic smantal ti Diose.

⁴Yu'un hech laj yal mantal ti Diose: “Paso ti muc' atot ame”, xchi. Laj yal uc: “Ja' ti much'u chopol chc'opoj yu'un stot sme', ta me xich' milel”, xchi.

⁵Ti ho'oxuque lec chava'yic ti mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti tspas ti muc' ti stot sme'ique. “Ti c'u yepal ti laj jnop ti c'an cac'bote, ja' laj xa cac' sventa smoton Diose, mi xut ti stot sme'e, lec oy ti hech tspace”, xachiic ti ho'oxuque. Ti much'u hech tspace, ho'oxuc chavalbeic ti mu persauc tscolta stot sme' mi jutuc.

⁶Hech chach'aybeic smantal ti Diose scoj ti chach'umbeic sc'op ti antiguo jtatamoltique.

⁷Jlo'lavanejoxuc. Melel ti hech ac'opilalic ts'ibabil yu'un ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj sts'iba:

⁸Hovil ti chispasucun ti muc' ti sc'opic ti achi'iltac li'to, mu teucun ti yo'ntonic.

⁹Sc'op no'ox crixchanoetic xchi'uc smantal no'ox crixchanoetic ti chaq'uic ti chanele.

Mu jc'opuc ti chaq'uic ti chanele, ti xchie. Ja' ac'opilalic obi —xchi ti Jesuse.

¹⁰Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti jchi'iltique. Hech laj yalbe:

—A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique. Ac'o me ti avo'ntonic.

¹¹Ma'uc chasbolibtasoxuc ti c'utic chave'e. Ja' chasbolibtasoxuc ti c'utic chopol chanope, ti c'utic chopol chavale —xchi.

¹²Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ninopej-tutic batel ti bu oy ti Jesuse, lic calbetutic:

—¿Mi chana' ti mu xtun cha'yic ti fariseoetique yu'un ti hech laj avalbee? —xcututic.

¹³Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti fariseoetique ja' hech chaj c'u che'el ti vomole, mu'yuc stu. Ti Jtote ti te oy ti vinajele ja' no'ox tsts'un ti c'usi leque. Scotol ti c'usi mu ts'umbiluc yu'un ti Jtote ja' chich' bulel.

¹⁴ Mu me xach'umbeic smantal. Ja' hech chaj c'u che'el ma'satetic ti tsc'an chtojobtasvane. Mi jtos ma'satetic xchi'uc ti much'u chtojobtasat yu'un ti ma'sate, jtos chp'ajic yalel ti ch'en —xiyutuntutic.

¹⁵ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Albun ca'itutic sjam ti alo'ile —xut.

¹⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—¿Mi yu'un muc xava'ibeic sjam uc ho'oxuque? —xiyutuntutic—.

¹⁷ ¿Mi mu xavilic ti scotol ti c'utic chave'e, ja' chc'ot ti ach'ut, ja' chatsa' tal loq'uel?

¹⁸ Ti c'utic chopol chavale, ti avo'nton chloc' tal. Ja' chbolibtasvan.

¹⁹ Yu'un ti yo'nton crixchanoetic chloc' tal c'usi chopol snopoj, mi milvanej, mi mulivajel, mi tsc'opon ants, mi elec', mi nopc'op, mi nopmulil.

²⁰ Ja' chbolibtasvan ti muliletic avi li'to. Mu xabolib yu'un mu xapoc ac'ob c'alal chave' —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti oy xch'unojel yo'nton jun cananea ants

(Mr. 7:24-30)

²¹ Niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nibatutic ti slumal Tiro xchi'uc ti slumal Sidón.

²² Te iloc' tal jun cananea ants. Manchuc mi mu xtun ono'ox chquiltic scotol ti yanlum crixchanoetique ho'ucutic ti judioutique, ti antse hech laj yavta ti Jesuse:

—Cajval, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun. Ep boliben yu'un pucuj ti jtsebe —xchi.

²³ Mi jp'eluc muc xtac'av ti Jesuse. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic vocol ti stojol ti Jesuse:

—Taco sutel ti antse yu'un chists'acliucutic yu'un chiyavtaucutic tal —xcututic.

²⁴ Ti Jesuse hech lic yalbe ti antse:

—Ja' no'ox tacbilun tal ti sventa ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele, yu'un ch'ayemic hech chaj c'u che'el carneroetic —xut.

²⁵ Inopej tal ti antse, tal squejan sba ti stojol ti Jesuse.

—Avocoluc coltaun me, tote —xut.

²⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu xtun mi ti jpojbetic yot ti col jnich'ontique yu'un ti jtembetic yu'un ac'o sve' ti ts'i'etique —xchi.

²⁷ Hech itac'av ti antse:

—Melel ava'uc, tote. Pero ho'oni hech chaj c'u che'el ts'i'. Ti achi'iltaque hech chaj c'u che'el olol. C'alal chve' ti olole, oy xch'uch'elal vaj chp'aj yalel ti yolon smesa. Ja' stac' sve' ti ts'i'etique. Ja' no'ox hechun ti ho'one, ac'bun jutuc ti bendicione —xchi ti antse.

²⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ep xch'unojel avo'nton chquil, me'e. Hech yu'un ac'o c'otuc ti pasel ti c'usi chac'ane —xut.

Ti ora iloc' ti pucuje ti yo'nton ti stsebe. Lec xa icom.

Ja' sc'opilal ti ep jchameletic icolic yu'un ti Jesuse

²⁹ Niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nixanav-tutic batel ti ti'ti'nab ti te oy ti estado Galilea. Nimututic batel ti vits. Te ba naclucuntutic.

³⁰ Ep ti jchi'iltique ital ti stojol ti Jesuse yic'ojic tal mecanetic xchi'uc ma'satetic xchi'uc uma'etic xchi'uc much'utic mu xtun ti sc'obe xchi'uc ep yan jchameletic. Hul smetsanic ti stojol ti Jesuse. Icol yu'un scotol ti Jesuse.

³¹ Hech yu'un ich'ay yo'ntonic ti jchi'iltique c'alal laj yilic ic'opoj ti much'u uma' ono'oxe, ilecub sc'ob ti much'u mu xtun ti sc'obe, ixanav ti much'u mecan ono'oxe, laj sq'uel balumil ti much'u ma'sat ono'oxe. Lec sc'opilal ibat yu'unic ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti israelucutique.

*Ja' sc'opilal ti más ti chanmil imac'linat
(Mr. 8:1-10)*

³² Ti Jesuse laj yic'untutic ti stojol, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech laj yalbuntutic:

—C'ux ti co'nton ti jchi'iltique yu'un yoxibal c'ac'al xa ti li' jchi'inojtique, mu'yuc xa sve'elic. Mu jc'an ti chipan sbaic batele naca me altsajuc ti be —xchi.

³³ Ho'ontutic hech laj calbetutic:

—Yu'un xocol balumil li'to mu jtatutic ti caxlan vaje yu'un ti jmac'lintutic ti ho'ontutique. Ep ti jyalel ti jchi'iltique —xcututic.

³⁴ Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:

—¿Jayib muc'tic caxlan vaj avich'ojic? —xiyutuntutic.

Hech nitac'avtutic:

—Quich'ojtutic hucub muc'tic caxlan vaj xchi'uc cha'cot oxcot biq'uit choy —xichitutic.

³⁵ Ti Jesuse laj spas ti mantal ti jchi'iltique yu'un ac'o nacluc.

³⁶ Laj stsac ti hucub muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti choye, laj yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ılan ti caxlan vaje, laj stuch'ılan ti choye, laj yac'buntutic. Ho'ontutic ba cac'betutic ti jchi'iltique.

³⁷ Scotolic ive'ic, inoj xch'utic. Patil laj jtsobtutic tal ti xet'elal ti caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye ti te comene. Inoj hucub almud ti sobril ti caxlan vaj ti laj sve'ique xchi'uc ti sobril choye.

³⁸ Chanmil ti viniquetique ti ive'ique. Mu atabiluc ti antsetique xchi'uc ti ololetique.

³⁹ Ti Jesuse laj sc'opon comel ti jchi'iltique hech ni'ochtutic ti barco xchi'uc, hech nibatutic ti slumal Magdala.

16

Ja' sc'opilal ti yan vuelta sc'an sq'uelic señail ti vinajel

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique. Sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse.

—Paso me señail ti vinajel yu'un ti jq'uelutic yu'un hech ti jna'tutic ti tsots avabtel —xchiic.

² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—C'alal chmal ti c'ac'ale, hech chavalic: “Yu'un tsoj ti vinajele, q'uepel osil oc'om”, xachiic.

³ Ti sob ic'luman chavalic: “Tsoj ti vinajele. Ja' chtal ho'. Macal ti osile”, xachiic. Chana' chaq'uelic señail ti vinajel. Mu xana' xaq'uelic ti yac'oj sba chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to.

⁴ Tsc'an tsq'uelic señail ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic laj xa scomesic ti Diose. Mu xa x'ac'batic sq'uelic yan. Ja' no'ox ch-ac'batic sq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose —xut.

Hech laj scomes ti Jesuse, hech niloc'tutic batel xchi'uc.

Ja' sc'opilal ti spumesbil xch'ut vaj yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique

(Mr. 8:14-21)

⁵ Nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech nab. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc jna' chquich'tutic batel caxlan vaj.

⁶ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—P'ijaníc me. Mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaj yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique —xiyutuntutic.

⁷ Hech laj calbe jbatutic:

—Ja' van chal yu'un muc xquich'tic tal ti caxlan vaj cu'untique —xcut jbatutic.

⁸ Laj sna' ti Jesuse ti hech laj calbe jbatutique. Hech laj yalbuntutic:

—¿C'u yu'un ti hech chlo'laj avo'ntonic yu'un muc xavich'ic tal ti caxlan vaj cu'untique? Mu'yuc lec xch'unojel avo'ntonic xquil.

⁹ Mu to chach'unic ti xu' cu'un. ¿Mi yu'un ich'ay xa ti avo'ntonic ti ho'ob caxlan vaj ti itun yu'un ti ho'mil viniquetique xchi'uc ti ep almud sobril ti laj atsobique?

¹⁰ ¿Mi ichay xa uc ti avo'ntonic ti hucub caxlan vaje ti itun yu'un ti chanmil viniquetique xchi'uc ti ep almud sobril ti laj atsobique?

¹¹ Muc xava'ibeic sjam ti ma'uc sc'opilal ti caxlan vaje ti laj calboxuque. P'ijaníc me, mu xtun ti spumesbil xch'ut caxlan vaje yu'un ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique, xacutic —xiyutuntutic ti Jesuse.

¹² Hech laj ca'ibetutic sjam ti ma'uc laj yalbuntutic sc'opilal ti spumesbil xch'ut ti mero caxlan vaje. Ja' laj yalbuntutic ti mu me jch'untutic ti c'op ti chac' ti chanel ti fariseoetique xchi'uc ti saduceoetique.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti jamal laj yal ti ja' t'ujbil yu'un ti Diose ti Jesuse

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ C'alal nic'otutic ti slumal Cesarea yu'un Filipo xchi'uc ti Jesuse, hech laj sjac'buntutic ti Jesuse:

—¿C'usi cabtel chalic ti jchi'iltique, ho'on ti co'ol crixchanoucutive? —xiyutuntutic.

¹⁴ Hech nitac'avtutic:

—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti Elíasot. Oy chalic ti Jeremíasot. Oy chalic ti ho'ot j'alc'opot uc yu'un ti Diose —xichitutic.

¹⁵ Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:

—Ho'oxuque ¿much'uun chacuyic? —xiyutuntutic.

¹⁶ Hech itac'av ti Simon Pedroe:

—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic. Ho'ot Snich'onot ti Diose ti stalel cuxule —xchi.

¹⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Avich'oj bendición, Simón, snich'onot ti Jonase, yu'un ma'uc albilot ti avo'nton yu'un

ti much'u co'ol ach'ich'el abec'talic xchi'uc. Ja' albilot ti avo'nton yu'un ti Jtote ti te oy ti vinajele.

¹⁸ Chacalbe uc. Ho'ot Pedroot, ho'ot ti aventura chlic jtsoj ti much'utic chixch'umbun ti jc'ope. Persa chc'ot ti pasel scotol lume. Manchuc mi tsc'an tstup' ti pucuje, mu xu' yu'un.

¹⁹ Chacac'be tsots avabtel yu'un chavalbe ti crixchanoetique ti c'usi tspasique yu'un hech chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi mu xtun tspasique, yu'un hech ono'ox yaloj ti Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi lec tspasique yu'un hech ono'ox yaloj ti Diose —x'utat.

²⁰ Hech laj spasuntutic ti mantal ti Jesuse:

—Mu to me much'u chavalbeic ti ho'on t'ujbilun yu'un ti Diose yu'un chajcoltaoxuc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yal ti c'u che'el chchame

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Ti Jesuse hech lic yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Persa chibat ti Jerusalén yu'un persa te chc'ot quich'ocol. Chiyac'ucun ti sc'ob ti moletique xchi'uc ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Te chismilucun. Chicham. Patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xiyutuntutic.

²² Ti Pedroe laj sq'uej sbaic xchi'uc ti Jesuse jutuc, hech lic yalbe:

—Cajval, ac'o xc'uxubinot ti Diose, mu me xac' c'otuc ti pasel hech —xut.

²³ Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj sc'opon ti Pedroe:

—Satanás, loc'an batel ti jtojol. Chac'an chabolibtasun. Ma'uc chanop c'usi tsc'an ti Diose. Ja' no'ox chanop hech chaj c'u che'el tsnop crixchanoetic —x'utat.

²⁴ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ti much'u tsc'an chists'acliune, mu me xc'uxubin sba, ac'o cuchuc yu'un ti vocole hech chaj c'u che'el ti jcuch ho'oni, ac'o sts'acliun.

²⁵ Yu'un scotol ti much'u chc'uxubin sbae, ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin sbae, ho'on ti jventa, ja' chcuxi.

²⁶ Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'unin scotol ti c'utic oy li' ti balumile, mi mu xacuxi sbatel osil, hovil. Ja' tsots sc'opilal ti chacuxi sbatel osil.

²⁷ Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique chital quich'oj jqueval hech chaj c'u che'el squeval ti Jtote. Ti jchi'in tal ti ch'ul abatetic cu'une. Ja' chtal cac'be stojol jujun crixchano mi lec ti c'usi laj spasique, mi mu lecuc ti c'usi laj spasique.

²⁸ Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj avilic ti oy chlic jventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xiyutuntutic ti Jesuse.

17

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sc'atajes sba ti stojol ti yajchanc'opetique

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ C'alal i'ech' xa vaquib c'ac'al, ti Jesuse laj yic' batel ti yan parte ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane. ja' ti yits'in ti Jacoboe. Imuic ti jol vits.

² Ti Jesuse te laj sc'atajes sba ti stojolic. Laj yac' squeueval ti sate hech chaj c'u che'el chac' squeueval ti c'ac'ale. Iquevan scotol sc'u'.

³ Te laj yac' sba iluc ti Moise se xchi'uc ti Eliase. Te ilo'lajic xchi'uc ti Jesuse.

⁴ Ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:

—Cajval, ja' lec ti li'ucutic no'oxe. Mi chac'ane ti jpas oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un Moisés, jun yu'un Eliás —xut.

⁵ C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ital toc, imacatic scotolic. Oy squeueval ti toque. C'alal but'ibilic ti toc, hech ic'opoj ti Diose:

—Ja' Jnich'on li'to, ja' ti lum c'ux ti co'ntone. Nichim no'ox co'nton yu'un. A'ibo sc'op —xchi c'alal te oy ti toque.

⁶ C'alal laj ya'yic ti jchi'iltac ti abtele laj spatan sbaic ti lum. Toj xi'el ic'otic.

⁷ Ti Jesuse laj stij liquel. Hech laj yalbe:

—Licanic, mu me xaxi'ic —xchi.

⁸ C'alal laj sq'uelic muel, mu'yuc xa much'u laj yilic, ja' no'ox stuc ti Jesuse.

⁹ C'alal yac'oj sba chyalic tal ti vits hech ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse:

—Ti c'u che'el laj avilique, mu to me xavalic ja'to mi nicha'cuxi loq'uel ti ch'en ho'on ti co'ol crixchanoucutique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

¹⁰ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj jac'betutic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un hech chalic ti much'utic chchanub-tasvanic ti smantal ti Diose ti persa ja' jbael chtal ti Eliase? —xcututic.

¹¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Melel ti ja' jbael chtal ti Elíase. Scotol chtal smeltsan.

¹² Chacalbeic uc, ital xa ti Elíase, muc xojtiquinic. Ja' laj spasic ti c'usi sc'an ti yo'ntonic ti crixchanoetique ti chopol tspasique. Hech ono'ox uc ch-ech' jvocol ti sc'obic uc ho'on ti co'ol crixchanoucitic uque —xiyutuntutic.

¹³ Hech laj jna'tutic ti ja' sc'opilal ti Juane ti ital xae, ja' ti laj yac' ich'ho'e.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti muc xu' yu'unic tscolta jun quem

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ C'alal nic'otutic ti bu stsoboj sbaic ti jchi'iltique, te oy jun jchi'iltic tal squeejan sba ti stojol ti Jesuse.

¹⁵ Hech laj yalbe:

—Tote, c'uxubimbun ti jnich'one yu'un tsacbil ti tup' ic'. Ep chich' vocol. Ep vuelta ip'aj xa ti ho'.

¹⁶ Laj quic' tal ti stojol ti avajchanc'opetique, muc xu' yu'unic xiscoltabucun —xchi.

¹⁷ Hech yu'un hech lic yalbuntutic ti Jesuse:

—Mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Boliben avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuc, mu to chach'unic. Ep xa c'ac'al jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic acotolic —xiyutuntutic—. Ic'o tal ti jtojol —xiyutuntutic.

¹⁸ Ti Jesuse laj spas ti mantal ti pucuje, iloc' tal ti yo'nton ti quemere. Ti ora icol ti quemere.

¹⁹ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique patil laj jac'betutic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un muc xu' cu'untutic jloq'uestutic ti pucuje? —xcututic.

20 Hech itac'av ti Jesuse:

—Yu'un mu'yuc lec xch'unojel avo'ntonic. Melel ti c'usi chacalbeique, mi tsta hech yepal xch'unojel avo'ntonic hech chaj c'u che'el jp'ej sat mostazate' ti biq'uite, chc'ot ti pasel avu'unic ti c'usi vocol ti pasel ti mu' xu' avu'unic atuquic. Hech chaj c'u che'el mi chavale: “Ac'o batuc ti vits lum toi”, mi xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic. Scotol xu' chapasic mi tsta hech yepal xch'unojel avo'ntonique.

21 Ja'to mi laj ac'oponic Dios, ja'to mi laj avipan abaic, ja'to chloc' ti jtos pucujetic li'to —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chchame
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 C'alal te oyuntutic ti Galilea xchi'uc ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

23 Chimilat, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xiyutuntutic. C'alal hech laj ca'itutic, ep laj quich'tutic mul.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac' ti taq'uin yu'un ti temploe

24 C'alal nic'otutic ti jteclum Capernaum, tal sc'oponic ti Pedroe ti much'utic yac'oj sba tstso-bic ti taq'uin chtun yu'un ti temploe. Chib dracmataq'uin tsc'anic. Hech tal sjac'bel:

—¿Mi chac' ti taq'uine yu'un ti temploe ti maestro avu'unique? —xchiic.

25 —Chac' —xchi ti Pedroe.

I'och batel ti yut na ti Pedroe. Ti ora lic jac'batuc yu'un ti Jesuse:

—¿C'usi xchi avo'nton, Simón? Ti totil ajvaliletic li' ti balumile, ¿mi ja' tsc'ambe ti snich'one ti tsto'j ti patan, mi tsc'ambe yan crixchanoetic? —xchi.

²⁶ Hech itac'av ti Pedroe:

—Ja' tsc'ambe ti yan crixchanoetique —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti yol snich'onique ja' libre. Hech yu'un ti ho'one mu persauc ti jtoj.

²⁷ Pero yu'un mu me xbolib yo'ntonic cu'un, batan ti nab, teno ochel ti agancho. Ti choy ti jbael chatsac loq'uel tal, jambo ye. Te chata jun estaterotaq'uin. Ich'o tal, ac'bo. Ja' jtaq'uintic jcha'va'altic ti chavaq'ue —xut.

18

Ja' sc'opilal ¿much'u más tsots yabtel chich'? xchi sjaq'uic

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse hech laj jac'betutic.

—¿Much'u más tsots yabtel chich' c'alal tsta yorail tspas mantal li'i ti Diose? —xcututic.

² Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol jun olol. Laj sva'an ti o'lol yo' bu oyuntutic.

³ Hech laj yalbuntutic:

—Melel ti c'usi chacalbeique, mi mu xac'ot hech chaj c'u che'el olol, mu xu' chac'ot te o yo' bu tspas mantal ti Diose ti c'alal tsta yorail yu'une.

⁴ Scotol ti much'u mu stoy sbae, ti biq'uit chac' sba hech chaj c'u che'el ti olol li'to, ja' más tsots

yabtel chich' c'alal tsta yorail tspas mantal li'i ti Diose.

⁵ Scotol ti much'u tspas ti muc' jun olol hech chaj c'u che'el olol aví to ho'on ti jventa, ho'on chispasun ti muc' uc.

*Ja' sc'opilal ti much'u tsbolibtasbe yo'nton yan
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)*

⁶ 'Ti much'u tsbolibtasbe yo'nton junuc ti ololetic li'to ti xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, ja' lec ac'o chuchbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti nab. Te chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e.

⁷ Uts abaic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumile yu'un ep ti c'usi tsc'an chasbolibtasoxuque. Ta ono'ox xava'yic ti tsc'an chasbolibtasoxuque. Pero uts sbaic ti much'utic hech chbolibtasvane.

⁸ 'Hech yu'un mi chasbolibtasot ti ac'obe, mi avacane, ja' tsc'an ti mu'yuc ac'ob o avacan hech chaj c'u che'el ti much'u mu'yuc sc'obe o mu'yuc yacane, hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

⁹ Ja' no'ox hech uc mi chasbolibtasot ti c'u che'el chaq'uele, mu lecuc. Hech yu'un ja' tsc'an ti mu'yuc c'usi chaq'uel hech chaj c'u che'el ti much'u mu xc'ot sate, hech cha'och ti utsilal. Ja' vocol mi chabatic ti c'atimbac yu'un ti mu xapajes abaique.

*Ja' sc'opilal ti chich' mul ti Diose mi chch'ay
jcotuc scarnero
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ 'P'ijanic me, mu me biq'uituc chavil junuc ti ololetic li'to. Melel ti c'usi chacalbeique, te ti

vinajel ti ch'ul abatetic ti chchabiat ti ololetique, ja' te oyic o ti stojol ti Jtote ti te oy ti vinajele.

¹¹ Ja' yu'un ti nitale ho'on ti co'ol crixchanoucutique yu'un tal jcoltaoxuc acotolic yu'un ti ch'ayemoxuque.

¹² ¿C'usi xchi avo'ntonic? Ti much'u oy yu'un ho'vinic ti cot scarnero, mi ich'ay comel yu'un jcot, ¿mi mu scomes ti yan noventa y nueve ti cote yu'un chba sa' tal ti jcot ti ich'ay yu'une?

¹³ Chich' mul yu'un mu ts'acaluc ti scarneroe. Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal mi laj sta xa ti jcote, más nichim no'ox yo'nton. Yu'un mi jcotuc muc xch'ay ti scarneroe.

¹⁴ Hech ono'ox uc mu sc'an ti Jtote ti te oy ti vinajele mi chch'ay junuc avi ololetic li'to.

Ja' sc'opilal ti ac'o ba sc'opon ti much'u oy smul yu'un ti yermanoe

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Mi oy smul avu'un ti avermanoe, batan, ba chapano xchi'uc acha'va'alic no'ox. Mi chaspasbot ti muc' ac'ope, hech nichim no'ox avo'nton xchi'uc avermano obi.

¹⁶ Mi mu xaspasbot ti muc' ti ac'ope, ic'o batel cha'vo' oxvo' achi'il, yu'un hech cha'vo' oxvo' rextico chc'ot ti jayp'el chavale.

¹⁷ Mi mu spasbatic ti muc' sc'opic uc, albo scotol ti jch'unojeletique. Mi mu spasbat ti muc' sc'op scotol ti jch'unojeletique, hech ac'o c'otuc avu'un hech chaj c'u che'el yanlum vinic, hech chaj c'u che'el jtsobpatan ti mu xch'unojbuc sc'op ti Diose.

¹⁸ 'Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un chavalbe ti c'usi mu xtun tspasique, yu'un hech ono'ox yaloj ti

Diose. Yu'un chavalbe ti c'usi lec tspasique, yu'un hech ono'ox yaloj ti DiOSE.

¹⁹ 'Yan vuelta hech chacalbeic, mi jtos avo'ntonic cha'vo'oxuc li' ti balumile ti chac'ambeic ti stojol ti DiOSE ti c'uc no'ox chac'anique, ja' chayac'boxuc ti Jtote ti te oy ti vinajele.

²⁰ Yu'un mi oy stsojoj sbaic cha'vo' oxvo' ti jventa, te oyun ti o'lol yo' bu oyique —xchi ti Jesuse.

²¹ Ti Pedroe lic sc'opon ti Jesuse, hech laj sjac'be: —Cajval, ¿jayib vuelta sc'an ti jpasbe perdón ti much'u tstailan smul ti jtojole? ¿Mi ta yutsil hucub vuelta? —xchi.

²² Hech itac'av ti Jesuse: —Chacalbe, mu tauc yutsil ti hucub no'ox vuelta. Mu atabiluc ti chapasbe perdón. Ja' scotol c'ac'al chapasbe perdón.

Ja' sc'opilal ti mu laj spاسبه perdón ti xchi'ile

²³ 'Hech yu'un chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti DiOSE. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun ajvalil ti tsc'an yu'un ac'o sutesbatuc ti staq'uine yu'un ti yabate.

²⁴ Laj scajtusbe yil. Patil laj yic' tal ti stojol ti much'u oy lajunmil yil yu'une.

²⁵ Mu xu' stoj ti yile hech yu'un laj yal mantal ti yajvale ti ac'o chonatuc xchi'uc yajnil xchi'uc xnich'nab xchi'uc scotol ti c'usi oy yu'une yu'un hech chtoj ti yile.

²⁶ Hech yu'un ti abate laj squeejan sba ti stojol ti yajvale. Ep laj yalbe vocol: “Avocoluc me, Cajval, malabun to. Chajtojbe scotol”, xchi.

27 Hech ti ajvalile laj xc'uxubin ti yabate, laj scolta batel, laj xch'aybe ti yile.

28 C'alal iloc' batel ti yabate, laj snup ti be ti much'u oy ho'vinic yil yu'une ti ja' ono'ox xchi'il ti abtele. Laj stsac, hech laj yalbe: “Tojbun ti avile”, xut.

29 Hech ti much'u co'ol yabtel xchi'uque laj sque-
jan sba ti stojol, hech laj yalbe vocol: “Avocoluc
me, malabun to. Chajtojbe scotol”, xchi.

30 Muc sc'an smala. Ba stic' ti chuquel. “Ja'to
mi laj stojbun ti yile ja'to chacoltabun loq'uel tal”,
xchi ti yajval ti taq'uine.

31 Ti xchi'iltac ti abtele c'alal laj yilic ti hech ic'ot
ti pasele, ep laj yich'ic mul. Ba yalbeic ti yajvale
scotol ti hech ic'ot ti pasele.

32 Hech yu'un i'ic'at talel yu'un ti yajvale. Hech
hul albatuc: “Chopol avo'nton chca'i. Scotol laj
jch'aybot avil yu'un laj ac'ambun vocol ti jtojol.

33 Ja'lec ti lajuc ac'uxubin ti achi'ile hech chaj'c'u
che'el ti laj jc'uxubinote”, x'utat.

34 Hech yu'un ti yajvale i'ilin ti stojol. Laj yac'
ti sc'ob ti jchucvanejetique. “Ja'to mi laj stojbun
scotol ti yile ja'to chacoltabun loq'uel tal”, xchi ti
ajvalile.

35 Hech ono'ox uc chaxcha'ac'boxuc atojic
jujunoxuc ti Jtote ti te oy ti vinajele mi mu
j'ech'eluc chach'ay ti avo'ntonic ti smul ti
avermanoe —xiyutuntutic ti Jesuse.

19

*Ja' sc'opilal ti much'u tsutes yajmile
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

¹ C'alal laj yo'nton laj sc'oponuntutic ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic, niloc'tutic batel ti Galilea xchi'uc. Nijelavtutic batel ti jech uc'um Jordán, nixanavtutic batel yu'un chibatutic ti estado Judea xchi'uc ti Jesuse.

² Laj sts'acliuntutic batel ep jchi'iltic xchi'uc jchameletic. Laj scolta comel ti jchameletic ti Jesuse.

³ Ital cha'vo' oxvo' ti fariseoetique yu'un sc'an spasbeic proval yo'nton ti Jesuse. Hech tal sjac'beic:

—¿Mi stac' ti jsutes cajniltutic ti c'uc no'ox tspase? —xchiic.

⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Aq'uelojic ti sc'op ti Diose ti bu chal ti c'alal ipasat ti sba crixchanoe, jun vinic jun ants ipasat.

⁵ Hech chal uc ti sc'op ti Diose: “Hech yu'un ti viniquetique tscomes stot sme', chic' yajnil. Jun no'ox chc'ot xchi'uc ti yajnile”, xchi.

⁶ Hech yu'un mu cha'vo'uc icom yu'un jun no'ox ic'otic. Hech yu'un ti much'utic jun no'ox ic'otic yu'un ti Diose mu me sp'ev sbaic —xchi ti Jesuse.

⁷ Lic sjac'beic yan vuelta:

—¿C'u yu'un hech laj yal mantal ti Moisesse: “Scotol ti much'u tsutes ti yajnile, ac'o sp'ejan ti jun ac'o yac'be ti yajnile ti c'usi sventailuc ti tsutes”, ti xchie? —xchiic.

⁸ Hech itac'av ti Jesuse:

—Scoj ti tsots yo'ntonic hech yu'un ti hech i'ac'bat lisensa yu'un ti Moisesse ti tsutes ti yajnilique. Mu hechuc ti sliqueb ti balumile.

⁹ Chacalbeic, scotol ti much'u tsutes ti yajnile, mi mu scojuc ti imulav ti yajnile ti tsutese, mi chic'

yan ants ja' chmulivaj obi. Scotol ti much'u chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti smalale, ja' chmulav chc'ot —xchi.

¹⁰ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic ti Jesuse:

—Mi hech oy sc'opilal ti much'u oy yajnile, ja' lec ti mu xquic' jbatutic xchi'uc ants —xichitutic.

¹¹ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Mu scotoluc xu' yu'unic chch'unic ti mu xic' sbaic xchi'uc ants. Ja' no'ox chch'un ti much'u tsnop ti hech tsc'an ti Diose.

¹² Oy viniquetic eunucoetic sbiic. C'alal i'an hech ti ora to mu sc'an chic' sbaic xchi'uc ants. Oy viniquetic uc ti ipasat ti eunuco yu'un yan viniquetic. Oy viniquetic mu xic' sbaic xchi'uc ants yu'un hech más xu' chtun yu'un ti Diose. Ti much'u tsnopic ti hech tsc'an ti Diose, ac'o spas —xchi.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ I'ic'at talel ti stojol ti Jesuse ololetic yu'un chac' sc'ob ti Jesuse, chac'be ti sjol ti ololetique, yu'un tsc'opombe Dios ti stojol ti ololetique. Ti ho'ontutique ti yajchanc'opuntutique jc'an jpajestutic ti jchi'iltique. Tsots laj calbetutic mantal yu'un ti jpajestutic.

¹⁴ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Mu me xapajesic yu'un ti much'utic chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el lolol —xiyutuntutic.

15 Ti Jesuse laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjol ti ololetique. Patil niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti unen vinic ti jc'uleje

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Oy jun jchi'iltic tal sc'opon ti Jesuse.

—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi lequil abtelal ti jpas yu'un hech chicuxi sbatel osil? —xchi.

17 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un lequil vinicot xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox stuc ti Diose. Mi chac'an chacuxi sbatel osil, ch'uno me ti mantale-tique —xut.

18 Hech laj sjac' ti vinique:

—¿C'usi mantalil? —xchi.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu me xamilvan. Mu me xamulivaj. Mu me xa'elc'aj. Mu me xanopbe smul avecino.

19 Paso me ti muc' atos ame'. C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba, ti xchie —xchi ti Jesuse.

20 Unen to ti vinique. Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal. ¿C'usi xa sc'an ti mu jch'une? —xchi.

21 Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi chac'an ti mu'yuc apalta chayil ti Diose, batan, ba chono scotol ti c'usi oy avu'une, q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal ats'acliun batel —xut.

22 C'alal laj ya'i ti unen vinique, isut batel. Laj yich' mul yu'un ep ti sc'ulejal li' ti balumile.

23 Ti Jesuse hech laj yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u jc'uleje vocol chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose.

²⁴ Chacalbeic uc ti hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xiyutuntutic.

²⁵ Ich'ay co'ntontutic c'alal hech laj ca'itutic.

—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xcututic.

²⁶ Ti Jesuse laj sq'uelbun jsatutic. Hech laj yal-buntutic:

—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ti Diose scotol xu' yu'un tspas stuc —xchi.

²⁷ Ti Pedroe hech laj yalbe ti Jesuse:

—Ho'ontutique scotol laj xa jcomestutic. Laj xa jts'acliotutic. ¿C'u x'elan chic'otutic ho'oni? —xchi.

²⁸ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ti c'alal tsta yorail ti jlecubtas ti balumile, chc'ot naclucun ti jmuc'ta naclebe yu'un ti jpas ti mantal scotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Te chispasucun ti muc' scotol ti crixchanoetique. Ho'oxuque yu'un laj xa ats'acliucun, chc'ot naclanic uc ti lajcheb muc'tic naclebaltic yu'un chapas ti mantal ti lajchachop ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele.

²⁹ Scotol ti much'u laj xa scomes mi sna, mi sban-quiltac, mi yits'inabtac, mi svixobtac, mi yixleltac, mi stot sme', mi yajnil, mi yol xnich'nab, mi slum, ho'on ti jventa, ho'vinic vuelta ch-epaj xq'uexol ti chcac'bee. Chcac'be yich' uc xcuxlejal sbatel osil.

³⁰ Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun, mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic

scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique. Ja' ep ti much'utic patil chc'otique —xiyutuntutic ti Jesuse.

20

Ja' sc'opilal ti j'abteletic ti c'utic ora i'ic'atique

¹ Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—Hech yu'un chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy slume. Sob ic'luman iloc' batel, ba sa' yaj'abtel yu'un chba abtejuc ti bu sts'unoj uvate'.

² Laj spas trato xchi'uc ti yaj'abtele ti jun denar-iotaq'uin tstoq' ti jun c'ac'ale. Laj stac batel ti bu ti yabtele te ti bu sts'unoj ti uvate'e.

³ C'alal laj sta baluneb ora iloc' batel yan vuelta ti yajval ti abtele. Laj yil oy much'utic te va'ajtic ti plaza, mu'yuc yabtelic.

⁴ Hech yu'un hech laj yalbe: “Batanic ti cabtel ti bu jts'unoj uvate'. Lec atojolic chacac'boxuc”, xut. Hech laj xch'unic, hech ibatic ti abtel.

⁵ Yan chib vuelta iloc' batel ti yajval ti abtele. Ba sa' yaj'abtel. Ba sa' ti o'lol c'ac'al uc. Ba sa' ti oxib ora mal c'ac'al uc. Co'ol ono'ox laj spas ti jujun vueltae.

⁶ C'alal laj sta ho'ob ora mal c'ac'al, iloc' batel yan vuelta. Te laj sta yantic, mu'yuc yabtelic uc. Hech laj sjac'be: “¿C'u yu'un li' va'aloxuque sjunul c'ac'al?” xut.

⁷ Hech itac'avic: “Yu'un mu'yuc much'u laj yic'untutic ti abtel”, xchiic. Hech laj yalbe: “Batanic ti cabtel ti bu ts'umbil ti uvate' cu'une. Lec atojolic chacac'boxuc”, xut.

⁸ C'alal imal xa ti c'ac'ale ti yajval ti abtele hech laj yalbe ti smayordomoe: “Ic'o talel ti j'abteletic cu'une. Ac'bo stojol yabtelic. Ja' jbael chatoj ti much'u patil italique. Patil chatoj ti much'u jbael italique”, xut.

⁹ C'alal italic ti much'utic laj stsac yabtelic ti ho'ob ora mal c'ac'al, jujun denariotaq'uin i'ac'batic jujun.

¹⁰ C'alal italic ti much'utic jbael laj stsac yabtelique, laj scuyic ti más ep stojol ch-ac'batic ti stuquique. Co'ol ono'ox uc jujun denariotaq'uin i'ac'batic jujun.

¹¹ C'alal laj yich' ti stojolique, mu xtun laj yilic ti c'usi laj spas ti yajval ti abtele.

¹² Hech lic yalbeic: “Jun no'ox ora i'abtejic ti much'utic patil italique. Co'ol laj atojuntutic xchi'uc ti much'u patil italique. Ho'ontutique laj xa ca'ibetutic sc'uxul ti c'ac'ale. Nilubtutic xa ti abtel”, xchiic.

¹³ Hech lic tac'avuc ti yajval ti abtele: “Quits'in, mu chopoluc ti c'usi laj jpasboxuque. Hech laj jpastic trato ti jun no'ox denariotaq'uin chajtojic jujunoxuque.

¹⁴ Ich'o batel atojolic, batanic. Yutsil co'nton ti co'ol chajtojic acotolic xchi'uc ti much'utic patil italique.

¹⁵ Ti c'usi sc'an ti co'ntone stac' ti jpas xchi'uc ti c'usi oy cu'une. Mu me chopoluc avo'ntonic yu'un ti c'usi lec laj jpase”, xut.

¹⁶ Hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel xchi'uc ti yaj'abtele, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel xchi'uc ti much'utic ch-abtej cu'une li' ti balumile. Scotol ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun,

mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic scotol ti much'utic mu hechuc tsnopique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yoxibal xa vuelta lajyal ti Jesuse ti c'u che'el chchame

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ C'alal cac'oj jbatutic chimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, c'alal te oyuntutic ti be, laj jq'uej jbatutic jutuc xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ti lajchavo'untutique. Hech laj yalbuntutic ti Jesuse:

¹⁸ —Ta xa xijc'ot ti Jerusalén. Ho'on ti co'ol crixchanoucutique te chiyac'ucun entrecal ti sc'ob ti totil paleetique xchi'uc ti sc'ob ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Ja' chixchapambucun jc'opilal yu'un chismilucun.

¹⁹ Chi'ac'at entrecal uc ti sc'ob yanlum vini-quetic yu'un chquich'labanel, chquich'acial. Patil chismilucun ti cruz. Chicham. Patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti oy c'usi laj sc'ambeic ti Jesuse ti Jacoboe xchi'uc ti Juane

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ital ti jchi'il ti abtele, ja' ti xnich'nab ti Zebedoe. Xchi'inoj talel ti sme'e. Hul squeejan sba ti stojol ti Jesuse yu'un oy c'usi tsc'ambe.

²¹ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿C'usi chac'an? —xut.

Hech itac'av ti sme'ique:

—Alo amantal ti c'alal chtal apas mantal, chnaqui jun ti abats'ic'ob, jun ti ats'et ti jqueremetic li'to —xchi.

²² Hech lic yal ti Jesuse:

—Mu xana'ic ti c'usi chac'ambune. ¿Mi xu' avu'unic ti vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni? ¿Mi xu' avu'unic ti contrainel hech chaj c'u che'el chquich' contrainel ho'oni? —xchi.

Hech itac'avic:

—Xu' cu'untutic —xchi xtac'avic xcha'va'alic.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'u che'el chquich' vocol ho'oni ti c'u che'el chquich' contrainel, hech chavich'ic uc. Ho'on mu xu' chacalbe ti chanaquiic jun ti jbats'ic'ob jun ti jts'et. Ja' chal ti Jtote ti much'utic te chnaquiique —xchi.

²⁴ Ho'ontutic ti lajunvo'untutique mu xtun laj ca'itutic ti c'usi laj yal ti cha'vo' ti jchi'iltaque.

²⁵ Hech yu'un ti Jesuse laj yic'untutic tal ti stol jcotoltutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech laj yalbuntutic:

—Chana'ic c'u x'elan tspasic ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic. Chac' sbaic ti pasel ti muc'. Ti totiletic yu'unique ja' tsujvanic ti abtel.

²⁶ Mu me hechuc chapasic ti ho'oxuque. Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, ja' chac' sba ti abatinel avu'unic.

²⁷ Ti much'u sc'an ti tspasat ti muc' avu'unique, ac'o me yac' sba ti abatinel ti atojolic.

²⁸ Hech me chapasic hech chaj c'u che'el ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Yu'un ho'oni ma'uc nital yu'un chi'abatinvan. Ja' tal cac' jba ti abatinel. Tal

cac' jba ti milel sventa scolel scotol crixchanoetic
—xchi.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat cha'vo' ma'satetic
(*Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43*)

²⁹ C'alal niloc'tutic batel ti jteclum Jericó xchi'uc
ti Jesuse, laj sts'acliuntutic batel ep jchi'iltic.

³⁰ Te nacajtic ti ti'be cha'vo' jchi'iltic, ja'
ma'satetic. C'alal laj ya'yic ti te ch-ech' ti Jesuse,
hech laj yavtaic:

—Cajval, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti
ac'opilal chatale, c'uxubinuntutic —xchiic.

³¹ Ti yan jchi'iltique tsc'an tspajesic.

—Anchan —xutic.

Más no'ox tsots laj yavtaic:

—Cajval, yelnich'onot David, avocoluc me,
c'uxubinuntutic —xchiic.

³² Laj sva'an sba ti Jesuse. Laj yic' talel ti stojol ti
ma'sateticque. Hech laj sjac'be:

—¿C'usi chac'an chajpasbe? —xchi ti Jesuse.

³³ Hech itac'avic:

—Avocoluc, Cajval, jambun jsatutic —xchiic.

³⁴ Ic'uxubinvan ti Jesuse hech yu'un laj spicbe
satic. Ti ora ijam ti satique. Laj sts'acliic batel ti
Jesuse.

21

Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och batel ti
Jerusalén ti Jesuse

(*Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

¹ Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse ti nopol Jerusalén,
te ti bu biq'uit jteclum Betfagé sbi. Te oy ti yolon
vits Olivatic sbi. Ti Jesuse lic stac batel cha'vo' ti
jchi'iltac ti abtele.

² Hech laj yalbe:

—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. Te chc'o ataic me'burro. Te chucul xchi'uc yol. Coltao, ic'bun talel.

³ Mi chasjac'boxuc ti yajvale: “¿C'u stu avu'un ti burroe?” mi xayute, “chtun yu'un ti Cajvaltique”, xavut. Ti ora chayac'boxuc talel —xut ti cha'vo'ique, xchi ti Jesuse.

⁴ Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui sc'op ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj yal:

⁵ Albo ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene: “Chtal ti ajvalil avu'unique.

Biq'uit yac'oj sba.

Cajal ti burro chtal.

Ja' yol ti j'icatsnom me'burroe”, uto,

xchi ti Diose, xchi ti j'alc'ope.

⁶ Ibat ti cha'vo'ique, ba spasic hech chaj c'u che'el ipasatic ti mantal yu'un ti Jesuse.

⁷ Laj yiq'uiic tal ti me'burroe xchi'uc ti yole. Laj slambe xchijic ti spat ti xcha'cotolique. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse.

⁸ Ep jchi'iltic laj sq'uiic xchijic ti be uc. Oy yantic laj sp'asic c'obte'. Laj sq'uiic ti be ti c'obte'e.

⁹ Ti much'utic jbael ixanavique xchi'uc ti much'utic patil italique, co'ol tsots ic'opojic:

—j'pastic ti muc' ti yelnich'on ti Davide ti sc'opilal chtal ochuc ti ajvalile! jJun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose! jAc'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc! —xchiic.

¹⁰ C'alal i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse, chvocheti no'ox liquel ti jchi'iltique. Scotolic lic sjaq'uiic:

—¿Much'u li'to? —xchiic.

¹¹ Hech itac'av ti jchi'iltique ti te xchi'inojic tal ti Jesuse:

—Ja' Jesús. Ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti liquem tal ti jteclum Nazarete te ti estado Galilea —xchiic.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sten loq'uel ti yamaq'uul templo ti jchonolajeletique

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te ti Jerusalén co'ol ni'ochtutic ti yamaq'uul templo yu'un ti Diose xchi'uc ti Jesuse. Ti Jesuse laj sten loq'uel ti yamaq'uul templo scotol ti much'utic ti te chchonilajique chmanilajique. Laj sbut'q'uimbe smesa ti jeltaq'uinetique. Laj sbut'q'uimbe snacleb ti much'utic chchonic cula-jteetique.

¹³ Hech laj yalbe:

—Hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Ti Jnae ja' sventa ti chac'oponune”, ti xchi ti Diose. Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'eleq'uetic —xchi.

¹⁴ Te ti yut templo italic ti stojol ti Jesuse ma'satetic xchi'uc mecanetic. Scotol icolic yu'un ti Jesuse.

¹⁵ Te oyic uc cha'vo' oxvo' ti totil paleetique xchi'uc cha'vo' oxvo' ti yan jchi'iltic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyo' sbaique. Laj sq'uelic ti jchop o abteletic ti laj spas ti Jesuse. Laj ya'yic c'alal tsots laj yalic ti queremetique: “j'pastic ti muc' ti yelnich'on ti Davide ti sc'opilal chtal ochuc ti ajvalile!” xchiic. Hech yu'un i'ilinic.

¹⁶ Hech yu'un hech laj sjac'beic ti Jesuse:

—¿Mi laj ava'i ti c'usi chalic ti queremetique? —xchiic.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Laj ca'i. ¿Mi mu aq'uelojuc uc ti hech chal ti sc'op ti Diose?

Ti ololetique jelaven yutsil ac'opilal chaxcholbot, ti xchie —xchi.

¹⁷ Hech niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nicha'sututic batel ti jteclum Betania. Te c'ot vayucuntutic.

Ja' sc'opilal ti scoj ti mu'yuc sat lajyac'be castigo ti igote'e ti Jesuse

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ti yoc'omal sob ic'luman nisututic batel yan vuelta ti jteclum Jerusalén xchi'uc ti Jesuse. C'alal nixanavtutic batel ti be, lic vi'najuc ti Jesuse.

¹⁹ Laj yil oy igote' nopol ti'be. Ba sq'uel mi repenta oy sat. Mu'yuc sat c'ot sta, ja' no'ox yanal. Ti Jesuse hech laj yalbe ti te'e:

—Mi jutuc mu xa xasatin —xut.

Ti ora itaquij ti igote'e.

²⁰ C'alal laj jq'ueltutic ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ich'ay co'ntontutic yu'un.

—¿C'u che'el ti ora itaquij ti igote'e? —xichitutic.

²¹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:

—Melel ti c'usi chacalbeique, mi oy xch'unojel avo'ntonic, ma'uc no'ox xu' avu'unic chapasic hech chaj c'u che'el laj jpasbe ti igote'e, ja' chc'ot ti pasel avu'unic uc scotol ti c'usi vocol ti pasel ti mu xu' avu'unique. Hech chaj c'u che'el mi chavale: “Ac'o sq'uej sba batel ti vits li'to, ac'o ochuc ti nab”, mi xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic.

²² Yu'un mi oy xch'unojel avo'ntonic, scotol ti c'utic chac'ambeic ti Diose ja' chayac'boxuc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse much'u i'ac'bat yabtel

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ C'alal nic'otutic ti templo te ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, lic chanubtasvanuc ti Jesuse. Ital cha'vo' oxvo' ti totil paleetique xchi'uc cha'vo' oxvo' ti moletique te ti jteclum. Hech laj sjac'be:

—¿Much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchonolajeletique li' ti yamaq'uul ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel? —xutic.

²⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Oy c'usi chajac'be uc. Mi chana'ique, chacalbe ava'yic ti much'u laj yac'bun ti cabtele.

²⁵ Hech chajac'be. Ti Juane ¿much'u i'ac'bat yabtel yu'un ti laj yac' ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un crixchanoetic i'ac'bat yabtel? —xut.

Hech lic yalbe sbaic:

—“Yu'un Dios”, mi chijchie, “¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?” ta me xijyutucutic.

²⁶ “Yu'un crixchanoetic”, mi chijchie, yu'un ja' chijxi' yu'un ti crixchanoetique yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane —xut sbaic.

²⁷ Hech yu'un hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Mu jna'tutic —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hechun uc, mu xacalbe much'u laj yac'bun ti cabtele —xut.

Ja' sc'opilal ti queremetique ti mu sc'an ch-abtej yu'un ti stote

²⁸ Hech laj yalbe uc ti Jesuse:

—Chacalbe sc'opilal jun vinic. Oy cha'vo' xnich'nab. C'o sc'opon ti june: “Jnich'on, ti ora to chabat ti abtel ti bu uvate' cu'une”, xut.

²⁹ Hech itac'av ti snich'one: “Mu jc'an chibat”, xchi. Patil laj snop xa ti yo'nton stuc ti chba spasbe yabtel ti stote.

³⁰ Ti vinique ba sc'opon ti jun snich'one. Co'ol laj yalbe. Hech itac'av ti snich'one: “Cuy, tote, chibat”, xchi. Patil muc xbat.

³¹ ¿C'usi xchi avo'ntonic? Ti xcha'va'alique, ¿much'u laj spas ti c'usi sc'an yo'nton ti stote? —xchi.

Hech itac'avic:

—Ja' ti much'u jbael ic'oponate —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'utic jp'ajmantaletic chavilique, ja' ti jtsobpatanetique xchi'uc ti jmulavil antsetique, tspasatic xa ti mantal yu'un ti Diose. Ti ho'oxuque mu xac'anic.

³² Ital ti atojolic ti Juane. Ja' tal yalboxuc ti c'usi lec chapasique. Muc xach'umbeic sc'op. Ti jtsobpatanetique xchi'uc ti jmulavil antsetique, laj xch'umbeic sc'op, laj sutes yo'ntonic. C'alal laj avilic ti laj xch'unique, muc xasutes avo'ntonic ti ho'oxuque, muc xach'unic.

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumile ti chopol yo'ntonique

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Ayo me ava'yic yan lo'il. Oy jun vinic oy slum. Te laj sts'un ep uvate'. Laj spas mactet'ont ti sjoylejal. Laj sjomic ton yo' bu tsloq'uesbe ya'lel sat ti uvate'e. Laj spas jun na, toyol ti solel ti nae. Ja' sventa tsq'uvel scotol ti uvate'e. Laj sa' yaj'abtel

yu'un chchabibat ti slume. Patil nom ibat ti yajval ti balumile.

³⁴ 'C'alal ista xa yorail itoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel ti smozotaque yu'un chc'ot sc'opon ti jchabiejbalumile. Chc'ot sc'ambeic tal ti sate.

³⁵ Ti jchabiejbalumile itsacvanic, laj stsaquic ti mozoetique. Jun laj smajic, jun laj smilic, jun laj yac'beic ton.

³⁶ Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel nixtoc yan smozotac. Más ep laj stac talel. Co'ol ono'ox ipasbatic hech chaj c'u che'el ti much'u jbael itacatic talele.

³⁷ 'Patil laj stac talel ti snich'one. Hech laj yal: "Ja' chispasbucun ti muc' ti jnich'one", xchi.

³⁸ Ti jchabiejbalumile c'alal laj yilic ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: "Ja' yajval balumil chcom avi to. Jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume", xut sbaic.

³⁹ Hech yu'un laj stsaquic, laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e, laj smilic.

⁴⁰ 'Hech yu'un mi isut tal ti yajval ti uvate'e, ¿c'usi chc'ot pasbatuc ti jchabiejbalumile? —xchi ti Jesuse.

⁴¹ Hech itac'avic:

—Ja' chmilat ti hovijoletique. Yan chac'be xchabi ti uvate' yu'une. Ja' tsa' ti much'u chac' entrecal ti sate c'alal tsatin ti te'etique —xchiic.

⁴² Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Mi mu hechuc aq'ueloj uc ti sun ti Diose?

Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj yilic ti yaj'abtele,

ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel yu'un ti Diose
ti much'u t'ujbil yu'une ti ja' mu sc'anique.

Ja' yabtel ti Cajvalt'ic Diose.

Jun no'ox yutsil chc'ot ti jtojoltic,
ti xchie.

⁴³ Hech yu'un chacalbeic, ti ho'oxuque laj sc'opilal
ti chaspasoxuc ti mantal ti Diose. Ja' t'apas ti
mantal yanlum crixchanoetic, ja' ti t'aspasic c'utic
tsc'an ti Diose.

⁴⁴ Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal ti
ba ton pedazo chc'ot o, mu'yuc xa stu, ja' no'ox
hech uc mu'yuc xa stu cu'un ti much'u mu sc'an
chixch'umbun ti jc'ope. Mi mu sutes yo'nton, ja'
chc'o quich'be sc'op. Hech chaj c'u che'el ti p'in
ti chp'aj yal tal muc'ta ton ti sba ja' tsts'ubilaj, ja'
no'ox hech uc mi laj cal ti ch'ayel chbatic, jp'el
sc'opilal ch'ayel chbatic o. Laj stu o, ti xchi ti Diose
—xchi ti Jesuse.

⁴⁵ C'alal laj ya'yic ti lo'ile ti totil paleetique
xchi'uc ti fariseoetique, laj sna'ic ti ja' sc'opilal
stuquic ti icholbate.

⁴⁶ Hech yu'un sc'an stsaquic ti Jesuse. Ja' ix'i'ic
yu'un ti crixchanoetique yu'un xch'unojic ti ja'
j'alc'op yu'un ti Diose ti Jesuse.

22

Ja' lo'il yu'un ti q'uin sventa nupunele

¹ Ti Jesuse yan vuelta laj yal lo'il. Hech laj yalbe
ti jchi'iltique:

² —Chacalbeic ti c'utic x'elan t'apasvan ti man-
tal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u
che'el jun ajvalil ti laj spas q'uin yu'un chnupun ti
snich'one.

³ Laj stac batel yabat yu'un chba yiq'uic tal ti much'utic ch'amumbil xa yu'une yu'un chtal sq'uelic ti nupunele. Muc sc'an xtalic.

⁴ Laj xcha'tac batel yan vuelta yan yabat. Hech laj yalbe batel: “Hech chavalbeic ti much'utic ch'amumbilic xa cu'une: Scotol chapal xa cu'un ti ve'elile. Milbil xa ti vacaxe xchi'uc ti c'utic yan ti jup'ene. Chapal xa scotol. La'ic me. La' q'uelo ti nupunele, xchi ti cajvale, hech chavutic”, x'utatic batel.

⁵ Ti much'utic ch'amumbilique muc xch'unic tal. Ti june ba sq'uel c'u x'elan xchob. Ti june ba chonilajuc.

⁶ Ti yantique laj stsaquic ti abatetique, laj yilba-jinic, laj smilic.

⁷ C'alal laj ya'i ti ajvalile, i'ilin. Laj stac batel yajsoldadoetic yu'un ac'o ba smilic ti jmilvanejetique. Patil ichic'bat ti c'oc' ti slumalique.

⁸ Patil laj yalbe ti yabate: “Chapal xa scotol yu'un ti q'uin sventa nupunele. Yu'un muc spasic ti muc' ti much'utic ch'amumbile,

⁹ hech yu'un batanic ti bebetic, ba iq'uic tal yu'un ac'o sq'uelic ti q'uin sventa nupunele scotol ti much'utic chataic ti be”, x'utatic batel.

¹⁰ Hech iloq'uic batel ti yabate. Ixanavic batel ti bebetic. Laj stsobic tal scotol ti much'utic laj staic ti be capal ti much'utic chopol yo'ntonique xchi'uc ti much'utic lec yo'ntonique. Hech inoj ti na ti bu tspasic ti q'uine.

¹¹ C'alal i'och tal ti ajvalile, yu'un tal sc'opon ti much'u ic'bilic itale, laj yil ti te oy jun vinic ti mu sventauc nupunel ti sc'u' ti slapoje.

¹² Hech laj yalbe: “Quits'in, ꞥc'u yu'un ti muc

xac'an xavich' ti c'u'ile ti jchapanoj ti chavich'ique ti ja' sventa ti q'uin yu'un nupunele?" xut. Muc xtac'av ti vinique.

¹³ Ti ajvalile hech lic yalbe ti yabate: "Chucbo sc'ob yacan, ic'o loq'uel, teno ochel ti ic' osil. Ac'o yich' ep vocol. Te chc'ot yoc'ta sba o, te xjep'et ye o", xchi ti ajvalile.

¹⁴ Scotol ch-ic'atic. Atabil no'ox ti much'u tsc'anique. Ja' t'ujbilib yu'un ti Diose ti much'utic tsc'anique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti fariseoetique

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Hech yu'un ti fariseoetique ba xchapanic ti c'u che'el xu' tsjaq'uilambeic ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc ti ye ti bu xu' tstabeic smul tscuyic.

¹⁶ Laj staquic talel ti yajchanc'opetic yu'unique xchi'uc ti svinictac ti Herodese, ja' ti much'utic toyol yo'ntonic itic'at yu'une. Hech tal sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ti jna'tutic ti melel scotol ti c'usi chavale. Chavac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero melel. Co'ol chac'opon scotol, manchuc mi tsots yabtel yich'oj, manchuc mi mu'yuc yabtel.

¹⁷ Alo ca'itutic ti c'usi chanope. ¿Mi stac' chcac'betutic patan ti Césare, mi mu stac'? —xchiic.

¹⁸ Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique. Hech yu'un hech laj yalbe:

—Jlo'lavanejoxuc. ¿C'u yu'un chapasbun proval co'nton?

¹⁹ Ac'bun jq'uel junuc ataq'uin ti ja' sventa yu'un chatoj apatanique —xut.

Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin.

²⁰ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿Much'u sloc'tombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.

²¹ Hech itac'avic:

—Ja' ti Césare —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech uc ti Diose tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.

²² C'alal laj ya'yic ti hech laj yalbe, ich'ay yo'ntonic. Iloq'uic batel. Jtuctutic no'ox te nicom-tutic xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti saduceoetique

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Patil ital cha'vo' oxvo' ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Hech tal sjac'beic ti Jesuse:

²⁴ —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moisesse: “Mi oy much'u mu'yuc yol snich'on chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnile ac'o yic'be yajnil ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile”, ti xchi ti Moisesse.

²⁵ Oy hucvo' jchi'iltic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquile laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. Hech yu'un ti its'inale laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile.

²⁶ Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic.

²⁷ Icham scotolic. Patil icham uc ti antse.

²⁸ C'alal tsta yorail ti chcha'cuxiiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Melel ti xmelmun laj yiq'uic scotolic —xchiic.

²⁹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ch'ayemoxuc yu'un mu xana'ic c'usi chal ti sun ti Diose. Mu xana'ic c'u x'elan sp'ijil ti Diose.

³⁰ C'alal chcha'cuxiic scotolic, mu'yuc xa yajnil viniquetic, mu'yuc xa smalal antsetic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetic yu'un ti Diose ti te oyic ti vinajele.

³¹ Yu'un ti mu xach'unic ti chcha'cuxiic ti ánimaetique, hech yu'un hech chacalbeic. Aq'uelojic ti c'u che'el chayalboxuc ti Diose, ja' sc'opilal ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe. Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal:

³² “Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, ti xchi ti Diose. Yu'un cuxajtic. Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique —xchi ti Jesuse.

³³ C'alal laj ya'yic ti jchi'iltique ti hech laj yal ti Jesuse, ich'ay yo'ntonic yu'un ti sc'op ti laj yac' ti a'yele.

*Ja' sc'opilal ti mantale ti más tsots sc'opilale
(Mr. 12:28-34)*

³⁴ C'alal laj ya'yic ti fariseoetique ti itsalat ti saduceoetique yu'un ti Jesuse, patil stuquic laj stsob sbaic tal ox.

³⁵ Oy jun fariseo, ja' jchanubtasvanej yu'un ti smantal ti Diose ti scuyojsbae. Ja' sc'an spasbe

proval yo'nton ti Jesuse. Hech yu'un hech tal sjac'be:

³⁶ —Maestro, ti scotol ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moise, ¿c'usi mantalil ti más tsots sc'opilale? —xchi.

³⁷ Hech itac'av ti Jesuse:

—“C'ux me xava'i ti Cajvaltíc Diose, ja' ti Dios cu'unique, xchi'uc scotol avo'nton xchi'uc scotol ap'ijil”, ti xchie.

³⁸ Ja' mero sba mantal obi. Ja' tsots sc'opilal.

³⁹ Ti xchibal mantale co'ol tsots sc'opilal xchi'uc. “C'ux me xava'i avecino hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba”, ti xchie.

⁴⁰ Avi chib mantaletic li'to ja' tsobbil scotol xchi'uc yan mantaletic xchi'uc ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿much'u yelnich'on ti Cristoe? xchi sjac' ti Jesuse

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ C'alal te stsoboj sbaic ti fariseoetique, ti Jesuse hech laj sjac'be:

⁴² —¿C'usi chanopic? ¿Much'u statamol ti Cristoe? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' statamol ti Davide —xchiic.

⁴³ Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—Mi yelnich'one, ¿c'u yu'un Cajval, xchi ti Davide? Yu'un ja' ti sventa ti Ch'ul Espíritue ti hech laj sts'iba comel ti Davide:

⁴⁴ Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:

“Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”, x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide.

⁴⁵ Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un Cajval, xchi ti stojol —xchi ti Jesuse.

⁴⁶ Mi junuc mu'yuc much'u itac'avic. Mi jutuc mu xa much'u tsjaq'uic o.

23

Ja' sc'opilal ti hech i'albatic yu'un ti Jesuse ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti puru chlo'lavanique

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Ti Jesuse laj sc'oponuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti ep jchi'iltic ti te stsoboj sbaique. Hech laj yalbuntutic:

² —Ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique ja' xq'uexol ti Moisesse icomic.

³ Hech yu'un scotol ti sc'op Diose ti chayalboxuque ta me xach'unic, ta me xapasic. Mu me hechuc chapasic hech chaj c'u che'el tspasic stuquique. Yu'un ja' no'ox hech no'ox chalic, mu xc'ot ti pasel yu'unic.

⁴ Sjeluc tsmeltsanic icatsil. Ol ti icatsile. Vocol ti cuchel. Chac'be xcuch ti crixchanoetique. Stuquic mi jutuc mu sliquic mu xcuchic.

⁵ Scotol ti yabtelique ja' no'ox tspasic yu'un tsc'an ti lec ac'o ilatuc yu'un ti crixchanoetique. Muc' spasojic ti scaxail ti mantaletique ti chaq'uic ti sc'obic, chaq'uic ti stibaic c'alal tsc'oponic Dios. Nat yac'ojic ti sba ti sc'u'ique.

⁶ Ja' no'ox lec cha'yic chnaquiic ti sba naclebal c'alal oy q'u'in. Ja' no'ox lec cha'yic uc chnaquiic ti sba naclebal li' ti yut templo cu'untique.

⁷ Ja' no'ox lec cha'yic mi ep chc'oponat yu'un jchi'iltic te ti plaza. Ja' no'ox lec cha'yic maestro, mi ch-utatic yu'un ti crixchanoetique.

⁸ Ti ho'oxuque mu me xac'anic ti maestro cha'utatic. Jun no'ox ti Maestro avu'unique. Ti ho'oxuque avermano abaic acotolic.

⁹ Mu me much'u chatotinic li' ti templo avu'unique. Melel ti jun no'ox ti Jtotique. Te oy ti vinajel.

¹⁰ Mu me much'u Cajval, mu me xayutoxuc. Melel ti jun no'ox ti avajvalique, ho'on ti Cristoune.

¹¹ Ti much'u totil avu'unique, ac'o yac' sba ti abatinel avu'unic.

¹² Yu'un ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' chbic'tajesat yu'un ti Diose. Ja'uc ti much'u biq'uit chac' sbae, ja' ch-ac'at ti pasel ti muc' yu'un ti Diose.

¹³ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Chapajesic ti jchi'iltique. Ho'oxuc ti jbaejbeoxuc mu xac'an ti chaspa-soxuc ti mantal ti Diose, hech yu'un chapajesic ti much'utic tsc'anique.

¹⁴ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Hovil ti hal chac'oponic Dios. Chapojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Hech yu'un jelaven chavich'ic castigo.

¹⁵ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti

chalo'lavanique. Chaxanavic batel ti scotol balumil yu'un chac'an chata avajchanc'op. Mi laj ataique, ech'em hech chaj c'u che'el yol snich'on ti pucuje chc'ot avu'unic.

¹⁶ Ta me xavich'ic ep vocol yu'un mu xtun ti cha'ic'vanique yu'un ma'satoxuc. Hech chavalic: “Scotol ti much'u tsva'an ti rextico ti temploe, mu persauc chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale. Ja'uc ti much'u tsva'an ti rextico ti sc'anal taq'uin ti temploe, ja' persa me chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale”, xachiic.

¹⁷ ¡Bolibenoxuc, ma'satoxuc! Ma'uc tsots sc'opilal ti c'anal taq'uine; ja' tsots sc'opilal ti temploe yo' bu oy ti c'anal taq'uine.

¹⁸ Hech chavalic uc: “Scotol ti much'u tsva'an ti rextico ti scajaneb smoton ti Diose, mu persauc chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale. Ja'uc ti much'u tsva'an ti rextico ti smoton ti Diose ti te cajambile, ja' persa me chc'ot ti pasel ti c'usi laj yale”, xachiic.

¹⁹ ¡Bolibenoxuc, ma'satoxuc! Ma'uc tsots sc'opilal ti smoton ti Diose; ja' tsots sc'opilal ti scajaneb smoton ti Diose yo' bu chcajambat ti smoton ti Diose.

²⁰ Ti much'u tsva'an ti rextico ti scajaneb smoton ti Diose, scotol tsva'an xchi'uc ti scajanebe xchi'uc scotol ti c'usi te cajambile.

²¹ Hech ono'ox uc ti much'u tsva'an ti rextico ti temploe, scotol tsva'an xchi'uc ti temploe xchi'uc ti Diose ti te nacale.

²² Ti much'u tsva'an ti rextico ti vinajele, scotol tsva'an xchi'uc ti smuc'ta nacleb ti Diose xchi'uc ti Diose ti te nacale.

²³ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti

fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Chavati ti lajlajuneb scotol ti c'utic ats'unojique, ja' ti tunichime xchi'uc ti eneldoe xchi'uc ti cominoe. Jujun chaloq'uesic ti lajlajuneb yu'un chavac'beic smoton ti Diose. Mu c'otemuc ti pasel avu'unic ti bu tsots sc'opilal ti smantal ti Diose ti laj yal ti Moisesse. Mu tsotsuc sc'opilal chava'yic ti toj avo'ntonique, ti c'ux chava'yic ti Diose, ti oy xch'unojel avo'ntonique. Ja' lec ti lajuc apas ti bu tsots sc'opilal uque.

²⁴ Hovil ti chatojobtasvanic ti chacuyique yu'un mu xtojob avu'unic ti ho'oxuque. Ja' no'ox chach'unic ti bu mu tsotsuc sc'opilale. Ti bu tsots sc'opilale ja' comen avu'unic.

²⁵ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Ja' no'ox chapocbeic spat ti tazae ti platoe. Ti yute mu xapoc. Nojem scotol ti c'usi chopole. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti taza ti chcale. Ti avo'ntonique nojem ti sbic'tal avo'ntonique xchi'uc ti c'usi chopol chac'an chaspasique.

²⁶ Ma'satoxuc, fariseoetic. Ja' sc'an ti jbael chavac' ti poquel avo'ntonic, hech co'ol lec ti yut, lec ti fuera.

²⁷ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Hechoxuc hech chaj c'u che'el ti ch'en ti campo santoe. Ti sba oy vovoro sacubtasbil ti tan. T'ujum ti q'uelel. Ti yut ch'en nojem sbaquel ánimaetic xchi'uc scotol ti c'usi c'a'eme.

²⁸ Hechoxuc ono'ox uc. Toj avo'ntonic x'elan ti stojol crixchanoetic. Nojem ti avo'ntonic ti chalo'lavanique xchi'uc yan muliletic.

²⁹ Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, xchi'uc ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep vocol yu'un ti chalo'lavanique. Laj apasic vovoro ti bu mucul ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Te chavaq'uic nichim yu'un chana'ic ti much'u toj yo'ntonique.

³⁰ Hech chavalic: “Ti ho'ucun cuxuluntutic ti vo'one c'alal ti yorail cuxul ti antiguo jtot jme'tique, muc jch'untutic ti jmiltutic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti hechuque”, xachiic.

³¹ Yu'un ti hech chavalique chvinaj ti ho'ot yol snich'onoxuc ti much'utic laj smilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'onee.

³² Ho'oxuc chats'acubtasbe yabtel ti atotique.

³³ Hech chaj c'u che'el orachon ti atotique. Ja' no'ox hechoxuc uc orachonoxuc uc. Mu xu' chalic. Persa chba avich'ic castigo ti c'atimbac.

³⁴ Hech yu'un ti jtac talel ti atojolic j'alc'opetic xchi'uc jchanubtasvanejetic xchi'uc much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose. Oy chlic amilic, oy chlic ajipanic ti cruz, oy chlic avac'beic acial te ti yut temploetic avu'unique. Oy chlic atenic loq'uel ti jujun jteclum ja'to mi iloc' ti alumalique.

³⁵ Hech yu'un chcom ti aventaic ti imilat li' ti balumile scotol ti much'utic toj yo'ntonique. Scotol chcom ti aventaic, ti Abele ti toj ti viniquile ti ja' imilat jbaele asta uc ti Zacarías ja' ti snich'on ti Berequíase ti imilat te ti yut templo ti bu nopol scajaneb smoton ti Diose.

³⁶ Melel ti c'usi chacalbeique, scotol chcom ti aventuraic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti ac'o sutes yo'ntonic ti totiletic te ti Jerusalene ti Jesuse

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Jerusalene atalelic chamilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Chavac'beic ton ti much'utic itacatic tal ti atojolique. Ep vuelta laj jc'an chajtsoboxuc hech chaj c'u che'el tstsob yol ti yolon xic' jcot me'caxlan. Muc xac'anic.

³⁸ A'yo me ava'yic, ti ho'oxuque atuquic xa no'ox chaventain abaic. Mu xa teuc Dios ti atojolic.

³⁹ Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail ti hech chavalique: “Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jto-joltic yu'un ti Cajvaltic Diose”, mi chachiique, ja'to xu' chaq'uelbun jsat yan vuelta —x'utatic yu'un ti Jesuse.

24

Ja' sc'opilal ti hech laj yal ti Jesuse ti chjinat ti temploe

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ C'alal niloc'tutic ti temploe te ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ilic sc'opilal cu'untutic yu'un ti temploe yu'un t'ujum ti naetique.

² Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Laj xa aq'uelic avi to. Melel ti c'usi chacalbeique, mi jp'ejuc ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chtal sjin ti yan c'ac'al yan crixchanoetic —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal ti po'ot xa ti slajebal c'ac'ale
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ba naclucuntutic ti vits Olivatic jtuctutic no'ox xchi'uc ti Jesuse. Hech laj jac'betutic ti Jesuse:

—Albun ca'itutic c'usi ora hech chjinat ti temple. ¿C'usi señail ti jq'ueltutic c'alal chatal? ¿C'usi señail ti jq'ueltutic yu'un ti jna'tutic ti ja' ti yorail ti slajebal c'ac'ale? —xcututic.

⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael.

⁵ Yu'un ep chtalic chalic “ho'on jcoltavanejun”, xchiic. Ep ti much'utic chlaj ti lo'lael yu'un ti hech chalique.

⁶ Ti yan c'ac'al chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti balumile. Chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito. Mu me xaxi'ic. Persa scotal hech chc'ot ti pasel. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al.

⁷ Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti yan crixchanoetic ti yan balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. Chtal vi'nal, chtal ep chamel. Buc no'ox chnic ti balumile.

⁸ Avi c'u che'el laj cale ja' sliqueb to no'ox ti vocole.

⁹ Cha'ac'atic entrecal ti sc'obic yu'un chayilbajinoxuc yu'un chasmiloxuc. Ep crixchanoetic chayilinta oxuc ho'on ti jventa.

¹⁰ Ep ti much'utic chchibaj yo'ntonic hech yu'un chlic stic'be sbaic smulic, chlic yilinta sbaic.

¹¹ Chtalic ep nopbilal j'alc'opetic. Ep ti much'utic chlaj ti lo'lael yu'unic.

12 Yu'un i'epaj xa ti mulile ep ti much'utic tspec'tsaj yo'ntonique. Hech yu'un mu xa c'uxuc ti yo'ntonic ti Diose.

13 Scotol ti much'utic scotol sts'ic yu'un c'alal ti slajebal ora, ja' chcol.

14 Ta me xich' cholel ti sjoylejal balumil ti lequil ach' c'ope, ja' ti c'u che'el tspasvan ti mantal ti Diose yu'un ac'o ya'yic scotol crixchanoetic. Patil tsta yorail ti slajebal c'ac'ale —xiyutuntutic ti Jesuse.

15-16 A'ibeic me sjam ti c'usi chajts'ibaboxuc li'to. Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—C'alal chaq'uelic ti ixtambil ti jyalel ti temploe hech chaj c'u che'el laj yal ti Daniele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one, anil me batanic ti vits ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti Judeae.

17 Ti much'utic muem ti yamaq'uul sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna.

18 Ti much'utic te oyic ti xchobique, mu xa me sut batel yu'un tstam loq'uel ti xchije.

19 Uts sbaic ti much'utic slicojic yole xchi'uc ti much'utic oy yol chchu'unic toe.

20 C'ambeic vocol ti Diose ti ma'uc ti yorail sic, ti ma'uc ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti c'alal chatavique.

21 Melel ti ep ti vocol chtale. Mu'yuc bu hech yan vocol c'alal ilic ti balumile asta ti ora to. Mu'yuc bu hech yan vocol chtal yan vuelta.

22 Ti manchuc tscomejes ti yorail vocole ti Diose, mu'yuc much'u chcol ti hechuque. Ja' ti sventa scotol ti much'utic t'ujbilic yu'une hech yu'un ti Diose tscomejes ti yorail vocole.

²³ Hech yu'un mi oy much'u chayalbot: “Q'uelo avil, ja' Cristo li'to”, mi xayutote, “ja' Cristo lume”, mi xayutote, mu me xach'unic.

²⁴ Melel ti chtalic noppilal cristoetic xchi'uc noppilal j'alc'opetic. Chaq'uic ti q'uelel muc'ta señailetic. Hech tslo'laic scotol ti crixchanoetique. Taca hu'uc yu'unique, tsc'an tslo'laic uc ti much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose.

²⁵ Laj xa me calboxuc scotol. Mu to chc'ot ti pasel.

²⁶ Hech yu'un mi oy much'u chayalboxuc jc'opilal: “Te oy ti xocol balumil”, mi xayutote, mu me xaloq'uic batel yu'un chba aq'uelic. “Te oy ti yut na”, mi xayutote, mu me xach'unic.

²⁷ Yu'un hech chaj c'u che'el ti ora no'ox chleblej ti tselove chquiltic jcotoltic ti chlic ti sloq'ueb c'ac'al chleblej batel c'alal ti smaleb c'ac'al, ja' no'ox hechun ti ho'one ti ora no'ox chital chavilic acotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

²⁸ Hech chaj c'u che'el ti ora no'ox sna' bu oy ánima ti tanjole, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel ti ora no'ox chavilic nital xa ti ho'one.

*Ja' sc'opilal ti c'u che'el chtal ti Cajvaltique, ho'ucutic ti co'ol crixchanoucutic xchi'uque
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

²⁹ C'alal mi i'ech' xa ti yorail ti vocole, ch-ic'ub ti c'ac'ale. Mu xa xac' squeueval uc ti ue. Chp'aj yal tal ti c'analetique. Chnic scotol ti c'utic te oy ti vinajele.

³⁰ Scotol crixchanoetic chilic oy señail te ti vinajel c'alal tsta yorail ti chitale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Hech yu'un scotol crixchanoetic

ch-oq'uic, ti jalajuntos crixchanoetic li' ti balumile. Tsq'uelic ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chvinaj ti jelaven jp'ijile, ti lum lec ti jquevale.

³¹ Tsots ch-oc' corneta. Ja' ti jtac yal tal ti ch'ul abatetic cu'une. Chtal stsobic scotol ti much'utic t'ujbiloc cu'une, ti buc no'ox oyic ti sjoylejaj balumile.

³² 'Nopic me c'u x'elan ti chjel ti igote'e li' ti jlumaltiqui. C'alal ch-ach'ub ti sc'obe, chloc' yanal. Ti c'alal chaq'uel ti yanale, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail ho' li'i.

³³ Hech ono'ox uc c'alal chaq'uelic ti chc'ot ti pasel scotol ti vocol ti laj calboxuque, chana'ic ti po'ot xa tsta yorail chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

³⁴ Melel ti c'usi chacalbeique, oy mu to chachamic ja'to mi ic'ot xa ti pasel scotol ti vocol ti laj xa calboxuque.

³⁵ Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'opec ja' mu xlaj stuc.

³⁶ 'Mi junuc mu'yuc much'u sna' c'usi ora, c'usi c'ac'alil ti chc'ot ti pasele. Mu sna'ic uc ti ch'ul abatetique ti te oyic ti vinajele. Mu jna' uc ho'on ti Nich'onilune. Stuc no'ox sna'oj ti Jtote.

³⁷ 'Hech chaj c'u che'el laj spasic ti crixchanoetique c'alal li'oy ti balumile ti Noee, ja' no'ox hech tspasic uc c'alal po'ot xa tsta yorail chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

³⁸ C'alal mu to xtal ti nojelal ho'e, yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chnupunic, yac'oj sba chaq'uic ti nupunel stsebic. Ja'to c'alal laj sta yorail i'och ti barco ti Noee, ja'to ipajic.

39 Ja'to c'alal ital ti nojelal ho'e, ja'to laj sna'ic. Scotolic itup'ic. Ja' no'ox hech uc ja'to mi nitale, ho'oni ti co'ol crixchanoucutique, ja'to chlic sna'ic.

40 Mi oy cha'vo' viniquetic te ti chobtic, jun ch-ic'at, jun chcom.

41 Mi oy cha'vo' antsetic xchi'inoj sbaic ti juch'nej, jun ch-ic'at, jun chcom.

42 'Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti Avajvalune.

43 Na'ic me, ti lajuc sna' ti yajval nae ti c'usi ora chtal ti j'eleq'ue, muc xvay ti hechuque. Hech muc xbat ti elc'anel ti c'utic te oy ti sna ti hechuque.

44 Hech yu'un ti ho'oxuc uque, p'ijanic me. Chalucoxuc me yu'un mu xana'ic c'usi ora chital ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Mu me ja'uc mu xamalaun c'alal chital.

Ja' sc'opilal ti lequil abate ti malabil yu'un ti yajvale

(Lc. 12:41-48)

45 'Ti much'u lequil abate jun no'ox yo'nton ch-abtej ti stojol ti yajvale. Yu'un oy sp'ijil yo'nton ch-ac'bat yabtel yu'un tsmac'lin scotol ti much'utic oyic ti stojol ti yajvale.

46 Ja' chich' bendición yu'un ti hech yac'oj sba tspas c'alal chul taatuc yu'un ti yajvale.

47 Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un ti hech tspase ch-ac'bat sventain scotol ti c'utic oy yu'un ti yajvale.

48 Ti abate ti mu xtune hech chal ti yo'nton: Mu van xtal ti ora ti cajvale, xchi.

⁴⁹ Hech chlic yilbajin ti much'utic i'ac'bat sven-taine, chlic xchi'in ti ve'el ti much'utic lec chil sbaic xchi'uque. Co'ol chyacubic xchi'uc.

⁵⁰ Mu malabiluc yu'un ti c'usi ora chtal ti yajvale yu'un mu xch'un ti po'ot xa chtale.

⁵¹ Hech yu'un c'alal mi ital ti yajvale, tsots castigo chich' ti jyalel. Ja' chba xchi'in ti much'utic jlo'lavanejetique. Te chc'ot yoc'ta sba o. Te xjep'et ye o —xchi ti Jesuse.

25

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti chapalucutic hech chaj c'u che'el ti ho'vo' tsebetique ti oy sp'ijil yo'ntonic

¹ Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse: —Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose mi laj sta yorail ti chitale. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el lajunvo' tsebetic ti laj yich'ic batel sc'oq'uic yu'un ba snupic ti be ti jnupunele.

² Ti ho'vo'e oy sp'ijil yo'ntonic. Ti yan ho'vo'e mu'yuc sp'ijil yo'ntonic.

³ Ti tsebetique ti mu'yuc sp'ijil yo'ntonique c'alal laj yich'ic batel ti sc'oq'uique, muc xich'ic batel yan yaceiteic uc.

⁴ Ti tsebetic ti oy sp'ijil yo'ntonique, c'alal laj yich'ic batel ti sc'oq'uique, laj yich'ic batel uc yan yaceiteic ti slimetaic.

⁵ Muc xtal ti ora ti jnupunele hech yu'un scotolic ital svayelic, hech ivayic.

⁶ Ti o'lol ac'ubal oy much'u i'avan: “La' me, q'uelo avil, chtal xa ti jnupunele. La'ic me, ba nupic tal”, xchi.

⁷ Hech yu'un iliquic scotol ti tsebetique, laj xchapan sc'oq'uic.

⁸ Ti tsebetic ti mu'yuc sp'ijil yo'ntonique, hech laj yalbeic ti tsebetic ti oy sp'ijil yo'ntonique: “Ac'buntutic jutuc avaceite yu'un ta xa xtup' ti jc'oc'tutique”, xchiic.

⁹ Hech itac'avic ti tsebetic ti oy sp'ijil yo'ntonique: “Mu xu' yu'un repenta mu tauc yutsil cu'untic jcotoltic. Ja' lec batanic ti sna ti much'u chchone, ba mano talel c'u yepal chtun avu'unic ho'oxuque”, xchiic.

¹⁰ C'alal ba smanic tal ti yaceitee, ja' yorail ital ti jnupunele. Ti tsebetic ti chapajtique, laj xchi'inic ochel ti bu tspasic ti q'uin yu'un chnupuniqué. Hech yu'un laj smaquic ti ti'nae.

¹¹ Patil ital uc ti yan tsebetique. Hech hul yalic: “Cajval, jambuntutic ti nae”, xchiic hulel.

¹² Hech i'albatic: “Melel ti c'usi chacalbeique, mu xacojtiquinoxuc”, x'utatic.

¹³ Hech yu'un q'ueleluc me asatic yu'un mu xana'ic c'usi c'ac'alil chital ho'oni ti co'ol crixchanoucutique. Mu xana'ic uc mi chital ti sob ic'luman, mi chital ti mal c'ac'al, mi chital ti ac'ubal —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti tsc'an ti jun co'ntontic chij'abtej yu'un ti Cajvaltique

¹⁴ Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Hech yu'un chacalbe hech chaj c'u che'el jun vinic ti nom chbate. C'alal mu to chloc' batel laj yic' tal ti abatetic yu'une. Laj yac'be sventainic comel ti staq'uine.

15 'Ti june laj yac'be sesenta ti mil ti staq'uine. Ti june laj yac'be veinticinco mil ti staq'uine. Ti june laj yac'be lajchamil ti staq'uine. Ti much'u ep sp'ijil ti yo'ntone, ja' ep i'ac'bat. Ti much'u mu epuc sp'ijil ti yo'ntone, ja' mu epuc i'ac'bat. C'alal laj xa yac'be comel ti oxvo'ique, patil nom ibat ti vinique.

16 Ti much'u ti i'ac'bat ti sesenta mile, ba spas canal xchi'uc. Ijolin yu'un. Sesenta mil ti sjole.

17 Hech ono'ox uc ti much'u ti i'ac'bat ti veinticinco mile. Ijolin yu'un. Veinticinco mil ti sjole.

18 Ti much'u ti i'ac'bat ti lajchamile, ba smucbe ti lum ti staq'uin ti yajvale.

19 'C'alal i'ech' ep c'ac'al, hech yu'un isut tal ti yajval ti abatetique. Laj yic' tal ti stojol yu'un tsjac'be c'usi laj yutic ti staq'uine ti laj yac'bee.

20 Jbael ital ti much'u i'ac'bat ti sesenta mile. Laj yich'be tal uc ti sesenta mil ti ijolin yu'une. Hech hul yalbe: "Cajval, ilo ti sesenta mil ataq'uin ti laj avac'bune xchi'uc ti sesenta mil ti ijolin cu'une", xchi hulel ti stojol.

21 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Lec oy, chquich'. Ho'ot lequil abatot cu'un. Jun avo'nton ti jtojol. Yu'un lec laj achabibun ti jutuc ti laj cac'bot aventaine, ep ox chacac'bot aventain ti ora to. La' me li' ti jtojoli yu'un nichim no'ox avo'nton sbatel osil", x'utat yu'un ti yajvale.

22 Ital uc ti much'u ti i'ac'bat ti veinticinco mile. Hech hul yalbe ti yajvale: "Cajval, laj avac'bun veinticinco mil ataq'uin. Ilo xchi'uc ti veinticinco mil ti ijolin cu'une", xchi.

23 Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Lec oy, chquich'. Ho'ot lequil abatot cu'un. Jun avo'nton

ti jtojol. Yu'un lec laj achabibun ti jutuc laj cac'bot aventaine, ep ox chacac'bot aventain ti ora to. La' me li' ti jtojoli yu'un nichim no'ox avo'nton sbatel osil", x'utat yu'un ti yajvale.

²⁴ Ital uc ti much'u i'ac'bat ti lajchamile. Hech hul yalbe ti yajvale: "Cajval, laj jna' ti c'oc' vinicote. Ho'ot hech chaj c'u che'el ti much'u tsc'aj ti bu mu sts'une, tstsob uc ti bu mu xic'ae.

²⁵ Hech yu'un nixi' mi chch'ay cu'un. Hech yu'un ba jmuc ti lum ti ataq'uine. Ilo ti c'u yepal laj avac'bune yu'un ja' avu'un", xchi.

²⁶ Hech i'albat yu'un ti yajvale: "Chopol avo'nton. Ho'ot ch'ajil abatot. Chacuy ti ho'on chquich' ti bu mu ho'ucun laj jts'un, ti chquich' ti bu mu ho'ucun laj quic'a.

²⁷ Hech yu'un ja' lec ti lajuc avac'be ti sc'ob ti much'u chjolin yu'un ti jtaq'uine. Hech c'alal nital, laj xa quich' sutel xchi'uc ti sjole ti hechuque", xut.

²⁸ Hech yu'un ti yajval ti taq'uine, hech laj yalbe ti yan yabate: "Pojbo ti lajchamile, ac'bo ti much'u laj yich' tal ti ciento veinte mile", xut.

²⁹ Yu'un scotol ti much'u i'abtej xchi'uc ti c'u yepal i'ac'bate, ti Diose chac'be más asta oy yu'un scotol. Ti much'u mu sc'an ch-abtej xchi'uc ti c'u yepal i'ac'bate, ja' chpojbat ti c'u yepal i'ac'bat ono'oxe.

³⁰ Ti abate ti mu sc'an x'abtej cu'une, teno loq'uel ti fuera te ti ic' osil. Te chc'o yoc'ta sba o. Te xjep'et ye o —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chal ti Cajvaltique bu chbat ti scarneroe xchi'uc ti chivoe

³¹ Hech laj yalbuntutic uc ti Jesuse:

—C'alal chital xchi'uc ti jquevale, ho'on ti co'ol crixchanoucutive, jchi'inoj talel scotol ti ch'ul abatetique, chul naclucun ti bu ti jmuc'ta naclebe yo' bu chispasucun ti muc' scotol crixchanoetic.

³² Chquic' tal ti jtojol scotol ti jalajuntos ti crixchanoetique. C'alal te stsoboj sbaic ti jtojol, chlic jch'ac hech chaj c'u che'el ti much'u jpaxtol chch'ac ti scarneroe xchi'uc ti xchivoe.

³³ Ti jcarneroe chcac' ti jbats'ic'ob. Ti chivoe chcac' ti jts'et.

³⁴ Ho'on ti ajvalilune hech chcalbe ti much'utic te oyic ti jbats'ic'obe: “La'ic me, avich'ojic bendición yu'un ti Jtote. Ochanic ti pasmantal yu'un vo'one c'alal ilic ti balumile hech chapambil ac'opilal ti chapasique.

³⁵ Yu'un c'alal nivi'naj, laj amac'linun. C'alal itaquij co'nton, laj avac'bun ho' chcuch'. C'alal nom nital, laj avic'un ochel ti ana.

³⁶ C'alal t'analun, laj avac'bun jc'u' jpoc'. C'alal jchamelun, tal aq'uelun. C'alal tiq'uulun ti chuquel, tal ac'oportun”, chcut.

³⁷ Hech chtac'av ti much'utic toj yo'ntonique: “Cajval, ¿c'usi ora laj quiltutic ti navi'naje ti laj jmac'linotutic ti chavale? ¿C'usi ora laj quiltutic ti itaquij avo'ntone ti laj cac'bot ho' laj avuch' ti chavale?

³⁸ ¿C'usi ora laj quiltutic ti nom natale ti laj quic'ot ochel ti jnatutic ti chavale? ¿C'usi ora laj quiltutic ti t'analote ti laj cac'bot ac'u' apoc' ti chavale?

³⁹ ¿C'usi ora laj quiltutic ti jchamelote, ti tiq'uilot ti chuquele, ti tal jc'oportunot ti chavale?” xchiic hech chalic.

⁴⁰ Chitac'av ho'oni ti Ajvalilune, hech chcalbe: “Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un hech laj ac'uxubinic jun quermano ti mu tsotsuc yabtel yich'oje, ho'on me laj ac'uxubinun obi”, chcut.

⁴¹ Ho'on ti Ajvalilune hech chcalbe ti much'utic te oyic ti jts'ete: “Loc'anic ti jtojol yu'un chopol avo'ntonic. Batanic ti yo' bu oy c'oc' sbatel osil. Ti c'oq'ue ja' chapambil cu'un yu'un te ch-och batel ti totil pucuje xchi'uc ti xchi'iltaque.

⁴² Yu'un c'alal nivi'naj, muc xamac'linun. C'alal itaquij co'nton, muc xavac'bun ho' yu'un chcuch'.

⁴³ C'alal nom talemun, muc xavic'un ochel ti ana. C'alal t'analun, muc xavac'bun jc'u' jpoc'. C'alal jchamelun, c'alal tiq'uuilun ti chuquel, muc xtal ac'oponun”, chcut.

⁴⁴ Hech chtac'avic: “Cajval, ¿c'usi ora laj quiltutic ti navi'naje, ti itaquij avo'ntone, ti nom natale, ti t'analote, ti jchamelote, ti tiq'uilot ti chuquele ti muc xajc'uxubinotutic ti chavale?” xchiic hech chalic.

⁴⁵ Hech chcalbe: “Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un muc xac'uxubinic mi junuc ti much'utic mu tsotsuc yabtel yich'oj ti chcale, ho'on muc xac'uxubinun obi”, chcut.

⁴⁶ Hech chba yich'ic castigo sbatel osil. Ti much'utic toj yo'ntonique ja' chcuxiic sbatel osil —xiyutuntutic ti Jesuse.

26

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ C'alal laj yo'nton hech laj yalbuntutic scotol ti sc'opilale ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, patil hech laj yalbuntutic uc:

² —Chana'ic ti chib xa no'ox c'ac'al tsc'an tsta yorail q'uin Pascua. Hech yu'un ti mero q'uin chi'ac'at entrecal ho'on ti co'ol crixchanoucutive yu'un hech chismilucun ti cruz —xiyutuntutic.

³ Ti totil paleetique xchi'uc ti yan jchi'iltic ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judioucutive, laj stsob sbaic ti yamaq'uul sna ti mero totil palee. Ja' Caifás sbi ti totil palee.

⁴ Laj xchapambeic sc'opilal ti Jesuse c'u che'el xu' yu'unic tstaquic ti mucul, c'u che'el tsmilic.

⁵ Hech laj yalbe sbaic:

—Ja' lec mi mu jpastic ti mero q'uin. Ja'to mi i'ech' ti q'uine naca me licuc c'op yu'un ti crixchanoetique —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti sjol ti Jesuse te ti Betania

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Nibatutic ti Betania xchi'uc ti Jesuse. Te ni'ochtutic ti sna ti Simone, ja' ti Simón ti yich'oj c'a'el chamel ono'oxe ti icoltaat yu'un ti Jesuse.

⁷ Te ital jun ants, ja' jchi'iltic. Yich'oj tal sjarro pasbil ti alabastroton. Nojem ti perfume ti sjarroe. Toyol stojol ti perfumee. Laj smalbe ti sjol ti Jesuse c'alal te nacal ti mesa.

⁸ C'alal laj quiltutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, ni'ilintutic. Hech laj caltutic:

—¿C'u yu'un chac' ch'ayuc avi to?

⁹ Ti lajuc xchone, ep stojol iloc' ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be ti taq'uine ti me'onetique —xichitutic.

¹⁰ Ti Jesuse laj sna' ti c'usi laj jnoptutique hech yu'un hech laj yalbuntutic:

—¿C'u yu'un chavac'be yich' mul avi ants li'to? Lec ti c'usi laj xa spاسبune.

¹¹ Scotol c'ac'al achi'inojic ti me'onetique. Ti ho'one mu scotoluc c'ac'al li' jchi'inojoxuqui.

¹² Ti laj scajmalbun ti jbec'tal avi perfume li'to, ja' yu'un ti po'ot xa chichame.

¹³ Melel ti c'usi chacalbeique, ti scotol balumil buc no'ox chich' cholel ti lequil ach' c'op avi to, chcholbat sc'opilal uc ti hech laj xa spاسبun ti antse. Hech ch-a'ibat sc'opilal o —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Judase ti laj spas trato ti chac' entrecal ti Jesuse

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ti lajchavo'untutique oy jun, ja' Judas Iscariote sbi. Ja' ba sc'oapon ti totil paleetique.

¹⁵ Hech laj sjac'be:

—¿Jayib chavac'bun mi chacac'be entrecal ti Jesuse? —xchi.

I'ac'bat lajuneb xcha'vinic peso bats'i taq'uin.

¹⁶ Hech yu'un ti Judase ti ora no'ox lic snopilan ti yo'nton ti c'usi ora xu' chac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti primero vuelta ti ive'ic ti smesa ti Cajvaltique

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Cor. 11:23-26)

17 Ti sba c'ac'alil q'uin c'alal ti jve'tic caxlan vaj ti mu pumesbiluc xch'ute, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ba jac'betutic ti Jesuse:

—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti ch'iom carnero chati' sventa q'uin Pascua? —xcututic.

18 Hech itac'av ti Jesuse:

—Batanic ti Jerusalén. Te chc'ot ac'oponic ti jun quermanotique. Hech chavalbe: “Po'ot xa chc'ot la yorail chcham ti Maestro cu'untique. Chtal la ve'ucuntutic ti ana xchi'uc ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, yu'un ti jpastutic q'uin pas-cua”, xavutic c'otel —xiyutuntutic ti Jesuse.

19 Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jpastutic hech chaj c'u che'el laj yalbuntutic mantal ti Jesuse. Laj jmeltsantutic scotol ti c'utic chtun cu'untutic ti q'uine.

20 Ja'to no'ox i'ic'ub osil c'alal tal naclucuntutic te ti mesa xchi'uc ti Jesuse, ho'ontutic ti lajchavo'untutique.

21 C'alal nive'tutic, hech laj yalbuntutic ti Jesuse:

—Melel ti c'usi chacalbeique, oy jun ti li' jchi'inojtique, ja' chiyac'un entrecal —xiyutuntutic.

22 Jcotoltutic laj quich'tutic mul. Hech yu'un lic calbetutic jujun ti Jesuse:

—Mu ho'ucun, Cajval —xichitutic liquel jujununtutic.

23 Hech itac'av ti Jesuse:

—Ja' ti co'ol chijve'ucutic xchi'uque, ja' chiyac'un entrecal.

24 Ho'on ti co'ol crixchanoucutique chicham hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal ti sun ti Diose. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecal ho'on

ti co'ol crixchanoucutique. Ja' lec ti ma anuque ti vinique —xchi ti Jesuse.

²⁵ Ti much'u laj yac' entrecal ti Jesuse, ja' ti Judase. Ja' laj sjac'be ti Jesuse:

—¿Mi ho'on jc'opilal ti hech chavale, Maestro?
—xchi ti Judase.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'ot ac'opilal —xchi.

²⁶ C'alal lic ve'ucuntutic, ti Jesuse laj stam jun caxlan vaj, laj yalbe vocol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'buntutic, ho'ontutic ti ya-jchanc'opuntutique. Hech laj yalbuntutic:

—Ilo, ve'anic. Ja' jbec'tal li'to —xiyutuntutic.

²⁷ Patil laj stsac jun vasyo. Te tiq'uul ya'lel sat uvate'. Laj yalbe vocol ti Diose, laj yac'buntutic. Hech laj yalbuntutic:

—Uch'anic acotolic.

²⁸ Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel, chloc' ti jch'ich'ele. Ti jch'ich'ele ja' señaíl ti mu xch'ay ti ach' c'op ti yalaj ti Jtote ti c'u che'el chacolique. Yu'un jtuc chcac' jba ti milel hech chch'ay smul scotol crixchanoetic.

²⁹ Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail laj jtsob jbatic jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be xq'uexol ti ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti hech laj yalbe ti Pedroe:
Chamucun ti avo'nton, xut*

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ C'alal laj co'ntontutic niq'uejintutic yu'un ti Diose, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse. Nibatutic ti vits Olivatic.

³¹ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ti ora to ti ac'ubaltic acotolic chchibaj avo'ntonic ti jtojol. Yu'un hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Chcac' ti milel ti jpaxtole, hech chpuc batel ti scarneroe”, ti xchi ti Diose.

³² Pero c'alal chicha'cusesat loq'uel ti ch'en, ho'on chibaej batel avu'unic te ti Galilea —xiyutuntutic.

³³ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Manchuc mi chchibaj yo'nton ti atojol ti yan-tique, mu xchibaj co'nton ho'oni —xchi.

³⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ja' avi ac'ubal to c'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.

³⁵ Hech itac'av ti Pedroe:

—Manchuc mi co'ol chismilucutic, muc chaj-muc ti co'nton —xchi.

Hech laj calbetutic uc jcotoltutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios ti Getsemaní ti Jesuse

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse te ti balumil, Getsemaní sbi. Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Comanic li'to, chba jc'opon Dios li' no'oxi —xiyutuntutic.

³⁷ Laj yic' batel ti Pedroe xchi'uc ti cha'vo' xnich'nab ti Zebedeoe. Laj yich' mul ti Jesuse. Lic yich' vocal.

³⁸ Hech laj yalbe:

—Ep chquich' mul. Ta xa xicham chca'i —xchi—. Comanic li'to. Mu me xavayic, c'oponic Dios hech chaj c'u che'el ho'on —xut.

³⁹ Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Laj spatan sba ti lum. Hech laj sc'opon Dios:

—Tote, taca stac'unque, q'uejbun batel ti vocol li'to. Mu me jpas c'usi tsc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi ti Jesuse.

⁴⁰ Isut talel yo' bu oyic ti oxvo'ique ti jchi'iltaque. Vayajtic c'ot staic. Ti Jesuse hech laj yalbe ti Pedroe:

—¿Mi mu xu' chavic' asatic junuc ora, mi mu xu' chac'opon Dios hech chaj c'u che'el ho'on?

⁴¹ Mu me xavayic, c'oponic Dios, hech mu xasujat ti mulil. Ti avo'ntone oy yip. Ti abec'tale mu'yuc yip —x'utatic yu'un ti Jesuse.

⁴² Icha'bat nixtoc ti Jesuse. Ja' xchibal xa vuelta. Ba sc'opon Dios nixtoc ti Jesuse:

—Tote, mi mu stac' ti chaq'uejbun ti vocol ti chquich'e, ac'o jpas ti c'usi tsc'an ti avo'ntone —xchi.

⁴³ Icha'sut talel ti Jesuse. Vayajtic c'ot sta ti oxvo'ic ti jchi'iltac ti abtele yu'un chchamic ti vayel.

⁴⁴ Laj xcha'comes, icha'bat nixtoc. Ba xcha'c'opon nixtoc ti Diose. Ja' yoxibal xa vuelta. Co'ol laj sc'opon ti Diose ti Jesuse.

⁴⁵ Icha'tal nixtoc yo' bu oyic ti oxvo'ic ti jchi'iltaque. Hech laj yalbe:

—¿Mi ta to xavayic? ¿Mi ta to xacux avo'ntonic? Laj xa sta yorail ti chi'ac'at entrecal ti sc'objmulaviletic ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

⁴⁶ Licanic, batic. Q'uelo avil, chtal xa ti much'u chiyac'un entrecale —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ital ti Judase. Ti Judase ja' jchi'il ti abtel. Ja' lajchavo'untutic xchi'uc, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Xchi'inoj tael ep crixchanoetic yich'ojic tael yespadaic xchi'uc ste'ic. Ja' tacbil tael yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judioutique.

48 Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse, yalobje xa ti xchi'iltaque:

—Ja' ti much'u ti jbutse, ja' me obi. La' tsaquic me ti ora ju'un —xut.

49 Ti ora ital ti Judase, ihul ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Nital xa, Maestro —xchi hulel.

Laj sbuts' ju'un.

50 Ti Jesuse hech laj sjac'be:

—¿C'usi chasa, quits'in? —xut.

Hech laj stsaquic ti Jesuse, laj yiq'ueic batel.

51 Ho'ontutic te jchi'inojtutic ti Jesuse. Oy jchi'il laj sloq'ues yespada. Laj syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel jun xchiquin.

52 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Tic'o me ti sna ti avespadae yu'un scotol ti much'u stsac yespadae, ti espada ono'ox chcham.

53 ¿Mi chacuy ti mu xu' cu'un ti jc'opon ti ora ti Jtote, hech chiyac'bun tael ech'em ti oxvinic ti mil ch'ul abatetic yu'un chiscoltaun?

54 Ti hechuc ti jpase, mu sts'aqui ti sc'op ti Diose ti chal ti persa hech chc'ot ti pasel —x'utat yu'un ti Jesuse.

55 Ti Jesuse hech laj sjac'be ti epal crixchanoetic ti italique:

—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talel avespadaic, ate'ic. Scotol c'ac'al te nacalun ti atojolic te ti yut templo. Te nichanubtasvan laj ava'yic. ¿C'u yu'un mu teuc laj atsacucun?

⁵⁶ Hech scotol c'otem ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose yu'un ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jcomes-tutic stuc ti Jesuse, nijatavtutic batel.

Ja' sc'opilal ti te va'al ti Jesuse ti stojol ti much'utic tspasic mantal te ti temploe

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ti much'u laj stsaquic ti Jesuse laj yiq'uc batel, c'ot sva'anic ti Jesuse te ti stojol ti Caifase, ja' ti mero totil palee. Te stsoboj sbaic ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletique.

⁵⁸ Ti Pedroe nomtic to xbat. Ic'ot yo' bu yamaq'uul sna ti mero totil palee. Te i'och batel. C'ot xchi'in ti naclej ti abatetic yu'un ti totil palee yu'un tsc'an tsq'uel c'u che'el chchapanat ti Jesuse.

⁵⁹ Ti totil paleetique xchi'uc scotol ti much'utic oy yabtelic cu'untique ho'ucutic ti judioucutique, laj sa'ic much'utic tsnopbeic smul ti Jesuse yu'un tsc'an tsmilic.

⁶⁰ Muc staic. Hovil ti tal sva'an sbaic ti jnopc'opetique. Ti patil ital yan cha'vo' jnopc'opetic.

⁶¹ Hech laj yalic:

—Hech laj yal avi vinic li'to: “Ho'on xu' ti jin ti templo yu'un ti Diose. Ti oxib no'ox c'ac'al xu'

ti jcha'pas nixtoc”, xchi ti vinic li'to —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

⁶² Laj sva'an sba ti mero totil palee. Hech laj sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'av? ¿Mi meel ti c'usi chal ti viniquetique? —xut.

⁶³ Muc xtac'av ti Jesuse. Ti mero totil palee hech laj xcha'jac'be nixtoc ti Jesuse:

—Albun ca'itutic ti stojol ti Diose ti stalel cuxule, ¿mi meel ti ho'ot ti Cristoote ti t'ujbilot yu'un ti Diose? ¿Mi ho'ot snich'onot ti Diose? —x'utat.

⁶⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'on —xchi—. Chacalbeic uc, ti yan c'ac'al chaq'uelucun, ho'on ti co'ol crixchanocutique, ti te nacalun ti sbats'ic'ob ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Chaq'uelic ti chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc —xchi ti Jesuse.

⁶⁵ Ti mero totil palee laj sjat sc'u'. Yu'un ti laj sjat sc'u'e, yu'un tsots smul laj sta ti Jesuse tscuy. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Va'i Dios tscuy sba. ¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? Laj xa ava'yic ti tstoy sba ti stojol ti Diose.

⁶⁶ ¿C'usi chanopic? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' lec ac'o chamuc —xchiic.

⁶⁷ Laj stubtabeic sat ti Jesuse, ti yane laj smajic, ti yane laj smajbeic sat.

⁶⁸ Hech laj yalic:

—Alo ca'itutic, Cristo, much'u laj smajoti —xchiic.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Ti Pedroe te nacal ti amac'. Hul c'oponatur yu'un jun quiara:

—Ho'ot laj achi'in ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Galileae —x'utat.

70 Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton ti stojol scotolic. Hech itac'av:

—Mu jna' ti c'usi chavale —xchi.

71 Iloc' batel ti corredor ti Pedroe. Te i'ilat yu'un yan quiara. Ti quiarae hech laj yalbe ti much'utic te va'ajtique:

—Ja' ti vinic li'to ja' laj xchi'in ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete —xchi. Ja' sc'opilal ti Pedroe.

72 Ti Pedroe laj sva'an ti rextico ti Diose, hech laj xcha'muc yan vuelta ti yo'nton:

—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.

73 J'oc' to no'ox ital yan. Hech laj yalbeic ti Pedroe:

—Ho'ot achi'inoj abaic xchi'uc yu'un chvinaj ti ac'op bu liquemot tal —xchiic.

74 Hech yu'un ti Pedroe yan vuelta laj sva'an ti rextico ti Diose. Hech laj yal:

—Yiloj ti Diose mu xcojtiquin ti vinic ti chavale —xchi.

Ja' yorail i'oc' quelem.

75 Ti Pedroe it'ab ti yo'nton ti c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse: “C'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta”, ti x'utate. Hech iloc' batel ti Pedroe. Ep laj yoc'ta sba.

27

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ic'bil ibat ti stojol Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

¹ Ti yoc'omal c'alal isacub xa ti osile, scotol ti totil paleetique xchi'uc scotol ti moletic cu'untique, ho'ucutic ti judiucutique, laj xchamambeic sc'opilal ti Jesuse ti c'u che'el tsmilique.

² Chucul laj yiq'uic batel. Laj yaq'uic entrecal ti stojol ti gobernadore. Ja' Poncio Pilato sbi ti gobernadore. Ja' yanlum vinic.

Ja' sc'opilal ti laj smil sba ti Judase

³ Ti much'u laj yac' entrecal ti Jesuse, ja' ti Judase, c'alal laj yil ti ichapaj sc'opilale, lic sutes yo'nton. Sc'an to sutesbe ti lajuneb xcha'vinic peso bats'i taq'uin ti totil paleetique xchi'uc ti moletique.

⁴ Hech c'ot yalbe:

—Laj jta jmul yu'un laj cac' entrecal ti much'u mu'yuc smule —xchi c'otel ti Judase.

Hech i'albat:

—Mu jventauc ti ho'ontutique. Ja' amul atuc —x'utat.

⁵ Ti Judase laj sten comel ti yut templo ti taq'uine. Iloc' batel. Stuc ba sut' snuc' ti lazo. Te laj smil sba.

⁶ Hech yu'un ti totil paleetique laj stamic ti taq'uine. Hech laj yalbe sbaic:

—Mu xtun mi ti jcaptic xchi'uc smoton Dios avi taq'uin li'to yu'un ja' stojol xch'ich'el sbec'tal jun vinic —xut sbaic.

⁷ Hech yu'un laj xchapanic ti tsmanic jtuch' balumil. Ja' jpassp'in ti yajval ti balumile. Laj smanic

sventa campo santo. Ja' te tsmuquic ti much'utic nom chtalique.

⁸ Hech yu'un ch'ich' balumil ic'ot sbi ti balumile. Ja' hech sbi ti ora to.

⁹ Hech ic'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj yal ti Jeremíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech laj yal: “Chich'ic sutel ti lajuneb xcha'vinic pesoe. Ja' hech stojol ti much'u hech stojol ic'ot yu'un ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele.

¹⁰ Tsmambeic sbalumil ti jpassp'ine hech chaj c'u che'el laj xa yalbun ti Cajvaltíc Diose”, ti xchie.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Pilatoe

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Va'al ti Jesuse ti stojol ti gobernadore. Hech ijac'bat yu'un ti gobernadore:

—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Ho'on —xchi.

¹² C'alal isa'bat smul ti Jesuse yu'un ti totil palee-tique xchi'uc ti moletique, mu'yuc c'usi laj yal ti Jesuse.

¹³ Hech yu'un hech i'albat yu'un ti Pilatoe:

—¿Mi muc xava'i ti ep sa'bilot amule? —xchi.

¹⁴ Mi jutuc muc xtac'av ti Jesuse. Hech yu'un ich'ay yo'nton ti gobernadore.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz

(Mr. 15:6-20; Lc. 23. 13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jchuquel ti jujun habil ti gobernadore. Tscolta ti much'u tsc'an ti jchi'iltique.

16 Oy to ono'ox jun jchuquel ti puquem sc'opilale, ja' Barrabás sbi.

17 Hech yu'un c'alal te stsoboj sbaic ti jchi'iltique, hech ijac'batic yu'un ti Pilatoe:

—¿Much'u junucal chac'anic ti jcolta batel? ¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel ti Barrabase? ¿Mi ja' chac'anic ti jcolta batel ti Jesuse, ja' ti Cristo x'utate, ja' ti t'ujbil yu'un ti Diose? —xchi.

18 Yu'un sna'oj ti Pilatoe ti scoj sbic'tal yo'ntonic ti laj yaq'uic entrecale.

19 C'alal te nacal ti gobernadore yo' bu chchamambe sc'opilal yu'un smul ti crixchanoetique, itacbat tal c'op yu'un ti yajnile. Hech i'albat tal: “P'ijan me xchi'uc ti vinic lume, ja' ti toj yo'ntone, yu'un ti jvaich nax ep laj quich' vocol yu'un”, xchi.

20 Ti totil paleetique xchi'uc ti moletique laj stsob sc'opic xchi'uc ti jchi'iltique ti ja' ac'o sc'ambeic ti Pilatoe ti chcol ti Barrabase, yu'un ac'o milatuc ti Jesuse.

21 Ti gobernadore hech laj xcha'jac'be nixtoc:

—¿Much'u junucal chac'anic ti jcolta batel? —xut.

Scotolic hech itac'avic:

—Ja' ac'o coluc ti Barrabase, —xchiic.

22 Ti Pilatoe hech laj xcha'jac'be:

—¿C'usi chcutic ti Jesuse, ja' ti ac'bil sbi Cristoe yu'un t'ujbil yu'un ti Diose? —xchi.

Hech itac'avic scotolic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic.

23 Ti gobernadore hech laj sjac'be:

—¿C'u yu'un? ¿C'usi smul avu'unic? —xchi.

Más tsots ic'opojic scotolic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic scotolic.

²⁴ Laj yil ti Pilatoe ti mu xch'umbat ti sc'ope, ti ep ilic c'op yu'unic o. Hech yu'un laj smal ho' spoc sc'ob ti stojol ti jchi'iltique. Hech laj yalbe:

—Mu jmuluc mi chmilat ti vinic li'to ti toj yo'ntone. Ja' aventa atuquic —xchi.

²⁵ Hech itac'avic scotolic:

—Ja' jventatutic jcotoltutic xchi'uc col jnich'ontutic ti chmilate —xchiic.

²⁶ Ti Pilatoe laj scolta batel ti Barrabase. Ti Jesuse i'ac'at entrecal yu'un chich' acial, yu'un chba milatuc ti cruz.

²⁷ Ti yajsoldado ti gobernadore laj yiq'uic ochel ti cabildo ti Jesuse. Te laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse scotol ti soldadoetique.

²⁸ Laj st'ananic ti Jesuse. Laj slapbeic poco tsajal c'u'il.

²⁹ Laj yac'beic pech'bil ch'ix ti sjol. Laj yac'beic jch'ix aj ti sbats'ic'ob. Laj squejan sbaic ti stojol. Hech laj slabanic:

—Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque —xchiic.

³⁰ Laj stubtabeic sat. Laj spojbeic ti aje. Laj smajbeic ti sjol.

³¹ C'alal laj yo'nton ti laj slabanique, laj sloq'uesbeic ti tsajal c'u'ile. Laj xcha'lapbeic sc'u' nixtoc. Laj yiq'uic batel, ba smilic ti cruz.

*Ja' sc'opilal ti ijoc'anat ti cruz ti Jesuse
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

³² C'alal iloq'uic batel, c'ot sноп ti be jun jchi'iltic liquem tal ti balumil Cirene sbi. Simón sbi ti

vinique. Laj yac'beic sq'uechbe batel scruz ti Jesuse.

³³ Ic'otic ti vits Gólgota sbi, ja' ti Baquel Jolal sbie.

³⁴ Laj yac'beic yuch' vinagre capbil xchi'uc c'usilum ch'a. Laj spas proval ti Jesuse, muc sc'an xuch' yu'un smacobil sc'uxul.

³⁵ Hech yu'un ti soldadoetique laj sjoc'anic ti cruz. Patil laj spasic al chil ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. Hech ono'ox ic'ot ti pasel ti sc'op ti yaj'alc'op ti Diose. Hech laj yal: “Chch'acbe sbaic jc'u' jpoc'. Tspasic al tsq'uelic ti much'u chc'ot ti stojol ti jc'u'e”, ti xchie.

³⁶ Te inaquic ti soldadoetique, laj xchabiic.

³⁷ Te pac'bil yu'unic ti sjol scruz yo' bu ts'ibabil c'usi smul ti Jesuse. “JA' JESUS LI'TO, JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE”, xchi ts'ibabil ti sjol scruz.

³⁸ Te laj sjoc'anic uc cha'vo' j'eleq'uetic. Ja' laj xchi'in ti Jesuse, jun ti sbats'ic'ob, jun ti sts'et ti scruz ti Jesuse. Cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse.

³⁹ Scotol ti much'u i'ech' ti bee laj slabanic. Laj sjim sjolic.

⁴⁰ Hech laj yalbeic:

—Ho'ot ti chajin ti temploe, ti chacha'pas ti oxib no'ox c'ac'al chavale, coltao aba quiltic. Mi melet ti snich'onot ti Diose, yalan tal ti cruz che'e —xchiic.

⁴¹ Co'ol ilabanvanic ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletique. Hech laj yalic:

⁴² —Ep ti much'u laj scoltae. Tana mu xu' scolta sba. Mi melet ti ja' ajvalil cu'untic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ac'o yaluc tal ti cruz ti ora to, hech ti jch'untic.

⁴³ Xch'unojbe sc'op ti Diose ti scuyoje. Hech yu'un mi c'ux x'a'yate ac'o yich' coltael yu'un ti Diose ti ora to. Yu'un hech yaloj: “Ho'on snich'onun ti Diose”, xchi —xut sbaic.

⁴⁴ Co'ol laj spasic uc ti j'eleq'uetique, ja' ti much'u co'ol ijoc'anatic ti cruz xchi'uc ti Jesuse. Laj slabanic uc.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ti o'lol c'ac'al i'ic'ub ti osile. Ic'uben icom oxib ora.

⁴⁶ Ti oxib ora mal c'ac'al tsots ic'opoj ti Jesuse:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —xchi. Dios cu'un, Dios cu'un, laj xa acomesun, xchi c'alal jelavesbil.

⁴⁷ Laj ya'yic cha'vo' oxvo' ti much'utic te va'ajtique.

—Ja' chic' tal ti Elíase —xchiic.

⁴⁸ Jun ibat ti anil, ba stam talel esponja. Laj sts'aj ti vinagre ti esponjae, laj slic muel ti te', laj yac'be sts'uts'un ti vinagree ti Jesuse.

⁴⁹ Hech i'albat yu'un ti yantique:

—Malao to, jq'ueltic mi chtal coltaatuc yu'un ti Elíase —xchiic.

⁵⁰ Ti Jesuse tsots ic'opoj yan vuelta. Hech icham.

⁵¹ Ti muc'ta poc' te joc'ambil ti yut ti temploe te ti Jerusalene, ja' ti velo sbie, ijat ti o'lol. Ja' ijat yal tal ti cajale. Cha'lic ic'ot. Tsots inic ti balumile, ijav ti ch'enetique.

⁵² Ijam ti pujul ch'enetic yo' bu mucajtic ti ánimaetique. Ep icha'cuxiic ti much'utic oyic ti stojol ti Diose ti vayemic xa ti sbec'talique.

⁵³ Muc xloq'uic tal ti ch'en ti ora. Ja'to c'alal icha'cuxi xa loq'uel tal ti ch'en ti Jesuse, ja'to

iloq'uc tal ti ch'en uc. I'ochic batel ti yut jteclum. Te ba yac' sbaic ti q'uelel ti stojol ep crixchanoetic.

⁵⁴ Ti capitan soldadoe xchi'uc ti yajsoldadoe-tique ti te chchabiic ti Jesuse, laj ya'yic ti inic ti balumile. Laj yilic c'usi ic'ot ti pasel. Toj xi'el ic'otic. Hech laj yalbe sbaic:

—Melel ti ja' snich'on Dios avi li'to —xut sbaic.

⁵⁵ Te oy ep antsetic uc. Nom va'ajtic te tsq'uelic ti Jesuse c'alal te jipil ti cruze. Ja' ti antsetique ti laj xchi'inic ti Jesuse ti laj smac'linic te ti Galilea. Hech yu'un laj xchi'inic talel ti Judea.

⁵⁶ Te oy uc ti Maríae ja' ti liquem tal ti jteclum Magdalaē, xchi'uc ti yan Maríae, ja' ti sme' ti Jacoboe xchi'uc ti Josee. Te oy uc ti sme' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, ja' ti xnich'nab ti Zebedeoe.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Mal xa c'ac'al ital jun jchi'iltic. Lum jc'u lej ti vinique. Ja' liquem tal ti jteclum Arimatea sbi. José sbi ti vinique. Ja' xch'unojbe sc'op uc ti Jesuse.

⁵⁸ C'ot sc'opon ti Pilatoe. Laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. Ti Pilatoe laj yal mantal ac'o ac'batuc ti stacopale.

⁵⁹ Ti Josee laj yich' batel ti stacopal ti Jesuse. Laj xpix ti saquil poc'.

⁶⁰ Laj yac' ti yut ach' ch'en yu'un. Jombil ti ton ti ch'ene. Laj sbalch'un talel muc'ta ton, hech laj smac ti ch'ene. Ibat ju'un.

⁶¹ Te nacajtic icomic nopol sti' ti ch'ene ti Maríae ja' ti liquem tal ti Magdalaē xchi'uc ti yan Maríae.

Ja' sc'opilal ti i'och ti chabiel ti xch'en ti Jesuse

⁶² Ti yoc'omal c'alal i'ech' xa ti sc'ac'alil c'alal yorail ti jchapan jbatitc yu'un ti jchabitic ti sábadoe, laj stsob sbaic tal ti stojol ti Pilatoc ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique.

⁶³ Hech laj yalbeic ti Pilatoc:

—Tote, ho'ontutic ti jna'tutic ti hech laj yal ti jlo'lavaneje c'alal cuxul to: “Chicha'cuxi ti yoxibal c'ac'al”, xchi.

⁶⁴ Hech yu'un paso me mantal lec ac'o yich' chabiel ti ch'ene ja'to mi its'aqui ti oxib c'ac'ale naca me tal sloq'uesbeic stacopal ti ac'ubaltic ti yajchanc'opetique, naca me yalbe ti crixchanoetique: “Icha'cuxi loq'uel ti ch'en”, naca me xchiic. Hech más xu' chlo'laatic ti crixchanoetique —xchiic ti paleetique xchi'uc ti fariseoetique, xut ti Pilatoc.

⁶⁵ Ti Pilatoc hech laj yalbe:

—Te oy soldadoetic, iq'uc batel. Xana'ic c'usi chavutic chachabiic lec —xut.

⁶⁶ Hech ba smaquic lec ti ch'ene. Te laj yac'be comel sello ti xocon ton. Te laj yaq'uc comel ti soldadoetique yu'un chchabiic.

28

*Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ C'alal ech'em xa ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic c'alal po'ot xa tsacub ti osile ti sba c'ac'alil ti semanae, ja' ti domingoe, tal sq'uelic ti ch'ene ti Mariáe, ja' ti liquem tal ti jteclum Magdalaе, xchi'uc ti yan Mariáe.

² C'alal mu to chloq'uic tal, tsots inic ti balumile. Iyal tal ti vinajel xch'ul abat ti Cajvaltíc Diose. C'ot sbalch'un loq'uel ti tone. Te inaquí ti sba ti tone.

³ Xleblej talel ti ch'ul abate hech chaj c'u che'el ti tselove. Lum sac sc'u' yu'un muc xtup' ti squevale.

⁴ Iniquic ti jchabiejch'enetique yu'un toj xi'el ic'otic. Hech chaj c'u che'el ánimaetic ic'otic.

⁵ Ti ch'ul abate hech laj yalbe ti antsetique:

—Mu me xaxi'ic. Jna' ti ja' chasa'ic ti Jesuse, ja' ti icham ti cruze —xchi—.

⁶ Mu xa li'uqui yu'un cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en hech chaj c'u che'el laj yal ono'oxe —xchi—. La'ic, la' q'uelo avilic ti bu laj yaq'uic ono'ox ti stacopal ti Cajvaltique.

⁷ Batanic ti ora, ba albeic ti yajchanc'opetique ti icha'cuxi xa loq'uel ti ch'en —xut—. Ja' chbaej batel avu'unic te ti Galilea. Te chc'ot aq'uelic. Laj xa calboxuc ava'yic —x'utatic yu'un ti ch'ul abate.

⁸ Toj xi'el ic'otic ti antsetique. Iloq'uic ti ora ti ch'en, italic ti anil. Nichim no'ox yo'ntonic talel, tal yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse ti c'utic laj sq'uelique.

⁹ C'alal yac'oj sba chanavic talel yu'un chtal yalbuntutic, te laj snupic ti be ti Jesuse.

—¿Bu chabatic? —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ti antsetique laj squejan sbaic ti stojol ti Jesuse, lic smeybeic yacan.

¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbeic:

—Mu me xaxi'ic. Batanic, ba albo ya'yic ti quer-manotique ti ac'o batuc te ti Galilea. Te chc'ot sq'uelucun —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'utic laj yalic ti jchabiejch'enetique

¹¹ C'alal ibatic ti antsetique, ic'otic xa uc ti jteclum cha'vo' oxvo' ti jchabiejch'enetique. C'ot yalbeic ti totil paleetique scotol ti c'usi ic'ot ti pasele.

¹² Laj stsob sbaic ti paleetique xchi'uc ti moletique, laj snopic c'usi tspasic. Laj yac'beic ep taq'uin ti soldadoetique.

¹³ Hech laj yalbeic:

—Hech chavalic: “Ital ti ac'ubaltic ti yajchanc'opetique, tal sloq'uesbeic batel sbec'tal c'alal vayaluntutic”, xachiic.

¹⁴ Mi laj ya'i ti gobernadore hech chaj c'u che'el laj calbote, ho'ontutic chba jlajesbetutic yo'nton avu'unic. Hech mu xasmiloxuc —xchiic.

¹⁵ Ti soldadoetique laj yich'ic ti taq'aine. Laj spasic hech chaj c'u che'el i'albatic. Hech ipuc batel sc'opilal. Asta ti ora to hech xch'unojic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti judioucitic xchi'uque.

*Ja' sc'opilal ba cholbun jc'op, xchi comel ti Jesuse
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Nibatutic ti Galilea, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Buluchvo'untutic nibatutic. Nic'otutic ti vits yu'un hech laj yalbuntutic ti Jesuse.

¹⁷ C'alal c'o jtatutic ti Jesuse, laj jquejan jbatutic ti stojol. Oy cha'vo' oxvo'untutic ti mu jch'untutic ti lec ti ja' ti Jesuse.

¹⁸ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Scotol ac'bilun jventain ti vinajele ti balumile.

¹⁹ Hech yu'un batanic me, ba cholbo ya'yic jc'op scotol crixchanoetic. Ba sa'bun tal ti much'utic chixch'umbun ti jc'o'pe. Ac'bo yich'ic ho' ti sventa

ti Jtote, xchi'uc ti jventa uc ho'on ti Nich'onilune, xchi'uc ti sventa ti Ch'ul Espíritue hech chvinaj ti ja' cu'un.

²⁰ Chanubtaso hech chixch'umbun scotol ti jmantale ti laj xa calboxuc ava'yique. Ti ho'one scotol c'ac'al chajchi'inoxuc c'alal ti slajebal ora —xiyutuntutic ti Jesuse.

**Ja' ti ach' Testamento: ja' sc'opilal ti
Jesucristoe ja' ti Jcoltavanej cu'untique
New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo
(MX:tzo:Tzotzil)**

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579